

**Posiadanie środków odurzających
lub substancji psychotropowych
na własny użytek
– obraz prawnoporównawczy
oraz praktyka ścigania**

mgr Paweł BACHMAT

dr Paulina BANASZAK-GRZECHOWIAK

dr Konrad BUCZKOWSKI

dr Julia KOSONOGA-ZYGMUNT

prof. dr hab. Łukasz POHL

Spis treści

I. Uwagi wprowadzające	5
II. Austria	12
III. Niemcy	21
IV. Szwajcaria	31
V. Włochy	34
VI. Dania	44
VII. Finlandia	54
VIII. Norwegia	61
IX. Szwecja	69
X. Hiszpania	74
XI. Portugalia	82
XII. Wielka Brytania	93
XIII. Francja	106
XIV. Belgia	111
XV. Holandia	116
Bibliografia	120

I. Uwagi wprowadzające

prof. dr hab. Łukasz POHL

Niniejszy raport powstał w odpowiedzi na zlecenie naukowe Ministra Sprawiedliwości/Prokuratora Generalnego, datowane na dzień 31 grudnia 2025 r. W piśmie zlecającym przeprowadzenie przedmiotowego raportu określono jego zakres, wskazując: „W związku z kierowanymi przez organizacje rządowe, w szczególności Helsińską Fundację Praw Człowieka i Stowarzyszenie MONAR, postulatami wydania wytycznych Prokuratora Generalnego, dotyczących stosowania art. 62a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm., dalej: u.o.p.n.) zachodzi potrzeba zebrania danych porównawczych odnoszących się do przyjmowanych w innych państwach warunków niekarności posiadania na własny użytek nieznacznej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych, a zwłaszcza sposobu określenia wartości granicznych tego pojęcia”¹.

Przed przystąpieniem do prezentacji poczynionych ustaleń we wskazanym zakresie przypomnijmy (jest to bowiem uzasadnione powodem merytorycznym), że zgodnie z powołanym wyżej art. 62a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii:

„Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w art. 62 ust. 1 lub 3, są środki odurzające lub substancje psychotropowe w ilości nieznacznej, przeznaczone na własny użytek sprawcy, postępowanie można umorzyć również przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, jeżeli orzeczenie wobec sprawcy kary byłoby niecelowe ze względu na okoliczności popełnienia czynu, a także stopień jego społecznej szkodliwości”.

Przytoczony przepis – jak widać – powiązany jest z dwoma innymi przepisami, mianowicie z art. 62 ust. 1 u.o.p.n. oraz art. 62 ust. 3 u.o.p.n. Pierwszy z tych przepisów stanowi, że: „Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe,

¹ Pismo Ministra Sprawiedliwości/Prokuratora Generalnego z dnia 31 grudnia 2025 r., s. 1.

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”, natomiast drugi mówi o tym, iż: „W wypadku mniejszej wagi sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku”.

W art. 62 ust. 1 u.o.p.n. ustawodawca określił dwa typy czynów zabronionych, a więc – innymi słowy rzecz określając – zawarł w nim dwie prawnokarne normy sankcjonowane, leżące u podstaw owych typów. Pierwsza z tych norm, kreująca zatem pierwszy typ czynu zabronionego z omawianego przepisu, zabrania posiadania środków odurzających, druga zaś, kreująca z kolei drugi typ czynu zabronionego z przedmiotowego artykułu, zabrania posiadania substancji psychotropowych. Analizowany przepis jest zatem przepisem pluralnym już na poziomie norm sankcjonowanych². Ustalenie to ma niezmiernie istotne znaczenie (teoretyczne i – w konsekwencji – praktyczne), uzmysławia ono bowiem, że w razie niezgodnego z przepisami komentowanej ustawy jednoczynowego posiadania przez sprawcę zarówno środków odurzających, jak i substancji psychotropowych dochodzi do jednoczynowego naruszenia wymienionych norm, a więc do sytuacji, którą w teorii i dogmatyce prawa karnego określa się obecnie mianem „zbiegu przepisów ustawy”³. Niniejszy raport nie jest miejscem właściwym do gruntownego rozstrzygnięcia istotnie złożonego problemu prawnego,

² W języku tradycyjnej dogmatyki prawa karnego jest on przepisem typizującym tzw. przestępstwo wieloodmianowe. Już w tym miejscu przypomnijmy, że tego rodzaju przestępstwo jest konstruktem wywołującym poważne spory zarówno w teorii, jak i praktyce prawa karnego. Najpoważniejsze z nich dotyczą kwestii kwalifikowania sytuacji spełnienia przez sprawcę więcej niż jednej jego odmiany. W literaturze przedmiotu formułowane są bowiem w tej mierze różne stanowiska interpretacyjne: według pierwszego z nich sytuacja ta jest przypadkiem kumulatywnego zbiegu przepisów; według drugiego może być ona kwalifikowana, w określonym układzie okoliczności, jako pomijalny zbieg przepisów; według trzeciego traktuje się ją – znów w określonym układzie okoliczności – jako przypadek pomijalnego zbiegu przestępstw; wreszcie według czwartego stanowiska nie powinno się ogólnie eliminować możliwości przyznania zbiegowi przestępstw właściwości bycia zbiegiem uwzględnianym. Niniejszy raport – co oczywiste – nie jest miejscem rozstrzygnięcia podniesionych kwestii. Niemniej jednak już tu zwróćmy uwagę, że pojawiające się różnice zdań są w dużym stopniu determinowane tym, że wieloodmianowa struktura rozważanego konstruktów prawniczego może wynikać z różnych powodów. Tytułem przykładu wskażmy, że czasem jest ona powodowana tym, że przejawia się w wyróżnianiu różnych zachowań sprawczych, a kiedy indziej tym, że jedno zachowanie wskazanego rodzaju wzbogacane jest o różne sposoby jego realizacji czy o różne jego przedmioty. Na temat niektórych z powyższych kwestii zob. choćby: Ł. Pohl, *Struktura normatywna przepisu o tzw. przestępstwie wieloodmianowym (Zagadnienia jedności i wielości przestępstw)*, „Państwo i Prawo” 2006, z. 10, s. 74 i n. O kwestiach związanych z mechanizmem kondensacji materiału normatywnego w przepisie prawnym z perspektywy teoretycznoprawnej, a zwłaszcza z punktu widzenia nauki o wykładni prawa, zob. w szczególności: M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2010, s. 134 i n.

³ Sytuację tę określa się obecnie takim mianem, ponieważ ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nie wyłączyła w zakresie swojego zastosowania unormowania z art. 11 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553). Kodeks ten w dalszej części opracowania określać będziemy skrótem „k.k.”. Przypomnijmy zaś, że to w tych przepisach zadekretowano obowiązywanie tzw. teorii jedności przestępstwa oraz powiązanej z nią określonej wersji konstrukcji zbiegu przepisów ustawy – mianowicie wersji nazywanej „kumulatywną”. Wskażmy przy sposobności, że rozwiązanie przyjęte w Kodeksie karnym nie jest jedynym sposobem normatywnej ewaluacji sytuacji, kiedy to sprawca swoim jednym zachowaniem się wypełnia znamiona więcej niż jednego typu czynu zabronionego – nt. konkurencyjnego sposobu, mającego swoje źródło w przekonaniu o wyższości merytorycznej teorii wielości przestępstw nad teorią jedności przestępstwa zob.: Ł. Pohl, *Raz jeszcze o zasadności usunięcia teorii jedności przestępstwa z Kodeksu karnego – odpowiedź na polemikę*, „Prawo w Działaniu” 2024, t. 57, s. 296 i n.

wyrażającego się w pytaniu, czy każdy przypadek jednoczynowego naruszenia rozważanych norm należy kwalifikować jako sytuację zbiegu kumulatywnego⁴, a więc zbiegu opartego na konieczności odzwierciedlenia faktu przekroczenia obu norm w kwalifikacji prawnej zachowania się sprawcy⁵. Niemniej jednak już teraz wskazać można, że charakterystyka faktyczna analizowanej sytuacji jest tego rodzaju, że trudno byłoby tu podać powody, które mogłyby skutkować konkluzją o pominięciu jednej z naruszonych norm poprzez odwołanie się do mechanizmu redukcji kształtu kwalifikacji prawnej zachowania się sprawcy opartego na regule subsydiarności (*lex primaria derogat legi subsidiariae*). Nie sposób bowiem doszukać się we wzajemnej relacji treściowej pomiędzy rozważanymi normami układu prymarności jednej z nich nad drugą. Niewątpliwie można też mieć obiekcje wobec odnajdowania w rzecznej relacji układu pozwalającego na zastosowanie reguły konsumpcji (*lex consumens derogat legi consumptae*), aczkolwiek – jak się wydaje – nie sposób z góry go wykluczyć, a zwłaszcza wówczas, gdy przyjmuje się, mające zresztą swoich zwolenników w literaturze przedmiotu⁶, stanowisko o dopuszczalności mechanizmu konsumpcji na podstawie oceny konkretnych okoliczności faktycznych, towarzyszących jednoczynowemu naruszeniu analizowanych norm. Taką okolicznością mógłby być w szczególności określony przypadek posiadania środków odurzających i substancji psychotropowych w rażącej dysproporcji ilościowej.

Omawiane normy sankcjonowane z art. 62 ust. 1 u.o.p.n. są sprzężone funkcjonalnie z normami sankcjonującymi ich naruszenie. Zakres normowania tych ostatnich sprowadza się do groźby wymierzenia kary pozbawienia wolności do lat 3. W przypadku zaś, gdy naruszenie normy sankcjonowanej z art. 62 ust. 1 u.o.p.n. zostanie uznane – jak określa to art. 62 ust. 3 u.o.p.n. – za wypadek mniejszej wagi, sprawcy grozi grzywna, kara ograniczenia wolności oraz kara pozbawienia wolności do 1 roku⁷. Jest oczywiste, że uruchomienie wskazanych

⁴ Oczywiście mówimy tu o sytuacji, kiedy sprawca w tym samym czasie posiada zarówno środki odurzające, jak i substancje psychotropowe, a więc o sytuacji, którą uznać można za znamionującą się tym, że posiadanie, o którym mowa, przedstawia się jako jedno zachowanie się tego sprawcy. Niespełnienie warunku tożsamości zachowania skutkuje bowiem – w istocie za sprawą art. 11 § 1 k.k. – przesunięciem zabiegów kwalifikacyjnych na obszar *sensu largo* pojmowanego zbiegu przestępstw.

⁵ Odzwierciedlenie analizowanego faktu naruszenia prawnokaranych norm sankcjonowanych – co oczywiście – następuje poprzez powołanie, w kwalifikacji prawnej zachowania się sprawcy, przepisów prawnych kodujących (zawierających) te normy. Z uwagi na okoliczność, że interesujące nas normy są zakodowane w tym samym przepisie, rzeczno powołanie – rzecz jasna w przypadku dojścia do wniosku, że ich naruszenie powinno zostać ujawnione w kwalifikacji prawnej zachowania się sprawcy – byłoby specyficzne, a specyficzne, bo dwukrotne. Krótko mówiąc, byłby to wówczas zbieg tego samego przepisu. Szerzej nt. mechanizmu odzwierciedlenia faktu naruszenia prawnokaranej normy sankcjonowanej w kwalifikacji prawnej zachowania się sprawcy zob.: Ł. Pohl, *Kwalifikacja prawna form popełnienia czynu zabronionego (uwagi na tle kodeksu karnego z 1997 r.)*, [w:] *Współczesne oblicza prawa karnego, prawa wykroczeń, kryminologii i polityki kryminalnej. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Violetcie Konarskiej-Wrzošek*, J. Bojarski, N. Daško, J. Lachowski, T. Oczkowski (red.), Warszawa 2023, s. 766 i n.

⁶ Zob.: W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2010, s. 297, a także Ł. Pohl, *Prawo karne. Wykład części ogólnej*, Warszawa 2025, s. 254.

⁷ Z teoretycznoprawnego punktu widzenia normy grożące wskazanymi karami nie są normami sankcjonującymi, lecz quasisankcjonującymi, bo swoim obowiązywaniem nie przesądzają one o obowiązywaniu norm sankcjonowanych; te ostatnie bowiem – jak wskazano – zostały zakodowane w art. 62 ust. 1 u.o.p.n. Słowem,

norm sankcjonujących (art. 62 ust. 1 u.o.p.n.) i quasisankcjonujących (art. 62 ust. 3 u.o.p.n.) warunkowane jest nie tylko naruszeniem wspomnianych norm sankcjonowanych, lecz także ustaleniem wypełnienia przez sprawcę znamion typów czynów zabronionych określonych we wskazanym artykule. Należy mieć bowiem na uwadze, że w ramach omawianej ustawy nie zdecydowano się na rozwiązanie wyłączone zastosowanie przepisów części ogólnej Kodeksu karnego. Skutkiem braku takiego rozwiązania jest zatem m.in. to, że i na gruncie rzeczony ustawy funkcjonuje konstrukcja odpowiedzialności karnej za zachowanie spełniające kodeksowo określone warunki jego przestępności, a więc konstrukcja, która – krótko przypomnijmy – zakłada, że wypełnienie znamion typu czynu zabronionego jest jedynie jednym z kilku warunków tego rodzaju. Referując rzecz w możliwie esencjonalnym ujęciu, wskażmy, że przyjęta w Kodeksie karnym koncepcja struktury podstawy odpowiedzialności karnej zakłada, że będące tą podstawą przestępstwo to wyłącznie takie zachowanie się człowieka, które – poza wspomnianym warunkiem wypełnienia znamion typu czynu zabronionego – musi być ponadto zachowaniem bezprawnym, społecznie szkodliwym w stopniu wyższym niż znikomy oraz zawinionym⁸. Słowem, rzeczona koncepcja skutkuje wnioskiem, że odpowiedzialność karna to odpowiedzialność tylko za takie zachowanie, które jest przestępstwem. Będące najbardziej charakterystycznym przejawem tej odpowiedzialności wymiar kary jest zatem czynnością konwencjonalną doniosłą prawnie, która może mieć miejsce jedynie w razie instytucjonalnego stwierdzenia faktu popełnienia takiego zachowania, które jest przestępstwem.

Wzmiankujemy w niniejszym raporcie o powyższych kwestiach z tego powodu, że mają one kardynalne znaczenie dla właściwej wykładni interesującego nas art. 62a u.o.p.n. Znaczenie to wyraża się w tym, że zastosowanie wskazanych w tym przepisie dobrodziejstw prawnokarnych z obszaru reakcji na popełnienie czynu zabronionego jest warunkowane uprzednim ustaleniem, że posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych, o którym traktuje art. 62 ust. 1 u.o.p.n., jest zachowaniem spełniającym wszystkie warunki przestępności czynu. Za taką wykładnią art. 62a u.o.p.n. jednoznacznie przemawia bowiem jego treść, a ściślej ten fragment, w którym ustawodawca warunkuje zastosowanie przyznanej tym przepisem kompetencji (kompetencji do umorzenia postępowania przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia) ustaleniem,

rozważany art. 62 ust. 3 u.o.p.n. nie kryminalizuje żadnych zachowań, a jedynie wprowadza nakaz wymierzenia odpowiednio łagodniejszej kary w stosunku do tych przypadków popełnienia czynu zabronionego z art. 62 ust. 1 u.o.p.n., które ewaluowane są jako wypadki mniejszej wagi.

⁸ Pamiętając wszakże o tym, że i wypełnienie znamion typu czynu zabronionego warunkowane jest koniecznością pozytywnego ustalenia, że doszło do niego zachowaniem będącym zarówno czynem w rozumieniu teorii i dogmatyki prawa karnego, jak i zachowaniem społecznie nieakceptowalnym, a więc zachowaniem jednocześnie przełamującym funkcjonujące w społeczeństwie reguły adekwatnego postępowania z dobrem prawnie chronionym. Na temat tych kwestii zob.: W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie...*, *op. cit.*, s. 162 i n., a także Ł. Pohl, *Prawo...*, *op. cit.*, s. 111 i n.

że orzeczenie wobec sprawcy kary byłoby niecelowe ze względu na okoliczności popełnienia czynu, a także stopień jego społecznej szkodliwości. Powyższe ustalenie oznacza zatem, że posiadanie środków odurzających lub psychotropowych w ilości nieznaczej i zarażeniem z przeznaczeniem ich na własny użytek nie jest okolicznością wyłączającą możliwość uznania, że doszło do popełnienia przestępstwa. Okoliczność ta nie dekompletuje struktury przestępstwa, gdyż nie ruguje ona występowania żadnego z wyróżnionych wcześniej elementów tej struktury. W szczególności nie jest ona okolicznością niepozwalającą na uznanie, iż doszło do realizacji znamion czynu zabronionego z art. 62 ust. 1 u.o.p.n. Rola tej okoliczności, i podkreślmy to z naciskiem, sprowadza się wyłącznie do bycia warunkiem zastosowania kompetencji z art. 62a u.o.p.n. – warunkiem oczywiście niewyłącznym. Wszak innym niezbędnym warunkiem zastosowania rzeczony kompetencji jest ustalenie, że wymierzenie kary sprawcy przestępstwa z art. 62 ust. 1 u.o.p.n. jest niecelowe z uwagi na okoliczności popełnienia czynu, a także ze względu na stopień jego społecznej szkodliwości. W konsekwencji – co również warto podkreślić – okoliczność posiadania nieznaczej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych z przeznaczeniem ich na własny użytek nie jest ustawową okolicznością wyłączającą karalność przestępstwa z art. 62 ust. 1 u.o.p.n. Jest ona jedynie jednym z warunków uczynienia użytku z przyznanej mocą art. 62a u.o.p.n. kompetencji do umorzenia postępowania przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, o której to kompetencji dopowiedzieć jeszcze należy, że nie powiązано jej z normą nakazującą jej zastosowanie, co oznacza, że wyposażony w tę kompetencję organ ścigania nie musi uczynić z niej użytku⁹. Wyświetlenie statusu dogmatycznego rozważanej okoliczności posiadania nieznaczej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych z przeznaczeniem ich na własny użytek miało więc na celu zwrócenie uwagi, że nietrafne są te opinie, które rzeczony okoliczności przydają status okoliczności wyłączającej karalność przestępstwa z art. 62 ust. 1 u.o.p.n.

Niniejszy raport nie jest miejscem na głęboką ocenę trafności rozwiązania przyjętego w art. 62a u.o.p.n. Wydaje się jednak, że już tu można pokusić się o wyrażenie zasadniczych wątpliwości co do tego, czy przedmiotowe rozwiązanie jest optymalne. Nie widać bowiem wyraźnego powodu uwarunkowania zastosowania rozważanej kompetencji koniunkcyjnie ujętym wymogiem bliżej niesprecyzowanych w ustawie okoliczności popełnienia czynu i stopnia społecznej szkodliwości przestępstwa z art. 62 ust. 1 u.o.p.n. Wydaje się, że w zupełności byłby tu wystarczający warunek społecznej szkodliwości tego przestępstwa w stopniu nieznacznym. Zresztą za sugerowanym wyżej rozwiązaniem przemawia także właściwie realizowana wykładnia art. 62a u.o.p.n., której – za sprawą niewyłączenia zastosowania przepisów części ogólnej Kodeksu karnego na polu ustawy o przeciw-

⁹ Innymi słowy mówiąc, umorzenie postępowania na podstawie art. 62a u.o.p.n. jest doniosłą prawnie czynnością konwencjonalną o charakterze fakultatywnym.

działaniu narkomanii – interpretatorowi nie wolno realizować w oderwaniu od zawartości normatywnej tych przepisów. Tymczasem przypomnijmy, że zgodnie z art. 115 § 2 tego kodeksu: „Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego lub zagrożonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia”. Jak łatwo zauważyć, jednym z elementów współwyznaczających stopień kodeksowo rozumianej społecznej szkodliwości czynu zabronionego są okoliczności popełnienia czynu. Decydując się na niewyłączenie zastosowania tego przepisu w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, najzupełniej bezpodstawnie wyróżniono – obok stopnia społecznej szkodliwości przestępstwa z art. 62 ust. 1 i 3 – także element okoliczności popełnienia czynu. W obecnym ujęciu art. 62a u.o.p.n. jego interpretator jest zatem zmuszony do dwukrotnego wartościowania elementu okoliczności popełnienia czynu: za pierwszym razem, gdy wartościuje on ten element w oderwaniu od stopnia społecznej szkodliwości przestępstwa z art. 62 ust. 1 u.o.p.n., i za drugim razem, gdy wartościuje go w charakterze składnika stopnia społecznej szkodliwości rzeczzonego przestępstwa. Nie ulega wątpliwości, że podwójne wartościowanie tego samego elementu jest najzupełniej nadmiarowe. Powyższe spostrzeżenie – co także warto odnotować – może też być uwagą o radykalniejszym charakterze, mianowicie opinią o niezgodności art. 62a u.o.p.n. z obowiązującym na jej gruncie aktem normatywnym wyższego rzędu, a więc opinią mogącą skutkować tym, że wykładnię tego artykułu, realizowaną za pomocą językowych dyrektyw interpretacyjnych, korygowano by na dalszym etapie wykładni tego przepisu, mianowicie na etapie już pozajęzykowym, odpowiednim do powyższego zastosowaniem dyrektywy systemowej. W rozważanym przypadku efektem jej zastosowania byłoby odstępstwo od wyniku wykładni językowej (wyniku w postaci dwukrotnego wartościowania okoliczności popełnienia czynu) na rzecz rozwiązania przyjętego w akcie normatywnym wyższego rzędu (aktem tym w analizowanym przez nas układzie jest oczywiście Kodeks karny), a więc rozwiązania nakazującego wartościować okoliczności popełnienia czynu w ramach procesu ustalania stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego. Pomimo przekonania o konieczności realizowania wykładni art. 62a u.o.p.n. w taki właśnie sposób stwierdzić należy, że oczywiście prostszym rozwiązaniem normatywnym byłoby takie ujęcie powyższego artykułu, które już w warstwie słownej tego przepisu nie znamionowałoby się obecnym wyróżnieniem w niej elementu okoliczności popełnienia czynu obok elementu stopnia jego społecznej szkodliwości. Stąd też – pomimo wzmiankowanej możliwości uporania się ze wskazaną niedogodnością w toku wykładni – postulować należy zmianę tego przepisu w takim właśnie kierunku. Uznając, że wystarczającą przesłanką przekonania o niecelowości orzekania kary byłby tu odpowiedni stopień społecznej szkodliwości przestępstwa z art. 62 ust. 1 u.o.p.n., należałoby dookreślić – jest to

bowiem odpowiednio uzasadnione aksjologicznie – jego wysokość poprzez sugerowane już wyżej sformułowanie, że stopień wskazanej szkodliwości powinien być nieznacznym. Podsumowując, trzeba wskazać, że stosownie do poczynionych uwag art. 62a u.o.p.n. należałoby nadać następujące brzmienie:

„Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w art. 62 ust. 1 lub 3, są środki odurzające lub substancje psychotropowe w ilości nieznacznym, przeznaczone na własny użytek sprawcy, postępowanie można umorzyć również przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, jeżeli orzeczenie wobec sprawcy kary byłoby niecelowe ze względu na nieznacznym stopień jego społecznej szkodliwości”.

Do rozważenia jest też jeszcze jedna i wyłącznie o proceduralnym charakterze kwestia, mianowicie, czy zasadne jest posługiwanie się zastosowaną w rozważanym przepisie konstrukcją umorzenia postępowania przed wydaniem postanowienia o wszczęciu postępowania (dochodzenia lub śledztwa). I w tym przypadku można by postulować o zmianę, bo niewątpliwie za dalece dyskusyjne uchodzi widniejące w art. 62a u.o.p.n. ujęcie, które dopuszcza umorzenie postępowania w sytuacji, gdy nie wydano postanowienia o jego wszczęciu.

Przechodząc już do analiz ilustrujących rozwiązania normatywne innych państw w zakresie wyznaczonym omawianym na wstępie zleceniem naukowym, wskaźmy, że pochyłono się w tym obszarze na przeanalizowaniu następujących systemów prawnych: 1) austriackiego, 2) niemieckiego, 3) szwajcarskiego, 4) włoskiego, 5) duńskiego, 6) fińskiego, 7) norweskiego, 8) szwedzkiego, 9) hiszpańskiego, 10) portugalskiego, 11) brytyjskiego, 12) francuskiego, 13) belgijskiego oraz 14) holenderskiego. Założyliśmy, że są one referencyjne.

II. Austria

dr Paulina BANASZAK-GRZECHOWIAK

Zasady odpowiedzialności karnej za posiadanie środków odurzających w Austrii reguluje ustawa o substancjach uzależniających – Gesamte Rechtsvorschrift für Suchtmittelgesetz (dalej: ustawa SMG)¹⁰.

W myśl § 27 (1) rzeczonej ustawy, kto niezgodnie z przepisami:

1. nabywa, posiada, wytwarza, przewozi, importuje, eksportuje lub oferuje, przekazuje lub dostarcza innej osobie środek odurzający;
2. uprawia mak lekarski, krzew koki lub konopie indyjskie w celu pozyskania środka odurzającego lub
3. oferuje innej osobie, przekazuje, dostarcza lub uprawia w celu nadużywania środka odurzającego grzyby zawierające psylocynę, psylotynę lub psylocybinę,

podlega karze pozbawienia wolności do 1 roku lub grzywnie do 360 stawek dziennych¹¹. Jednakże osoba, która popełnia przestępstwo, o którym mowa w § 27 (1) ustawy SMG, wyłącznie na własny użytek, podlega karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy albo karze grzywny do 360 stawek dziennych. Regulacja ta jest zawarta w § 27 (2) SMG¹².

Zgodnie z tym, o czym jest mowa w § 27 (2a) ustawy SMG, karze pozbawienia wolności do 2 lat podlega natomiast każdy, kto wbrew przepisom ustawy w środkach transportu publicznego, w obiektach służących transportowi publicznemu, na terenach publicznych,

¹⁰ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10011040>, dostęp: 16 stycznia 2026 r.

¹¹ § 27 (1). Wer vorschriftswidrig,

1. Suchtgift erwirbt, besitzt, erzeugt, befördert, einführt, ausführt oder einem anderen anbietet, überlässt oder verschafft,
2. Opiummohn, den Kokastrauch oder die Cannabispflanze zum Zweck der Suchtgiftgewinnung anbaut oder
3. psilocin-, psilotin- oder psilocybinhaltige Pilze einem anderen anbietet, überlässt, verschafft oder zum Zweck des Suchtgiftmissbrauchs anbaut,
ist mit Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe bis zu 360 Tagessätzen zu bestrafen.

¹² § 27 (2). Wer jedoch die Straftat ausschließlich zum persönlichen Gebrauch begeht, ist mit Freiheitsstrafe bis zu sechs Monaten oder mit Geldstrafe bis zu 360 Tagessätzen zu bestrafen.

w budynkach publicznych lub innych miejscach ogólnodostępnych publicznie lub w okolicznościach, w których jego zachowanie może wywołać uzasadnione oburzenie/zgorszenie, oferuje, przekazuje lub dostarcza innym osobom środki odurzające za wynagrodzeniem¹³.

W § 27 (3) ustawy SMG austriacki ustawodawca przewidział, że karze pozbawienia wolności do 3 lat podlega każdy, kto popełnia przestępstwo określone w § 27 (1) pkt 1, 2 lub (2a) w ramach działalności zarobkowej¹⁴.

Takiej samej karze, tj. karze pozbawienia wolności do 3 lat, podlega każdy, kto:

1. poprzez przestępstwo określone w § 27 (1) pkt 1 lub 2 ustawy SMG – umożliwi osobie niepełnoletniej zażywanie środka odurzającego, samemu będąc pełnoletnim i starszym od tej osoby niepełnoletniej o ponad 2 lata lub
2. popełnia takie przestępstwo jako członek zorganizowanej grupy przestępczej¹⁵. Kwestię tę reguluje § 27 (4) ustawy SMG.

Z punktu widzenia tematu przedmiotowej analizy na szczególną uwagę zasługuje jednak treść § 27 (5) ustawy SMG, w którym to mowa jest o tym, że osoba uzależniona od środków odurzających, która popełnia przestępstwo określone w § 27 (3) lub (4) pkt 2 ustawy głównie po to, aby zdobyć środki odurzające na własny użytek lub środki finansowe na nabycie środków odurzających do użytku osobistego, podlega karze pozbawienia wolności do 1 roku¹⁶.

W § 28 (1) austriackiej ustawy SMG przewiduje się surowszą odpowiedzialność, albowiem paragraf ten stanowi, że ten, kto niezgodnie z przepisami nabywa, posiada lub przewozi środek odurzający w ilości przekraczającej ilość graniczną/iłność progową, o której mowa w § 28b ustawy, z zamiarem wprowadzenia tego środka do obrotu, podlega karze pozbawienia wolności do 3 lat. Takiej samej karze podlega również ten, kto uprawia rośliny wymienione w § 27 (1) pkt 2 ustawy SMG w celu uzyskania takiej ilości środka odurzającego (ilości przekraczającej ilość graniczną/progową) z zamiarem wprowadzenia tego środka do obrotu¹⁷.

¹³ § 27 (2a). *Mit Freiheitsstrafe bis zu zwei Jahren ist zu bestrafen, wer vorschriftswidrig in einem öffentlichen Verkehrsmittel, in einer dem öffentlichen Verkehr dienenden Anlage, auf einer öffentlichen Verkehrsfläche, in einem öffentlichen Gebäude oder sonst an einem allgemein zugänglichen Ort öffentlich oder unter Umständen, unter denen sein Verhalten geeignet ist, durch unmittelbare Wahrnehmung berechtigtes Ärgernis zu erregen, Suchtgift einem anderen gegen Entgelt anbietet, überlässt oder verschafft.*

¹⁴ § 27 (3). *Mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren ist zu bestrafen, wer eine Straftat nach Abs. 1 Z 1, Z 2 oder Abs. 2a gewerbsmäßig begeht.*

¹⁵ § 27 (4). *Mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren ist zu bestrafen, wer*
1. *durch eine Straftat nach Abs. 1 Z 1 oder 2 einem Minderjährigen den Gebrauch von Suchtgift ermöglicht und selbst volljährig und mehr als zwei Jahre älter als der Minderjährige ist oder*
2. *eine solche Straftat als Mitglied einer kriminellen Vereinigung begeht.*

¹⁶ § 27 (5). *Wer jedoch an Suchtmittel gewöhnt ist und eine Straftat nach Abs. 3 oder Abs. 4 Z 2 vorwiegend deshalb begeht, um sich für seinen persönlichen Gebrauch Suchtmittel oder Mittel zu deren Erwerb zu verschaffen, ist nur mit Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr zu bestrafen.*

¹⁷ § 28 (1). *Wer vorschriftswidrig Suchtgift in einer die Grenzmeng (§ 28b) übersteigenden Menge mit dem Vorsatz erwirbt, besitzt oder befördert, dass es in Verkehr gesetzt werde, ist mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren zu bestrafen. Ebenso ist zu bestrafen, wer die in § 27 Abs. 1 Z 2 genannten Pflanzen zum Zweck der Gewinnung einer solchen Menge Suchtgift mit dem Vorsatz anbaut, dass dieses in Verkehr gesetzt werde.*

W § 28 (2) ustawy SMG wskazano z kolei, że karze pozbawienia wolności do 5 lat podlega każdy, kto popełnia przestępstwo określone w § 28 (1) w odniesieniu do środków odurzających w ilości przekraczającej 15-krotność ilości granicznej, o której mowa w § 28b ustawy. Taką ilość austriacki ustawodawca określa mianem „dużej ilości”¹⁸.

Zgodnie z § 28 (3) ustawy SMG karze pozbawienia wolności od 1 roku do 10 lat podlega ten, kto popełnia przestępstwo określone w § 28 (1) jako członek zorganizowanej grupy przestępczej¹⁹.

W § 28 (4) ustawy SMG przewiduje się natomiast, że jeśli spełnione są warunki określone w § 27 (5) (tj. jeśli czynu dopuszcza się osoba uzależniona od środków odurzających głównie po to, aby zdobyć środki odurzające na własny użytek lub środki finansowe na nabycie środków odurzających do użytku osobistego), sprawca podlega: karze pozbawienia wolności do 1 roku w przypadku, o którym mowa w § 28 (1), tj. jeśli ilość środka odurzającego przekracza ilość graniczną; karze pozbawienia wolności do 3 lat w przypadku, o którym mowa w § 28 (2), tj. jeśli ilość środka odurzającego przekracza 15-krotność ilości granicznej; oraz karze pozbawienia wolności do 5 lat w przypadku, o którym mowa w § 28 (3), tj. jeśli sprawca popełnia czyn zabroniony jako członek zorganizowanej grupy przestępczej²⁰.

We wspomnianym wyżej § 28b ustawy SMG mowa jest o tym, że Federalny Minister Zdrowia, w porozumieniu z Federalnym Ministrem Sprawiedliwości, ustala w drodze rozporządzenia w sprawie poszczególnych środków odurzających, w odniesieniu do czystej substancji czynnej, dolną granicę ilości, która może stanowić poważne zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (ilość graniczna/ilość progowa). Należy przy tym uwzględnić również zdolność środków odurzających do wywoływania uzależnienia, a także zachowania związane z uzależnieniem występujące u osób uzależnionych od takich środków²¹.

Aktem prawnym, o którym mowa w § 28b ustawy SMG, jest rozporządzenie Federalnego Ministra Zdrowia oraz Federalnego Ministra Sprawiedliwości w sprawie ilości granicznych środków uzależniających (Suchtgift-Grenzmengenverordnung, dalej: rozporządzenie SG)²². W § 1 tego aktu prawnego mowa jest o tym, że w załączniku do tego rozporządzenia ustala się

¹⁸ § 28 (2). *Mit Freiheitsstrafe bis zu fünf Jahren ist zu bestrafen, wer die Straftat nach Abs. 1 in Bezug auf Suchtgift in einer das Fünfzehnfache der Grenzmenge (§ 28b) übersteigenden Menge (großen Menge) begeht.*

¹⁹ § 28 (3). *Mit Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu zehn Jahren ist zu bestrafen, wer die Straftat nach Abs. 1 als Mitglied einer kriminellen Vereinigung begeht.*

²⁰ § 28 (4). *Unter den in § 27 Abs. 5 genannten Voraussetzungen ist der Täter jedoch im Fall des Abs. 1 nur mit Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr, im Fall des Abs. 2 nur mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren und im Fall des Abs. 3 nur mit Freiheitsstrafe bis zu fünf Jahren zu bestrafen.*

²¹ § 28b. *Der Bundesminister oder die Bundesministerin für Gesundheit hat im Einvernehmen mit dem Bundesminister oder der Bundesministerin für Justiz mit Verordnung für die einzelnen Suchtgifte, bezogen auf die Reinsubstanz des Wirkstoffes, die Untergrenze jener Menge festzusetzen, die geeignet ist, in großem Ausmaß eine Gefahr für das Leben oder die Gesundheit von Menschen herbeizuführen (Grenzmenge). Dabei ist auch auf die Eignung von Suchtgiften, Gewöhnung hervorzurufen, sowie auf das Gewöhnungsverhalten von an einer solchen Sucht Erkrankten Bedacht zu nehmen.*

²² <https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/ii/1997/377/P1/NOR40122602>, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

dolną granicę ilości, która w odniesieniu do czystej substancji czynnej może spowodować – w znacznym stopniu – zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka (ilość graniczna), przy czym ilość ta wymieniona jest dla każdego pojedynczego środka odurzającego z uwzględnieniem jego zdolności do wywoływania uzależnienia oraz zachowań związanych z uzależnieniem występujących u osób uzależnionych od takich środków²³.

W załączniku do wyżej wymienionego rozporządzenia zawarto natomiast wykaz substancji uzależniających ze wskazaniem dla każdej z nich z osobna wartości granicznej/progowej, której przekroczenie skutkuje surowszą odpowiedzialnością np. za posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych na podstawie § 28 (1)–(3) ustawy SMG²⁴.

Należy przy tym pamiętać, że ilości graniczne wskazane w rzeczonym rozporządzeniu SG w żadnym wypadku nie wyznaczają progu, którego nieprzekroczenie mogłoby skutkować możliwością przyjęcia, że w danym wypadku mamy do czynienia z posiadaniem środków odurzających lub substancji psychotropowych wyłącznie na własny użytek. Są to progi, których przekroczenie skutkuje wystąpieniem typów kwalifikowanych przestępstw z § 28 (1)–(3) ustawy SMG. Na szczególne podkreślenie zasługuje jednak to, że, jak wskazano powyżej, § 28 (4) ustawy stanowi, iż nawet w razie przekroczenia ilości granicznych środków odurzających lub substancji psychotropowych wskazanych w rozporządzeniu SG, jeśli takiego czynu dopuszcza się osoba uzależniona od środków odurzających głównie po to, aby zdobyć środki odurzające na własny użytek lub środki finansowe na nabycie środków odurzających do użytku osobistego, podlega ona odpowiedzialności łagodniejszej.

W odróżnieniu od § 27 oraz § 28 ustawy SMG, w § 30 (1) uregulowano odpowiedzialność m.in. za posiadanie substancji psychotropowych. W przepisie tym wskazano, że ten, kto bezprawnie nabywa, posiada, wytwarza, przewozi, importuje, eksportuje albo oferuje, dostarcza lub udostępnia innej osobie substancję psychotropową, podlega karze pozbawienia wolności do 1 roku albo grzywnie do 360 stawek dziennych²⁵.

W § 30 (2) ustawy SMG przewidziano jednak, że ten, kto dopuszcza się czynu zabronionego, o którym mowa w (1), wyłącznie w celu osobistego użytku, podlega karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy albo grzywnie do 360 stawek dziennych²⁶.

²³ § 1. Als Untergrenze jener Menge, die, bezogen auf die Reinsubstanz des Wirkstoffes geeignet ist, in großem Ausmaß eine Gefahr für das Leben oder die Gesundheit von Menschen herbeizuführen (Grenzmenge), wird für die einzelnen Suchtgifte, unter Bedachtnahme auch auf deren Eignung, Gewöhnung hervorzurufen, sowie auf das Gewöhnungsverhalten von Suchtkranken, die im Anhang dieser Verordnung jeweils angeführte Menge festgesetzt.

²⁴ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10011056>, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

²⁵ § 30 (1). Wer vorschriftswidrig einen psychotropen Stoff erwirbt, besitzt, erzeugt, befördert, einführt, ausführt oder einem anderen anbietet, überlässt oder verschafft, ist mit Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr oder mit Geldstrafe bis zu 360 Tagessätzen zu bestrafen.

²⁶ § 30 (2). Wer jedoch die Straftat ausschließlich zum persönlichen Gebrauch begeht, ist mit Freiheitsstrafe bis zu sechs Monaten oder mit Geldstrafe bis zu 360 Tagessätzen zu bestrafen.

Zgodnie natomiast z § 30 (3) ustawy SMG nie podlega karze, kto: 1. nabywa, posiada, przewozi, importuje lub eksportuje produkty lecznicze zawierające substancję psychotropową, pod warunkiem że ich ilość nie przekracza ilości granicznej na własny użytek lub na potrzeby zwierzęcia; lub 2. oferuje, przekazuje lub udostępnia te substancje innej osobie bez czerpania z tego korzyści²⁷.

Austriacki ustawodawca w § 35 (1) ustawy SMG przewidział, że prokuratura w przypadkach i okolicznościach określonych w § 35 (3)–(7) może tymczasowo odstąpić od ścigania przestępstwa określonego w § 27 (1) lub (2) lub § 30, popełnionego wyłącznie na własny użytek oskarżonego lub innej osoby, bez odniesienia przez oskarżonego z tego tytułu żadnej korzyści, pod warunkiem zastosowania okresu próby wynoszącego od 1 roku do 2 lat²⁸.

Zgodnie z § 35 (2) ustawy SMG, w warunkach i z zachowaniem postanowień § 35 (3)–(7), prokuratura może również tymczasowo odstąpić od ścigania innego przestępstwa z § 27 lub § 30–31a, przestępstwa z § 28 lub § 28a ustawy, jeżeli oskarżony jest uzależniony od środków odurzających, a także w przypadku przestępstwa popełnionego w związku ze sprzedażą środków odurzających, pod warunkiem zastosowania wobec oskarżonego okresu próby wynoszącego od 1 roku do 2 lat, jeżeli:

1. przestępstwo nie podlega jurysdykcji ławnika ani sądu przysięgłych;
2. wina oskarżonego nie jest znaczna oraz
3. odstąpienie od ścigania i ustalenie okresu próby wydają się nie mniej skuteczne niż skazanie (z punktu widzenia odstraszania oskarżonego od popełniania takich przestępstw w przyszłości)²⁹.

W § 35 (3) ustawy SMG przewidziano, że tymczasowe odstąpienie od ścigania wymaga, aby uzyskano opinię właściwej placówki medycznej wymiaru sprawiedliwości lub, w przypadku jej braku, organu administracji powiatowej jako organu ochrony zdrowia co do tego,

²⁷ § 30 (3). *Nach Abs. 1 und 2 ist nicht zu bestrafen, wer Arzneimittel, die einen psychotropen Stoff enthalten, sofern es sich nicht um eine die Grenzmenge (§ 31b) übersteigende Menge handelt,*

1. für den persönlichen Gebrauch oder für den Bedarf eines Tieres erwirbt, besitzt, befördert, einführt oder ausführt oder 2. einem anderen anbietet, überlässt oder verschafft, ohne daraus einen Vorteil zu ziehen.

²⁸ § 35 (1). *Die Staatsanwaltschaft hat unter den in den Abs. 3 bis 7 genannten Voraussetzungen und Bedingungen von der Verfolgung einer Straftat nach den §§ 27 Abs. 1 oder 2 oder 30, die ausschließlich für den eigenen persönlichen Gebrauch oder den persönlichen Gebrauch eines anderen begangen worden ist, ohne dass der Beschuldigte daraus einen Vorteil gezogen hat, unter Bestimmung einer Probezeit von einem Jahr bis zu zwei Jahren vorläufig zurückzutreten.*

²⁹ § 35 (2). *Die Staatsanwaltschaft hat unter den Voraussetzungen und Bedingungen der Abs. 3 bis 7 auch von der Verfolgung einer anderen Straftat nach den §§ 27 oder 30 bis 31a, einer Straftat nach den §§ 28 oder 28a, sofern der Beschuldigte an Suchtmittel gewöhnt ist, oder einer im Zusammenhang mit der Beschaffung von Suchtmitteln begangenen Straftat unter Bestimmung einer Probezeit von einem Jahr bis zu zwei Jahren vorläufig zurückzutreten, wenn*

- 1. die Straftat nicht in die Zuständigkeit des Schöffen- oder Geschworenengerichts fällt,*
- 2. die Schuld des Beschuldigten nicht als schwer anzusehen wäre und*
- 3. der Rücktritt nicht weniger als eine Verurteilung geeignet erscheint, den Beschuldigten von solchen Straftaten abzuhalten.*

Ebenso ist vorzugehen, wenn der Beschuldigte wegen einer während der Probezeit nach Abs. 1 begangenen weiteren Straftat im Sinne des Abs. 1 verfolgt wird.

czy oskarżony wymaga zastosowania środka leczniczego, a jeśli w ogóle, to jakiego, czy taki środek jest dla niego odpowiedni, możliwy do orzeczenia i uzasadniony w danych okolicznościach, a także czy nie jest ewidentnie bezcelowy³⁰.

Zgodnie z § 35 (4) ustawy SMG uzyskanie opinii, o której mowa w (3), nie jest konieczne, jeżeli oskarżony jest ścigany wyłącznie z tego powodu, że:

1. nabył, posiadał, wytwarzał, przewoził, importował lub eksportował substancje lub preparaty z konopi indyjskich, grzyby, o których mowa w § 27 (1) pkt 3, lub substancję psychotropową wyłącznie do użytku osobistego albo oferował, przekazywał lub udostępniał je innej osobie wyłącznie do użytku osobistego tej osoby, nie osiągając z tego tytułu żadnej korzyści, lub
2. uprawiał rośliny lub grzyby, o których mowa w § 27 (1) pkt 2 i 3, w celu wytwarzania lub zażywania środków odurzających wyłącznie do własnego użytku osobistego lub użytku osobistego innej osoby; jednakże oświadczenie to należy uzyskać, jeżeli w ciągu ostatnich 5 lat przed wszczęciem postępowania karnego przeciwko oskarżonemu prowadzono już dochodzenie w sprawie przestępstwa określonego w § 27-31a³¹.

W § 35 (5) ustawy SMG przewidziano, że przed wydaniem opinii, o której mowa w § 35 (3), organy, o których mowa w tym przepisie, zlecają zbadanie oskarżonego przez lekarza posiadającego odpowiednią wiedzę w zakresie problematyki uzależnień, który w razie potrzeby współpracuje z psychologiem klinicznym lub psychoterapeutą, uprawnionymi do samodzielnego wykonywania zawodu³².

Zgodnie z § 35 (6) ustawy SMG, jeżeli stan oskarżonego wymaga zastosowania wobec niego środka leczniczego, prokuratura uzależnia tymczasowe odstąpienie od ścigania od złożenia przez oskarżonego – jeżeli ma on przedstawiciela ustawowego, za jego zgodą – oświadczenia o woli poddania się takiemu środkowi, w tym ewentualnie leczeniu szpital-

³⁰ § 35 (3). *Ein vorläufiger Rücktritt von der Verfolgung setzt voraus, dass eine Stellungnahme einer geeigneten ärztlichen Einrichtung der Justiz oder, sofern diese nicht zur Verfügung steht, der Bezirksverwaltungsbehörde als Gesundheitsbehörde darüber eingeholt worden sind, ob der Beschuldigte einer gesundheitsbezogenen Maßnahme gemäß § 11 Abs. 2 bedarf, um welche Maßnahme es sich gegebenenfalls handeln soll, ob eine solche Maßnahme zweckmäßig, ihm nach den Umständen möglich und zumutbar und nicht offenbar aussichtslos ist.*

³¹ § 35 (4). *Die Staatsanwaltschaft hat von der Einholung einer Stellungnahme gemäß Abs. 3 Z 2 abzusehen, wenn der Beschuldigte ausschließlich deshalb verfolgt wird, weil er*

1. Stoffe oder Zubereitungen aus der Cannabispflanze, die in § 27 Abs. 1 Z 3 genannten Pilze oder einen psychotropen Stoff zum ausschließlichen persönlichen Gebrauch erworben, besessen, erzeugt, befördert, eingeführt oder ausgeführt oder einem anderen ausschließlich für dessen persönlichen Gebrauch angeboten, überlassen oder verschafft habe, ohne daraus einen Vorteil zu ziehen, oder

2. die in § 27 Abs. 1 Z 2 und 3 genannten Pflanzen oder Pilze zum Zweck der Gewinnung oder des Missbrauchs von Suchtgift ausschließlich für den persönlichen Gebrauch oder persönlichen Gebrauch eines anderen angebaut habe. Eine Stellungnahme ist jedoch einzuholen, wenn gegen den Beschuldigten innerhalb der letzten fünf Jahre vor diesem Strafverfahren bereits ein Ermittlungsverfahren wegen einer Straftat nach den §§ 27 bis 31a geführt wurde.

³² § 35 (5). *Die in Abs. 3 Z 2 genannten Stellen haben vor Abgabe ihrer Stellungnahme die Begutachtung des Beschuldigten durch einen mit Fragen des Suchtmittelmissbrauchs hinreichend vertrauten Arzt, der erforderlichenfalls mit zur selbständigen Berufsausübung berechtigten Angehörigen des klinischpsychologischen oder psychotherapeutischen Berufes zusammenzuarbeiten hat, zu veranlassen.*

nemu trwającemu do 6 miesięcy. Jeżeli – pomimo woli poddania się takiemu środkowi przez oskarżonego – jest to niecelowe, niemożliwe w danych okolicznościach, nieuzasadnione lub oczywiście bezzasadne, prokuratura, o ile jest to możliwe i celowe, uzależnia tymczasowe odstąpienie od ścigania od złożenia przez oskarżonego – jeżeli ma on przedstawiciela ustawowego, za jego zgodą – oświadczenia o woli wykonania w okresie próby określonych obowiązków³³.

Tymczasowe odstąpienie od ścigania może być w stosownych przypadkach uzależnione także od zgody oskarżonego – jeżeli ma przedstawiciela ustawowego, za jego zgodą – na pozostawanie pod nadzorem kuratora, co wynika z § 35 (7) ustawy SMG³⁴.

Na szczególną uwagę zasługują również poniższe wypowiedzi judykatury austriackiej.

1. W wyroku Sądu Najwyższego Austrii z dnia 8 sierpnia 2007 r. (sygn. 15Os83/07f)³⁵ stwierdzono, iż skarżący słusznie wskazuje, kwestionując subsumcję faktów skutkujących wydaniem wyroku skazującego, że w wyroku brak jest ustaleń dotyczących czystej substancji zawartej w środkach odurzających, które rozprawdzał. Ustalenia dotyczące stopnia czystości są niezbędne do oceny, czy ma się do czynienia z dużą ilością tego środka. Dolna granica zgodnie z § 28 (6) ustawy SMG, w powiązaniu z § 1 rozporządzenia SG, została ustalona na 3 g dla heroiny i 15 g dla kokainy. Samo wymienienie w wyroku całkowitej ilości środka odurzającego, z dodaniem określenia „duża ilość” (§ 28 (6) ustawy SMG), bez określenia zawartości czystej substancji tych środków, nie pozwala na wiarygodną ocenę, czy w wyniku dystrybucji objętej wyrokiem skazującym do obrotu wprowadzono dużą ilość.
2. W wyroku Sądu Najwyższego Austrii z dnia 22 sierpnia 2008 r. (sygn. 12Os83/08k)³⁶ stwierdzono, że ustalenia dotyczące poziomu czystej zawartości środka odurzającego w celu oceny, czy ma się do czynienia z ilością środka odurzającego przekraczającą ilość progową (jej dolna granica, zgodnie z § 28b ustawy SMG w powiązaniu z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia SG, została ustalona na 3 g czystej substancji dla heroiny), są

³³ § 35 (6). *Bedarf der Beschuldigte einer gesundheitsbezogenen Maßnahme gemäß § 11 Abs. 2, so hat die Staatsanwaltschaft den vorläufigen Rücktritt von der Verfolgung davon abhängig zu machen, dass sich der Beschuldigte – hat er einen gesetzlichen Vertreter, mit dessen Zustimmung – bereit erklärt, sich einer solchen Maßnahme, gegebenenfalls einschließlich einer bis zu sechs Monate dauernden stationären Aufnahme, zu unterziehen. Ist eine solche Maßnahme trotz der Bereitschaft des Beschuldigten, sich dieser zu unterziehen, nicht zweckmäßig, nach den Umständen nicht möglich oder nicht zumutbar oder offenbar aussichtslos, so hat die Staatsanwaltschaft, soweit dies möglich und zweckmäßig ist, den vorläufigen Rücktritt davon abhängig zu machen, dass sich der Beschuldigte – hat er einen gesetzlichen Vertreter, mit dessen Zustimmung – bereit erklärt, während der Probezeit bestimmte Pflichten zu erfüllen, die als Weisungen (§ 51 StGB) erteilt werden könnten.*

³⁴ § 35 (7). *Der vorläufige Rücktritt von der Verfolgung kann, wenn dies zweckmäßig ist, auch davon abhängig gemacht werden, dass sich der Beschuldigte – hat er einen gesetzlichen Vertreter, mit dessen Zustimmung – bereit erklärt, sich durch einen Bewährungshelfer betreuen zu lassen.*

³⁵ <https://www.ris.bka.gv.at>, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

³⁶ https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JIT_20080822_OGH0002_0120OS00083_08K0000_000&Suchworte=RS0111350, dostęp: 16 stycznia 2026 r.

niezbędne do subsumpcji na gruncie przestępstwa określonego w § 28a ustawy. Podana w wyroku ilość netto heroiny nie może zastąpić brakujących ustaleń.

3. W wyroku Sądu Najwyższego Austrii z dnia 18 października 2011 r. (sygn. 12Os143/11p)³⁷ przyjęto, że w uzasadnieniu wyroku określono ilość „ok. 1540 g ziela konopi” jako przekraczającą ilość progową zgodnie z § 28b ustawy SMG, ale brak w nim jakichkolwiek ustaleń dotyczących charakteru tego środka odurzającego. Biorąc pod uwagę typową zawartość THC w marihuanie, wahającą się od 0,25% do 8%, brak ustaleń dotyczących zawartości substancji czynnej uniemożliwia rozstrzygnięcie, czy dystrybucja objęta wyrokiem skazującym rzeczywiście obejmowała ilość przekraczającą ilość progową 20 g czystego THC zgodnie z § 28b ustawy SMG. Sąd okręgowy powinien zatem ustalić czystą zawartość dostarczonej ilości ziela konopi.
4. W wyroku Sądu Najwyższego Austrii z dnia 20 grudnia 2011 r. (sygn. 15Os150/11i)³⁸ wypowiedziano, że zaskarżony wyrok nie zawiera ustaleń co do tego, jakie substancje czynne wymienione w załączniku do rozporządzenia SG znajdowały się w substancjach wymienionych w wyroku. Ponadto czysta zawartość substancji (potencjalnie obecnych) środków odurzających i substancji psychotropowych, która jest niezbędna do oceny, czy dana ilość przekracza próg wskazany w rozporządzeniu SG (§ 28b ustawy SMG), nie została w wyroku uwzględniona. Samo odniesienie się do aktualnej ilości brutto narkotyków (w tym przypadku produktów konopnych) i proste określenie sprzedawanych produktów leczniczych ich markami lub nazwami handlowymi, wraz z liczbą tabletek (ewentualnie zawierających środek odurzający lub substancję psychotropową), są niewystarczające, aby zostały spełnione wymogi dotyczące ustaleń poczynionych w tym zakresie.
5. W wyroku Sądu Najwyższego Austrii z dnia 30 września 2010 r. (sygn. 13 Os 91/10x)³⁹ stwierdzono, że z uwagi na to, iż termin „wyłącznie osobisty użytek” w rozumieniu § 27 (2) ustawy SMG obejmuje nie tylko osobiste spożycie, ale także bezinteresowne działanie na rzecz innej osoby, o którym mowa w § 27 (1) ustawy, przepis § 27 (2) przewidujący łagodniejszą odpowiedzialność miał zastosowanie do wszystkich przestępstw zarzuconych oskarżonemu.
6. Wreszcie w wyroku Sądu Najwyższego Austrii z dnia 13 marca 2018 r. (sygn. 11Os21/18z)⁴⁰ uznano, że w odniesieniu do przestępstwa z § 27 (1) ustawy SMG kryterium odstąpienia

³⁷ https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_20111018_OGH0002_0120OS00143_11P0000_000&Suchworte=RS0111350, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

³⁸ https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_20111220_OGH0002_0150OS00150_11I0000_000&Suchworte=RS0111350, dostęp: 16 stycznia 2026 r.

³⁹ https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Justiz/JJT_20100930_OGH0002_0130OS00091_10X0000_000/JJT_20100930_OGH0002_0130OS00091_10X0000_000.pdf, dostęp: 5 lutego 2026 r.

⁴⁰ https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Justiz/JJT_20180313_OGH0002_0110OS00021_18Z0000_000/JJT_20180313_OGH0002_0110OS00021_18Z0000_000.pdf, dostęp: 5 lutego 2026 r.

od ścigania jest spełnione właśnie wówczas, gdy spełnione są wymogi § 27 (2) ustawy. Wymagane jest tylko to, aby przestępstwo zostało popełnione wyłącznie na własny użytek lub, bez odniesienia przez sprawcę korzyści z tego tytułu, na osobisty użytek innej osoby. Dlatego też, jeżeli czyn stanowi przestępstwo z § 27 (1) i (2) ustawy SMG, wymagane jest zawsze odstępianie od ścigania na mocy § 35 (1) ustawy pod warunkiem spełnienia pozostałych przesłanek i warunków.

III. Niemcy

dr Paulina BANASZAK-GRZECHOWIAK

W prawie niemieckim kwestie związane z odpowiedzialnością karną za posiadanie środków odurzających reguluje przede wszystkim ustawa o obrocie środkami odurzającymi – Gesetz über den Verkehr mit Betäubungsmitteln (dalej: ustawa BtMG)⁴¹.

Przepisem kluczowym z punktu widzenia tej odpowiedzialności jest § 29 (1) rzeczony ustawy, który stanowi, że karze pozbawienia wolności do 5 lat albo karze grzywny podlega ten, kto:

1. bez zezwolenia uprawia, wytwarza, handluje środkami odurzającymi albo, nie prowadząc handlu, importuje, eksportuje, sprzedaje, przekazuje lub w inny sposób wprowadza je do obrotu, nabywa lub w inny sposób je pozyskuje;
2. wytwarza preparat wyłączony spod zakazu, o którym mowa w § 2 (1) pkt 3 ustawy BtMG – tj. preparat wskazany w załącznikach do ustawy, który jest całkowicie lub częściowo wyłączony spod stosowania przepisów dotyczących środków odurzających – i czyni to bez zezwolenia, o którym mowa w § 3 (1) pkt 2 (zezwoleń Federalnego Instytutu Leków i Wyrobów Medycznych);
3. posiada środki odurzające, nie posiadając jednocześnie pisemnego zezwolenia na ich nabycie;
4. (uchylony)
5. przewozi środki odurzające z naruszeniem § 11 (1) zdanie drugie ustawy BtMG (przepis § 11 (1) zdanie pierwsze stanowi, że środki odurzające mogą być przewożone przez obszar obowiązywania tej ustawy wyłącznie pod nadzorem celnym, bez jakiegokolwiek postoju innego niż wynikający z transportu lub przeładunku, oraz pod warunkiem, że w żadnym momencie podczas przewozu środków odurzających nie znajduje się faktycznie w dyspozycji osoby dokonującej przewozu ani osoby trzeciej⁴²);

⁴¹ https://www.gesetze-im-internet.de/btmg_1981/, dostęp: 15 stycznia 2026 r.

⁴² § 11 (1) Satz 2. *Betäubungsmittel dürfen durch den Geltungsbereich dieses Gesetzes nur unter zollamtlicher Überwachung ohne weiteren als den durch die Beförderung oder den Umschlag bedingten Aufenthalt und ohne daß das*

6. środki odurzające:
- a) przepisuje,
 - b) podaje lub przekazuje do bezpośredniego spożycia z naruszeniem § 13 (1) ustawy BtMG (przepis § 13 (1) stanowi, że „Środki odurzające wymienione w załączniku III do ustawy mogą być przepisywane wyłącznie przez lekarzy, lekarzy dentyistów oraz lekarzy weterynarii i tylko wówczas, gdy ich stosowanie na lub w ciele człowieka albo zwierzęcia jest uzasadnione. Mogą one być także podawane lub przekazywane innej osobie do bezpośredniego spożycia wyłącznie w ramach leczenia lekarskiego, stomatologicznego lub weterynaryjnego, w tym leczenia uzależnienia od środków odurzających. Ich stosowanie nie jest w szczególności uzasadnione wówczas, gdy zamierzony cel może zostać osiągnięty w inny sposób. Środków odurzających wymienionych w załącznikach I i II zakazuje się przepisywać, podawać oraz przekazywać innej osobie do bezpośredniego spożycia”⁴³);
 - 6a. z naruszeniem § 13 (1a) zdanie pierwsze i drugie ustawy BtMG – przekazuje środek odurzający wymieniony w tym przepisie (przepis § 13 (1a) zdanie pierwsze i drugie stanowi, że w celu pokrycia niezbędnego zapotrzebowania na środki odurzające u pacjenta hospicyjnego leczonego ambulatoryjnie lekarz może przekazać pacjentowi niezbędne środki odurzające wymienione w załączniku III w postaci gotowych leków tylko wówczas, gdy zapotrzebowanie pacjenta nie może być terminowo pokryte poprzez realizację recepty; maksymalna ilość przekazanych w ten sposób leków nie może przekraczać zapotrzebowania na trzy dni⁴⁴);
 - 6b. podaje środki odurzające z naruszeniem § 13 (1b) zdanie pierwsze ustawy BtMG (przepis § 13 (1b) zdanie pierwsze ustawy stanowi, że środki odurzające wymienione w załączniku III do ustawy mogą być podawane przez ratowników medycznych, w rozumieniu ustawy o ratownikach medycznych, bez uprzedniego zlecenia lekarskiego w ramach świadczenia przez nich czynności medycznych, jeżeli działają oni zgodnie ze standardowymi wytycznymi lekarskimi, nie jest możliwe oczekiwanie na przyby-

Betäubungsmittel zu irgendeinem Zeitpunkt während des Verbringens dem Durchführenden oder einer dritten Person tatsächlich zur Verfügung steht, durchgeführt werden.

⁴³ § 13 (1). Die in Anlage III bezeichneten Betäubungsmittel dürfen nur von Ärzten, Zahnärzten und Tierärzten und nur dann verschrieben oder im Rahmen einer ärztlichen, zahnärztlichen oder tierärztlichen Behandlung einschließlich der ärztlichen Behandlung einer Betäubungsmittelabhängigkeit verabreicht oder einem anderen zum unmittelbaren Verbrauch oder nach Absatz 1a Satz 1 überlassen werden, wenn ihre Anwendung am oder im menschlichen oder tierischen Körper begründet ist. Die Anwendung ist insbesondere dann nicht begründet, wenn der beabsichtigte Zweck auf andere Weise erreicht werden kann. Die in Anlagen I und II bezeichneten Betäubungsmittel dürfen nicht verschrieben, verabreicht oder einem anderen zum unmittelbaren Verbrauch oder nach Absatz 1a Satz 1 überlassen werden.

⁴⁴ § 13 (1a) Satz 1 u. 2. Zur Deckung des nicht aufschiebbaren Betäubungsmittelbedarfs eines ambulant versorgten Palliativpatienten darf der Arzt diesem die hierfür erforderlichen, in Anlage III bezeichneten Betäubungsmittel in Form von Fertigdarzneimitteln nur dann überlassen, soweit und solange der Bedarf des Patienten durch eine Verschreibung nicht rechtzeitig gedeckt werden kann; die Höchstüberlassungsmenge darf den Dreitagesbedarf nicht überschreiten.

cie lekarza, a podanie środka jest konieczne do odwrócenia zagrożeń dla zdrowia lub do usunięcia albo złagodzenia istotnych dolegliwości pacjenta⁴⁵);

7. wbrew § 13 (2) BtMG:
 - a) wydaje środki odurzające w aptece lub weterynaryjnej aptece zakładowej,
 - b) jako przedsiębiorca farmaceutyczny – wydaje diamorfinę z naruszeniem § 13 (2), który stanowi, że środki odurzające przepisane zgodnie z § 13 (1) mogą być wydawane wyłącznie w ramach prowadzenia apteki i wyłącznie po okazaniu recepty; diamorfinę może wydawać jedynie przedsiębiorca farmaceutyczny i wyłącznie do uznanych placówek po okazaniu recepty; w ramach prowadzenia weterynaryjnej apteki zakładowej mogą być wydawane wyłącznie środki odurzające wymienione w załączniku III i wyłącznie do stosowania u zwierzęcia leczonego przez prowadzącego weterynaryjną aptekę zakładową⁴⁶;
8. reklamuje środki odurzające z naruszeniem § 14 (5) ustawy BtMG, który stanowi, co do jakich środków odurzających zakazane jest prowadzenie reklamy oraz jakie środki odurzające mogą być reklamowane wyłącznie w kręgach zawodowych związanych z przemysłem i handlem oraz wśród osób i stowarzyszeń prowadzących aptekę lub weterynaryjną aptekę domową, a także wśród lekarzy, dentystów i lekarzy weterynarii⁴⁷;
9. podaje nieprawdziwe lub niekompletne informacje, aby uzyskać receptę na środek odurzający dla siebie, innej osoby lub zwierzęcia;
10. stwarza lub zapewnia innej osobie możliwość nieuprawnionego nabycia lub nieuprawnionego wydania środków odurzających, informuje o takiej możliwości publicznie lub dla własnej korzyści lub nakłania inną osobę do nieuprawnionego zażycia środków odurzających;
11. bez zezwolenia, o którym mowa w § 10a ustawy BtMG – stwarza lub zapewnia innej osobie możliwość nieuprawnionego zażycia środków odurzających lub publicznie albo dla własnych korzyści informuje o możliwości takiego spożycia poza placówką, o któ-

⁴⁵ § 13 (1b). Abweichend von Absatz 1 dürfen die in Anlage III bezeichneten Betäubungsmittel durch Notfallsanitäter im Sinne des Notfallsanitättergesetzes ohne vorherige ärztliche Anordnung im Rahmen einer heilkundlichen Maßnahme verabreicht werden, wenn diese nach standardisierten ärztlichen Vorgaben handeln, ein Eintreffen eines Arztes nicht abgewartet werden kann und die Verabreichung zur Abwendung von Gefahren für die Gesundheit oder zur Beseitigung oder Linderung erheblicher Beschwerden erforderlich ist.

⁴⁶ § 13 (2). Die nach Absatz 1 verschriebenen Betäubungsmittel dürfen nur im Rahmen des Betriebs einer Apotheke und gegen Vorlage der Verschreibung abgegeben werden. Diamorphin darf nur vom pharmazeutischen Unternehmer und nur an anerkannte Einrichtungen nach Absatz 3 Satz 2 Nummer 2a gegen Vorlage der Verschreibung abgegeben werden. Im Rahmen des Betriebs einer tierärztlichen Hausapotheke dürfen nur die in Anlage III bezeichneten Betäubungsmittel und nur zur Anwendung bei einem vom Betreiber der Hausapotheke behandelten Tier abgegeben werden.

⁴⁷ § 14 (5). Für in Anlage I bezeichnete Betäubungsmittel darf nicht geworben werden. Für in den Anlagen II und III bezeichnete Betäubungsmittel darf nur in Fachkreisen der Industrie und des Handels sowie bei Personen und Personeneinigungen, die eine Apotheke oder eine tierärztliche Hausapotheke betreiben, geworben werden, für in Anlage III bezeichnete Betäubungsmittel auch bei Ärzten, Zahnärzten und Tierärzten.

rej mowa w § 10a ustawy (przepis § 10a dotyczy konieczności uzyskania zezwolenia właściwego organu państwowego przez osobę, która chce prowadzić placówkę, gdzie osoby uzależnione od środków odurzających mają możliwość użycia przywiezionych, nieprzepisanych przez lekarza środków odurzających (tzw. sala konsumpcji środków odurzających));

12. publicznie, podczas zgromadzenia lub poprzez rozpowszechnianie treści – wzywa/nawołuje do zażywania środków odurzających, które nie zostały przepisane zgodnie z prawem;
13. udostępnia środki pieniężne lub inne przedmioty przedstawiające wartość majątkową innej osobie w celu popełnienia czynu zabronionego, o którym mowa w pkt 1, 5, 6, 7, 10, 11 lub 12;
14. narusza rozporządzenie, wydane na podstawie § 11 (2) zdanie drugie pkt 1 lub § 13 (3) zdanie drugie pkt 1, 2a lub 5 ustawy BtMG, w zakresie, w jakim odnosi się ono do określonego czynu wskazanego w danym przepisie karnym; wydawanie sterylnych strzykawek jednorazowego użytku osobom uzależnionym od środków odurzających oraz publiczne informowanie o tym nie stanowią stwarzania lub zapewniania innej osobie możliwości nieuprawnionego zażycia środków odurzających, o którym mowa w § 29 (1) pkt 11⁴⁸.

⁴⁸ § 29 (1). Mit Freiheitsstrafe bis zu fünf Jahren oder mit Geldstrafe wird bestraft, wer

1. Betäubungsmittel unerlaubt anbaut, herstellt, mit ihnen Handel treibt, sie, ohne Handel zu treiben, einführt, ausführt, veräußert, abgibt, sonst in den Verkehr bringt, erwirbt oder sich in sonstiger Weise verschafft,
2. eine ausgenommene Zubereitung (§ 2 Abs. 1 Nr. 3) ohne Erlaubnis nach § 3 Abs. 1 Nr. 2 herstellt,
3. Betäubungsmittel besitzt, ohne zugleich im Besitz einer schriftlichen Erlaubnis für den Erwerb zu sein,
4. (weggefallen)
5. entgegen § 11 Abs. 1 Satz 2 Betäubungsmittel durchführt,
6. entgegen § 13 Abs. 1 Betäubungsmittel
 - a) verschreibt,
 - b) verabreicht oder zum unmittelbaren Verbrauch überläßt,
- 6a. entgegen § 13 Absatz 1a Satz 1 und 2 ein dort genanntes Betäubungsmittel überläßt,
- 6b. entgegen § 13 Absatz 1b Satz 1 Betäubungsmittel verabreicht,
7. entgegen § 13 Absatz 2
 - a) Betäubungsmittel in einer Apotheke oder tierärztlichen Hausapotheke,
 - b) Diamorphin als pharmazeutischer Unternehmer abgibt,
8. entgegen § 14 Abs. 5 für Betäubungsmittel wirbt,
9. unrichtige oder unvollständige Angaben macht, um für sich oder einen anderen oder für ein Tier die Verschreibung eines Betäubungsmittels zu erlangen,
10. einem anderen eine Gelegenheit zum unbefugten Erwerb oder zur unbefugten Abgabe von Betäubungsmitteln verschafft oder gewährt, eine solche Gelegenheit öffentlich oder eigennützig mitteilt oder einen anderen zum unbefugten Verbrauch von Betäubungsmitteln verleitet,
11. ohne Erlaubnis nach § 10a einem anderen eine Gelegenheit zum unbefugten Verbrauch von Betäubungsmitteln verschafft oder gewährt, oder wer eine außerhalb einer Einrichtung nach § 10a bestehende Gelegenheit zu einem solchen Verbrauch eigennützig oder öffentlich mitteilt,
12. öffentlich, in einer Versammlung oder durch Verbreiten eines Inhalts (§ 11 Absatz 3 des Strafgesetzbuches) dazu auffordert, Betäubungsmittel zu verbrauchen, die nicht zulässigerweise verschrieben worden sind,

W § 29 (2) ustawy BtMG, w przypadkach określonych w § 29 (1) zdanie pierwsze pkt 1, 2, 5 lub 6 lit. b, stwierdza się, że usiłowanie popełnienia przestępstwa jest karalne⁴⁹.

Natomiast w § 29 (3) ustawy wskazuje się, że w szczególnie poważnych przypadkach karą grożącą jest kara pozbawienia wolności na okres nie krótszy niż 1 rok. Szczególnie poważne jest, gdy sprawca:

1. w przypadkach określonych w § 29 (1) zdanie pierwsze pkt 1, 5, 6, 10, 11 lub 13 – działa w sposób zawodowy (dla osiągnięcia zysku);
2. poprzez działanie określone w § 29 (1) zdanie pierwsze pkt 1, 6 lub 7 – naraża zdrowie wielu osób⁵⁰.

Z kolei § 29 (4) ustawy BtMG stanowi, że jeżeli sprawca działa nieumyślnie w przypadkach określonych w § 29 (1) zdanie pierwsze pkt 1, 2, 5, 6 lit. b), pkt 6b, 10 lub 11, karą grożącą jest kara pozbawienia wolności do 1 roku lub grzywna⁵¹.

Z punktu widzenia tematu przedmiotowej analizy na szczególną uwagę zasługuje jednak treść § 29 (5) ustawy BtMG, zgodnie z którym sąd może odstąpić od wymierzenia kary, o której mowa w § 29 (1), (2) i (4), jeżeli sprawca uprawia, wytwarza, importuje, eksportuje, przewozi, nabywa, pozyskuje w inny sposób lub posiada środki odurzające wyłącznie na własny użytek w niewielkiej ilości⁵².

Zgodnie z tym, co stanowi § 29 (6) ustawy BtMG, przepis § 29 (1) zdanie pierwsze pkt 1 ma również zastosowanie, o ile dotyczy handlu, przekazywania lub sprzedaży w odniesieniu do substancji lub preparatów, które nie są środkami odurzającymi, ale jako takie są traktowane⁵³.

Regulacją niezwykle istotną z punktu widzenia tematu przedmiotowej analizy jest również § 31a (1) ustawy BtMG, który stanowi, że jeżeli postępowanie dotyczy czynu określonego w § 29 (1), (2) lub (4) ustawy, prokuratura może odstąpić od ścigania, jeżeli stopień winy sprawcy zostanie uznany za nieznaczny, brak jest interesu publicznego w ściganiu, a sprawca

13. Geldmittel oder andere Vermögensgegenstände einem anderen für eine rechtswidrige Tat nach Nummern 1, 5, 6, 7, 10, 11 oder 12 bereitstellt,

14. einer Rechtsverordnung nach § 11 Abs. 2 Satz 2 Nr. 1 oder § 13 Abs. 3 Satz 2 Nr. 1, 2a oder 5 zuwiderhandelt, soweit sie für einen bestimmten Tatbestand auf diese Strafvorschrift verweist.

Die Abgabe von sterilen Einmalspritzen an Betäubungsmittelabhängige und die öffentliche Information darüber sind kein Verschaffen und kein öffentliches Mitteilen einer Gelegenheit zum Verbrauch nach Satz 1 Nr. 11.

⁴⁹ § 29 (2). In den Fällen des Absatzes 1 Satz 1 Nr. 1, 2, 5 oder 6 Buchstabe b ist der Versuch strafbar.

⁵⁰ § 29 (3). In besonders schweren Fällen ist die Strafe Freiheitsstrafe nicht unter einem Jahr. Ein besonders schwerer Fall liegt in der Regel vor, wenn der Täter

1. in den Fällen des Absatzes 1 Satz 1 Nr. 1, 5, 6, 10, 11 oder 13 gewerbsmäßig handelt,

2. durch eine der in Absatz 1 Satz 1 Nr. 1, 6 oder 7 bezeichneten Handlungen die Gesundheit mehrerer Menschen gefährdet.

⁵¹ § 29 (4). Handelt der Täter in den Fällen des Absatzes 1 Satz 1 Nummer 1, 2, 5, 6 Buchstabe b, Nummer 6b, 10 oder 11 fahrlässig, so ist die Strafe Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr oder Geldstrafe.

⁵² § 29 (5). Das Gericht kann von einer Bestrafung nach den Absätzen 1, 2 und 4 absehen, wenn der Täter die Betäubungsmittel lediglich zum Eigenverbrauch in geringer Menge anbaut, herstellt, einführt, ausführt, durchführt, erwirbt, sich in sonstiger Weise verschafft oder besitzt.

⁵³ § 29 (6). Die Vorschriften des Absatzes 1 Satz 1 Nr. 1 sind, soweit sie das Handeltreiben, Abgeben oder Veräußern betreffen, auch anzuwenden, wenn sich die Handlung auf Stoffe oder Zubereitungen bezieht, die nicht Betäubungsmittel sind, aber als solche ausgegeben werden.

uprawia, wytwarza, importuje, eksportuje, transportuje, nabywa, w inny sposób pozyskuje lub posiada środki odurzające w niewielkiej ilości wyłącznie na własny użytek.

Odstąpienie od ścigania powinno nastąpić, jeżeli sprawca posiada wyłącznie na własny użytek niewielką ilość środków odurzających w tzw. sali konsumpcji środków odurzających (jej funkcjonowanie dopuszcza § 10a ustawy BtMG), nie będąc jednocześnie w posiadaniu pisemnego zezwolenia na ich nabycie.

Od ścigania powinno się odstąpić również wówczas, gdy sprawca, który posiada niewielką ilość środków odurzających wyłącznie na własny użytek, bez jednoczesnego posiadania pisemnego zezwolenia na ich nabycie, zostanie zatrzymany przy okazji korzystania z przedsięwzięcia modelowego/projektu pilotażowego, o którym mowa w § 10b ustawy BtMG⁵⁴. Jedynie na marginesie warto wspomnieć, że zgodnie z § 10b ustawy właściwe organy landu mogą udzielić zezwolenia na przedsięwzięcia modelowe dotyczące jakościowej i ilościowej analizy chemicznej przywiezionych środków odurzających, które nie zostały przepisane przez lekarza, dentystę ani lekarza weterynarii, jeżeli analiza ta ma na celu ocenę ryzyka oraz edukację zdrowotną dotyczącą skutków zażywania tych środków (tzw. przedsięwzięcie modelowe/projekt pilotażowy)⁵⁵.

Zgodnie natomiast z § 31a (2) ustawy BtMG, jeżeli akt oskarżenia został już wniesiony, sąd może umorzyć, w każdym stadium postępowania, postępowanie za zgodą oskarżyciela publicznego i oskarżonego, z zastrzeżeniem warunków określonych w § 31a (1). Zgoda oskarżonego nie jest wymagana, jeżeli rozprawa główna nie może się odbyć z przyczyn określonych w art. 205 StPO (Strafprozessordnung, niemiecki Kodeks postępowania karnego) lub jeżeli odbywa się ona pod jego nieobecność w przypadkach określonych w art. 231 (2), art. 232 i art. 233 StPO. Rozstrzygnięcie w tym przedmiocie wydaje się w formie postanowienia. Na postanowienie to nie przysługuje zażalenie⁵⁶.

⁵⁴ § 31a (1). *Hat das Verfahren ein Vergehen nach § 29 Abs. 1, 2 oder 4 zum Gegenstand, so kann die Staatsanwaltschaft von der Verfolgung absehen, wenn die Schuld des Täters als gering anzusehen wäre, kein öffentliches Interesse an der Strafverfolgung besteht und der Täter die Betäubungsmittel lediglich zum Eigenverbrauch in geringer Menge anbaut, herstellt, einführt, ausführt, durchführt, erwirbt, sich in sonstiger Weise verschafft oder besitzt. Von der Verfolgung soll abgesehen werden, wenn der Täter in einem Drogenkonsumraum Betäubungsmittel lediglich zum Eigenverbrauch, der nach § 10a geduldet werden kann, in geringer Menge besitzt, ohne zugleich im Besitz einer schriftlichen Erlaubnis für den Erwerb zu sein. Ebenfalls soll von der Verfolgung abgesehen werden, wenn der Täter, der Betäubungsmittel lediglich zum Eigenverbrauch in geringer Menge besitzt, ohne zugleich im Besitz einer schriftlichen Erlaubnis für den Erwerb zu sein, anlässlich der Nutzung eines in § 10b genannten Modellvorhabens angetroffen wird.*

⁵⁵ § 10b (1). *Die zuständigen Landesbehörden können eine Erlaubnis für Modellvorhaben zur qualitativen und quantitativen chemischen Analyse von mitgeführten, nicht ärztlich, zahnärztlich oder tierärztlich verschriebenen Betäubungsmitteln erteilen, wenn mit der Analyse eine Risikobewertung und gesundheitliche Aufklärung über die Folgen des Konsums für die die Betäubungsmittel besitzende Person verbunden ist (Drug-Checking-Modellvorhaben).*

⁵⁶ § 31a (2). *Ist die Klage bereits erhoben, so kann das Gericht in jeder Lage des Verfahrens unter den Voraussetzungen des Absatzes 1 mit Zustimmung der Staatsanwaltschaft und des Angeschuldigten das Verfahren einstellen. Der Zustimmung des Angeschuldigten bedarf es nicht, wenn die Hauptverhandlung aus den in § 205 der Strafprozessordnung angeführten Gründen nicht durchgeführt werden kann oder in den Fällen des § 231 Abs. 2 der Strafprozessordnung und der §§ 232 und 233 der Strafprozessordnung in seiner Abwesenheit durchgeführt wird. Die Entscheidung ergeht durch Beschluß. Der Beschluß ist nicht anfechtbar.*

Oprócz ustawy o obrocie środkami odurzającymi w prawie niemieckim obowiązuje także ustawa o konopiach indyjskich dla celów konsumpcyjnych – Gesetz zum Umgang mit Konsumcannabis (Konsumcannabisgesetz, dalej: ustawa KcanG)⁵⁷.

Zgodnie z § 3 (1) tej ustawy osobom, które ukończyły 18 lat, wolno posiadać do 25 g konopi indyjskich na własny użytek – w przypadku kwiatów, liści przylegających do kwiatów lub innego materiału roślinnego tej rośliny – w przeliczeniu na wagę po wysuszeniu⁵⁸.

Paragraf 3 (2) ustawy KcanG stanowi, że niezależnie od treści § 3 (1) osoby, które ukończyły 18 lat, mogą posiadać konopie indyjskie w miejscu zamieszkania lub zwykłego pobytu na terytorium, na którym ta ustawa znajduje zastosowanie w następującym zakresie:

1. do 50 g konopi indyjskich – w przypadku kwiatów, liści przylegających do kwiatów lub innego materiału roślinnego tej rośliny – w przeliczeniu na wagę po wysuszeniu, oraz
2. do 3 żywych roślin konopi indyjskich.

W przypadkach dozwolonego posiadania konopi indyjskich, zgodnie z § 3 (2) zdanie pierwsze pkt 1 i § 3 (1) ustawy KcanG, łączna ilość posiadanych konopi nie może przekraczać 50 g – w przypadku kwiatów, liści przylegających do kwiatów lub innego materiału roślinnego tej rośliny – w przeliczeniu na wagę po wysuszeniu⁵⁹.

W myśl § 3 (3) ustawy KcanG, niezależnie od treści § 3 (2), osoby, które ukończyły 18 lat, mogą posiadać konopie indyjskie w ilościach przekraczających limity określone w § 3 (1) wyłącznie na terenie ogrodzonej nieruchomości stowarzyszenia uprawowego posiadającego odpowiednie zezwolenie lub też w celu transportu pomiędzy określonymi częściami tego stowarzyszenia uprawowego zgodnie z § 22 (3) ustawy⁶⁰.

W § 9 (1) ustawy KcanG mowa jest o tym, że osoby, które ukończyły 18 lat, mogą uprawiać, na obszarze obowiązywania tej ustawy, nie więcej niż 3 rośliny konopi indyjskich jednocześnie na własny użytek w miejscu zamieszkania lub stałego pobytu⁶¹.

⁵⁷ <https://www.gesetze-im-internet.de/kcang/BJNR06D0B0024.html>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

⁵⁸ § 3 (1). *Personen, die das 18. Lebensjahr vollendet haben, ist der Besitz von bis zu 25 Gramm Cannabis, bei Blüten, blütennahen Blättern oder sonstigem Pflanzenmaterial der Cannabispflanze bezogen auf das Gewicht nach dem Trocknen, zum Eigenkonsum erlaubt.*

⁵⁹ § 3 (2). *Personen, die das 18. Lebensjahr vollendet haben, ist abweichend von Absatz 1 im Geltungsbereich dieses Gesetzes an ihrem Wohnsitz oder an ihrem gewöhnlichen Aufenthalt der Besitz von Cannabis wie folgt erlaubt:*

1. von bis zu 50 Gramm Cannabis, bei Blüten, blütennahen Blättern oder sonstigem Pflanzenmaterial der Cannabispflanze bezogen auf das Gewicht nach dem Trocknen, und
2. von bis zu drei lebenden Cannabispflanzen.

In den Fällen des erlaubten Besitzes von Cannabis nach Satz 1 Nummer 1 und Absatz 1 darf die insgesamt besessene Menge 50 Gramm Cannabis, bei Blüten, blütennahen Blättern oder sonstigem Pflanzenmaterial der Cannabispflanze bezogen auf das Gewicht nach dem Trocknen, nicht übersteigen.

⁶⁰ § 3 (3). *Unbeschadet von Absatz 2 ist Personen, die das 18. Lebensjahr vollendet haben, ein über Absatz 1 hinausgehender Besitz von Cannabis nur erlaubt innerhalb des befriedeten Besitztums einer Anbauvereinigung mit einer Erlaubnis nach § 11 Absatz 1 oder zum Zweck des Transports nach § 22 Absatz 3.*

⁶¹ § 9 (1). *Personen, die das 18. Lebensjahr vollendet haben, ist im Geltungsbereich dieses Gesetzes an ihrem Wohnsitz oder an ihrem gewöhnlichen Aufenthalt der private Eigenanbau von insgesamt nicht mehr als drei Cannabispflanzen gleichzeitig erlaubt.*

W § 9 (2) ustawy KcanG wskazano natomiast, że konopie indyjskie uprawiane na użytek własny nie mogą być udostępniane osobom trzecim⁶².

Zagadnienia będące przedmiotem interesującej nas analizy były także podejmowane – co zrozumiałe – w niemieckim orzecznictwie sądowym.

1. W wyroku Sądu Krajowego w Kolonii z dnia 12 maja 1992 r. (sygn. 151-62/92)⁶³ stwierdzono, że zgodnie z § 29 (5) ustawy BtMG również osoba regularnie zażywająca środki odurzające może wyjątkowo zostać zwolniona z kary (poprzez odstąpienie przez sąd od jej wymierzenia), jeżeli nabywa lub posiada tylko niewielkie ilości tych środków na własny użytek, a wymierzenie kary pozbawienia wolności mogłoby poważnie zagrozić powodzeniu planowanej terapii w uznanej placówce.
2. W wyroku Wyższego Sądu Krajowego w Hamburgu z dnia 29 lipca 2014 r. (sygn. 2 RVs 33/14)⁶⁴ uznano, że jeżeli oskarżonemu zostanie przypisane posiadanie 0,9 g netto preparatu z marihuany do użytku osobistego, a w wyroku karnym za nielegalne posiadanie środków odurzających nie zostanie ustalona konkretna zawartość substancji czynnej zawartej w tym środku, należy co najmniej założyć, że stanowi to „niewielką ilość” w rozumieniu § 29 (5) ustawy BtMG. Sąd pierwszej instancji musi wówczas rozważyć zastosowanie tego przepisu, który stanowi realizację konstytucyjnej zasady proporcjonalności. Nawet w przypadku oskarżonego, który był wcześniej skazany za nielegalne nabywanie i handel środkami odurzającymi i nadal przebywa na zwolnieniu warunkowym, sąd pierwszej instancji musi rozważyć możliwość odstąpienia od wymierzenia wobec niego kary.
3. W wyroku Wyższego Sądu Krajowego w Hamburgu z dnia 4 kwietnia 2017 r. (sygn. III-1 RVs 23/17)⁶⁵ stwierdzono, że wymierzanie kary pozbawienia wolności za posiadanie niewielkich ilości środków odurzających na własny użytek jest uzasadnione jedynie w wyjątkowych przypadkach, nawet w przypadku osób skazanych wcześniej za posiadanie środków odurzających i posiadających historię uzależnienia.
4. W postanowieniu Wyższego Sądu Krajowego w Oldenburgu z dnia 11 grudnia 2009 r. (sygn. 1 Ss 197/09)⁶⁶ przyjęto, że jeżeli w przypadku wcześniej skazanej, uzależnionej i przewlekle chorej osoby zażywającej środki odurzające odstąpienie od wymierzenia kary zgodnie z § 29 (5) BtMG nie jest możliwe, nawet gdy ilość środków odurzających nabyta wyłącznie na własny użytek nie przekracza progu „niewielkiej ilości”, to kara pozbawienia wolności przekraczająca ustawowe minimum 1 miesiąca zasadniczo narusza zakaz nadmiernego karania wynikający z zasady praworządności. Jednakże

⁶² § 9 (2). *Cannabis aus dem privaten Eigenanbau darf nicht an Dritte weitergegeben werden.*

⁶³ Juris.de, dostęp: 16 stycznia 2026 r.

⁶⁴ Tamże.

⁶⁵ Tamże.

⁶⁶ Tamże.

w wyjątkowych przypadkach może to być oceniane inaczej. Na przykład kara przekraczająca ustawowe minimum może być uzasadniona, jeśli istnieją konkretne dowody na przyszłą dystrybucję środków odurzających lub na popełnienie przez oskarżonego przestępstw w celu ich zdobycia.

5. W postanowieniu Wyższego Sądu Krajowego w Hamburgu z dnia 27 września 2006 r. (sygn. 1 Ss 166/ 06)⁶⁷ stwierdzono, że w przypadku posiadania przez oskarżonego niewielkich ilości środków odurzających, pomimo wcześniejszych wyroków skazujących i trwającego okresu próby, wymierzenie krótkoterminowej kary pozbawienia wolności zgodnie z § 47 (1) StGB (niemieckiego Kodeksu karnego) rozważane jest jedynie w bardzo wyjątkowych przypadkach.
6. W wyroku Wyższego Sądu Krajowego w Karlsruhe z dnia 14 kwietnia 2003 r. (sygn. 3 Ss 54/03)⁶⁸ przyjęto, że przy ustalaniu kary za nieuprawnione posiadanie niewielkiej ilości niektórych środków odurzających wyłącznie na własny użytek należy szczególnie uwzględnić zasadę proporcjonalności, nawet w przypadku wcześniej skazanego sprawcy, który naruszył warunki zwolnienia warunkowego.
7. W wyroku Federalnego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 lutego 1998 r. (sygn. 5 StR 7/98)⁶⁹ z kolei stwierdzono, że jeżeli w okresie próby oskarżony, skazany za handel środkami odurzającymi i posiadający znaczną ilość takich środków, dopuści się przestępstwa posiadania niewielkiej ilości środków odurzających, nie ma obowiązku umorzenia postępowania na podstawie § 31a ustawy BtMG ani obowiązku odstąpienia od wymierzenia kary na podstawie § 29 (5) tej ustawy. Uzasadnione jest raczej pozbawienie go możliwości okazjonalnego ich używania i (biorąc pod uwagę wcześniejsze używanie) narażania innych na określone niebezpieczeństwo. W takim przypadku zasada proporcjonalności jest spełniona, jeśli zostanie nałożona na niego jedynie niewielka grzywna, która zazwyczaj nie prowadzi do uchylenia kary pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.
8. W wyroku Federalnego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 marca 1994 r. (sygn. 2 BvL 43/92)⁷⁰ wskazano, iż przepisy karne ustawy o środkach odurzających w zakresie, w jakim przewidują karę za zachowanie, które służy wyłącznie okazjonalnemu osobistemu spożyciu niewielkich ilości produktów z konopi i nie jest związane z narażaniem innych na niebezpieczeństwo, nie naruszają zasady proporcjonalności, ponieważ ustawodawca umożliwia organom ścigania uwzględnienie niskiego stopnia indywidualnej bezprawności i winy poprzez odstąpienie od wymierzenia kary na

⁶⁷ Tamże.

⁶⁸ Tamże.

⁶⁹ Tamże.

⁷⁰ Tamże.

podstawie § 29 (5) ustawy BtMG lub odstąpienie od ścigania (§ 31a tej ustawy). W takich przypadkach organy ścigania zasadniczo zobowiązane są powstrzymać się od ścigania przestępstw, opierając się na § 31a ustawy BtMG, zgodnie z zasadą proporcjonalności.

9. W wyroku Wyższego Sądu Krajowego w Hamburgu z dnia 17 marca 2009 r. (sygn. 3 Ss 15/09)⁷¹ stwierdzono, że § 29 (5) ustawy BtMG ma na celu zapewnienie korzyści okazjonalnym i eksperymentalnym użytkownikom środków odurzających, a nie osobom regularnie przyjmującym niewielkie ilości narkotyków. Przepis ten może być stosowany do osoby skazanej za podobne przestępstwo lub regularnego użytkownika tylko w wyjątkowych przypadkach, jeśli zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od wymierzenia mu kary.
10. W postanowieniu Wyższego Sądu Krajowego w Koblencji z dnia 8 grudnia 2005 r. (sygn. 1 Ss 271/05)⁷² zwrócono z kolei uwagę, że jeżeli w posiadaniu oskarżonego (podczas przeszukania jego miejsca zamieszkania) znajdują się 1,1 g marihuany i przyrządy do jej zażywania, sąd prowadzący sprawę musi zbadać (przed skazaniem za nielegalne posiadanie środków odurzających), czy możliwe jest odstąpienie od wymierzenia kary zgodnie z § 29 (5) ustawy BtMG. Chociaż orzeczenie odstąpienia od wymierzenia kary nie jest obligatoryjne, weryfikacja w tym zakresie prowadzona przez sąd musi uwzględniać wszystkie aspekty konkretnej sprawy istotne dla wydania wyroku i podlega uznaniu sędziego. W szczególności należy wziąć pod uwagę zasady ustanowione przez Federalny Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 9 marca 1994 r. (sygn. 2 BvL 43/92), podtrzymane przez Wyższy Sąd Krajowy w Koblencji z dnia 20 lutego 1998 r. (sygn. 1 Ss 33/98), a dotyczące zakazu stosowania nadmiernych kar przy ściganiu sprawców sporadycznych posiadających środki odurzające na własny użytek. Oznacza to, że w przypadku okazjonalnego użytku osobistego, jeśli spełnione są warunki określone w § 29 (5) ustawy BtMG, sąd musi rozważyć jego zastosowanie szczególnie intensywnie i ostrożnie oraz zgodnie z dyrektywą Trybunału Konstytucyjnego dla organów ścigania i „z reguły powstrzymać się od orzekania kary”. W wyroku należy wykazać, że sąd był świadomy tej możliwości i swojego konstytucyjnego obowiązku korzystania z niej jako reguły, a także musi szczegółowo wyjaśnić powody, które skłoniły go do tego, że nie odstąpił od wymierzenia kary w konkretnym indywidualnym przypadku.

⁷¹ Tamże.

⁷² Tamże.

IV. Szwajcaria

dr Paulina BANASZAK-GRZECHOWIAK

W Szwajcarii aktem prawnym, który reguluje zasady odpowiedzialności karnej m.in. za posiadanie środków odurzających, jest ustawa o środkach odurzających i substancjach psychotropowych – Bundesgesetz über die Betäubungsmittel und die psychotropen Stoffe (Betäubungsmittelgesetz, dalej: ustawa BetmG)⁷³.

W art. 19 ust. 1 wspomnianej ustawy mowa jest o tym, że kara pozbawienia wolności do 3 lat lub grzywna grozi każdemu, kto:

- a. nielegalnie uprawia, wytwarza lub w inny sposób produkuje środki odurzające;
- b. nielegalnie przechowuje, wysyła, importuje, eksportuje lub przewozi środki odurzające;
- c. nielegalnie sprzedaje, przepisuje, w inny sposób dostarcza innym lub wprowadza do obrotu środki odurzające;
- d. nielegalnie posiada, przechowuje, nabywa lub w inny sposób pozyskuje środki odurzające;
- e. finansuje nielegalny handel środkami odurzającymi lub pośredniczy w jego finansowaniu;
- f. publicznie zachęca do zażywania środków odurzających lub publicznie ogłasza możliwość nabycia lub zażywania środków odurzających;
- g. podejmuje przygotowania do popełnienia przestępstwa określonego w lit. a–f⁷⁴.

Zgodnie z treścią art. 19 ust. 2 ustawy BetmG sprawca podlega karze pozbawienia wolności na okres nie krótszy niż rok, jeżeli:

⁷³ https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1952/241_241_245/de, dostęp: 16 stycznia 2026 r.

⁷⁴ Art 19. 1. Mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren oder Geldstrafe wird bestraft, wer:

- a. Betäubungsmittel unbefugt anbaut, herstellt oder auf andere Weise erzeugt;
- b. Betäubungsmittel unbefugt lagert, versendet, befördert, einführt, ausführt oder durchführt;
- c. Betäubungsmittel unbefugt veräußert, verordnet, auf andere Weise einem andern verschafft oder in Verkehr bringt;
- d. Betäubungsmittel unbefugt besitzt, aufbewahrt, erwirbt oder auf andere Weise erlangt;
- e. den unerlaubten Handel mit Betäubungsmitteln finanziert oder seine Finanzierung vermittelt;
- f. öffentlich zum Betäubungsmittelkonsum auffordert oder öffentlich eine Gelegenheit zum Erwerb oder Konsum von Betäubungsmitteln bekannt gibt;
- g. zu einer Widerhandlung nach den Buchstaben a–f Anstalten trifft.

- a. wie lub powinien przypuszczać, że popełniany przez niego czyn zabroniony, bezpośrednio lub pośrednio, może zagrozić zdrowiu wielu osób;
- b. działa jako członek grupy przestępczej, która ma na celu prowadzenie nielegalnego handlu środkami odurzającymi;
- c. osiąga duże obroty lub znaczne zyski poprzez zawodowy/zarobkowy handel środkami odurzającymi;
- d. oferuje, rozprowadza lub w inny sposób udostępnia środki odurzające w celach zarobkowych w placówkach edukacyjnych przeznaczonych głównie dla młodzieży lub w ich bezpośrednim otoczeniu⁷⁵.

Na szczególną uwagę zasługuje treść art. 19 ust. 3 ustawy BetmG. Przepis ten przewiduje bowiem, że sąd może złagodzić, według własnego uznania, karę w następujących przypadkach:

- a. naruszenia przepisów określonych w art. 19 ust. 1 lit. g);
- b. naruszenia przepisów określonych w art. 19 ust. 2,

jeżeli sprawca jest uzależniony od środków odurzających, a naruszenie to miało służyć sfinansowaniu jego własnego zażywania środków odurzających⁷⁶.

W art. 19a (1) ustawy BetmG mowa jest natomiast o tym, że każdy, kto bez posiadania zezwolenia umyślnie zażywa środki odurzające lub dopuszcza się któregoś z czynów zabronionych, o których mowa w art. 19, czyniąc to na własny użytek, podlega karze grzywny. Zgodnie z art. 19a (2) w przypadkach mniejszej wagi postępowanie może zostać umorzone albo można odstąpić od wymierzenia kary. Można wówczas wydać ostrzeżenie.

Jeżeli sprawca znajduje się pod opieką medyczną lub pod nadzorem lekarza z powodu zażywania środków odurzających, można odstąpić od jego ścigania. Postępowanie karne zostaje natomiast wszczęte, jeżeli taki sprawca uchylił się od opieki lub leczenia. Stanowi o tym art. 19 (3) ustawy BetmG.

W myśl art. 19 (4) ustawy, jeżeli sprawca jest uzależniony od środków odurzających, sąd może skierować go do specjalistycznej placówki⁷⁷.

⁷⁵ Der Täter wird mit einer Freiheitsstrafe nicht unter einem Jahr bestraft, wenn er:

- a. weiss oder annehmen muss, dass die Widerhandlung mittelbar oder unmittelbar die Gesundheit vieler Menschen in Gefahr bringen kann;
- b. als Mitglied einer Bande handelt, die sich zur fortgesetzten Ausübung des unerlaubten Betäubungsmittelhandels zusammengefunden hat;
- c. durch gewerbsmässigen Handel einen grossen Umsatz oder einen erheblichen Gewinn erzielt;
- d. in Ausbildungsstätten vorwiegend für Jugendliche oder in ihrer unmittelbaren Umgebung gewerbsmässig Betäubungsmittel anbietet, abgibt oder auf andere Weise zugänglich macht.

⁷⁶ Art. 19. 3. Das Gericht kann in folgenden Fällen die Strafe nach freiem Ermessen mildern:

- a. bei einer Widerhandlung nach Absatz 1 Buchstabe g;
- b. bei einer Widerhandlung nach Absatz 2, wenn der Täter von Betäubungsmitteln abhängig ist und diese Widerhandlung zur Finanzierung des eigenen Betäubungsmittelkonsums hätte dienen sollen.

⁷⁷ Art. 19a.

1. Wer unbefugt Betäubungsmittel vorsätzlich konsumiert oder wer zum eigenen Konsum eine Widerhandlung im Sinne von Artikel 19 begeht, wird mit Busse bestraft.

Szwajcarski ustawodawca w art. 19 bis ustawy BetmG przewidział, że osobie, która bez wskazań medycznych oferuje, dostarcza lub w inny sposób udostępnia środki odurzające osobie poniżej 18. roku życia, grozi kara pozbawienia wolności do 3 lat albo kara grzywny⁷⁸.

W art. 19b (1) ustawy BetmG przyjęto natomiast, że nie podlega karze osoba, która przygotowuje niewielką ilość środka odurzającego wyłącznie na własny użytek lub nieodpłatnie udostępnia go osobie powyżej 18. roku życia w celu umożliwienia jej jednoczesnego i wspólnego zażywania tego środka. W art. 19b (2) ustawy doprecyzowano, że 10 g środka odurzającego o działaniu podobnym do marihuany uznaje się za „niewielką ilość”⁷⁹.

Jeśli chodzi natomiast o szczególnie doniosłe szwajcarskie judykaty, to na odnotowanie zasługuje tu w szczególności wyrok Federalnego Sądu Najwyższego Szwajcarii z dnia 19 czerwca 2023 r. (sygn. 6B_911/2021)⁸⁰, w którym stwierdzono, że zgodnie z orzecznictwem Federalnego Sądu Najwyższego Szwajcarii spożycie małych ilości środków odurzających podlega odpowiedzialności na podstawie art. 19a (2) ustawy BetmG, podczas gdy samo posiadanie małych ilości środków odurzających w celach konsumpcyjnych podlega art. 19b ustawy. Artykuł 19b obejmuje czynności zaopatrzenia służące wyłącznie do użytku osobistego, w szczególności nabywanie i posiadanie w celu spożycia środka odurzającego. Innymi słowy, przepis ten odnosi się do czynności przygotowawczych podejmowanych w celu zażycia środka odurzającego, a zatem niepodlegających karze. Niewielkie ilości konopi indyjskich przeznaczone do użytku osobistego, których posiadanie nie podlega karze na podstawie art. 19b ustawy BetmG, nie podlegają konfiskacie.

2. In leichten Fällen kann das Verfahren eingestellt oder von einer Strafe abgesehen werden. Es kann eine Verwarnung ausgesprochen werden.

3. Untersteht oder unterzieht sich der Täter wegen Konsums von Betäubungsmitteln einer ärztlich beaufsichtigten Betreuung, so kann von einer Strafverfolgung abgesehen werden. Das Strafverfahren wird durchgeführt, wenn sich der Täter der Betreuung oder der Behandlung entzieht.

4. Ist der Täter von Betäubungsmitteln abhängig, so kann ihn das Gericht in eine spezialisierte Einrichtung einweisen.

⁷⁸ Art. 19 bis. Mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren oder Geldstrafe wird bestraft, wer einer Person unter 18 Jahren ohne medizinische Indikation Betäubungsmittel anbietet, abgibt oder auf andere Weise zugänglich macht.

⁷⁹ Art. 19b.

1. Wer nur eine geringfügige Menge eines Betäubungsmittels für den eigenen Konsum vorbereitet oder zur Ermöglichung des gleichzeitigen und gemeinsamen Konsums einer Person von mehr als 18 Jahren unentgeltlich abgibt, ist nicht strafbar.

2. 10 Gramm eines Betäubungsmittels des Wirkungstyps Cannabis gelten als geringfügige Menge.

⁸⁰ Swisslex.ch, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

V. Włochy

dr Paulina BANASZAK-GRZECHOWIAK

W prawie włoskim zagadnienie odpowiedzialności karnej z tytułu posiadania środków odurzających reguluje dekret Prezydenta Republiki Włoskiej nr 309 z dnia 9 października 1990 r., zawierający tekst jednolity ustaw dotyczących regulacji w zakresie środków odurzających i substancji psychotropowych oraz profilaktyki, leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od tych środków (decreto del Presidente della Repubblica 9 ottobre 1990, n. 309. Testo unico delle leggi in materia di disciplina degli stupefacenti e sostanze psicotrope, prevenzione, cura e riabilitazione dei relativi stati di tossicodipendenza, dalej: dekret nr 309)⁸¹.

W art. 75 rzeczonego dekretu wymienione zostały zachowania stanowiące wykroczenia administracyjne. W ust. 1 tego przepisu przewidziano, że każdy, kto na własny użytek nielegalnie importuje, eksportuje, nabywa, otrzymuje w jakiejkolwiek formie lub w inny sposób posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega (1. na okres od 2 miesięcy do 1 roku, jeżeli chodzi o środki odurzające lub substancje psychotropowe ujęte w tabelach I i III przewidzianych w art. 14 dekretu nr 309; 2. w przypadku środków odurzających lub substancji psychotropowych ujętych w tabelach II i IV przewidzianych w tym samym artykule – na okres od 1 do 3 miesięcy) jednej lub kilku z następujących sankcji administracyjnych:

- a) zawieszeniu prawa jazdy, świadectwa kwalifikacji zawodowych do prowadzenia pojazdów silnikowych oraz świadectwa uprawniającego do kierowania motorowerami lub zakazowi ich uzyskania na okres do 3 lat;
- b) zawieszeniu pozwolenia na broń lub zakazowi jego uzyskania;
- c) zawieszeniu paszportu i każdego innego równoważnego dokumentu lub zakazowi ich uzyskania;

⁸¹ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:presidente.repubblica:decreto:1990-10-09;309>, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

d) zawieszeniu zezwolenia na pobyt w celach turystycznych lub zakazowi jego uzyskania w przypadku, gdy sprawca jest obywatelem państwa trzeciego (spoza Unii Europejskiej)⁸².

Z uwagi zarówno na odniesienie się przez włoskiego ustawodawcę do konkretnych środków wymienionych w poszczególnych tabelach, jak i m.in., na tej podstawie, zróżnicowanie wysokości sankcji administracyjnych grożących za popełnienie czynów, o których mowa w art. 75 ust. 1 dekretu nr 309, należy w tym miejscu wskazać, że środki odurzające lub substancje psychotropowe wymienione w tabelach I i III oraz tabelach II i IV, o których mowa w art. 14 i do których odwołuje się art. 75 ust. 1 dekretu, to:

a) gdy chodzi o tabelę I:

- 1) opium i surowce, z których można uzyskać naturalne opioidy pozyskiwane z maku lekarskiego; alkaloidy o działaniu narkotyczno-przeciwbólowym, które można z niego uzyskać; substancje powstałe w wyniku przemiany chemicznej substancji wymienionych powyżej; substancje możliwe do uzyskania syntetycznie, które pod względem struktury chemicznej lub działania są podobne do substancji opioidowych wymienionych powyżej; ewentualne półprodukty do ich syntezy;
- 2) liście koki i alkaloidy o działaniu pobudzającym ośrodkowy układ nerwowy, które można uzyskać z tych liści; substancje o podobnym działaniu, uzyskane w wyniku przemiany chemicznej wyżej wymienionych alkaloidów lub w wyniku syntezy;
- 3) substancje o działaniu podobnym do amfetaminy, pobudzające ośrodkowy układ nerwowy;
- 4) wszelkie inne substancje wywierające wpływ na ośrodkowy układ nerwowy i mogące powodować uzależnienie fizyczne lub psychiczne na tym samym poziomie lub silniejsze niż substancje wymienione powyżej;
- 5) indole, zarówno pochodne tryptaminowe, jak i lizergowe, oraz pochodne fenyletyloaminy, które mają działanie halucynogenne lub mogą powodować zaburzenia sensoryczne;
- 6) substancje otrzymane w drodze syntezy lub półsyntezy, które pod względem struktury chemicznej lub działania farmakologicznego i toksykologicznego są zbliżone do tetrahydrokannabinolu (THC);

⁸² Art. 75. *Condotte integranti illeciti amministrativi.1. Chiunque, per farne uso personale, illecitamente importa, esporta, acquista, riceve a qualsiasi titolo o comunque detiene sostanze stupefacenti o psicotrope è sottoposto, per un periodo da due mesi a un anno, se si tratta di sostanze stupefacenti o psicotrope comprese nelle tabelle I e III previste dall'articolo 14, e per un periodo da uno a tre mesi, se si tratta di sostanze stupefacenti o psicotrope comprese nelle tabelle II e IV previste dallo stesso articolo, a una o più delle seguenti sanzioni amministrative:*

- a) *sospensione della patente di guida, del certificato di abilitazione professionale per la guida di motoveicoli e del certificato di idoneità alla guida di ciclomotori o divieto di conseguirli per un periodo fino a tre anni;*
- b) *sospensione della licenza di porto d'armi o divieto di conseguirla;*
- c) *sospensione del passaporto e di ogni altro documento equipollente o divieto di conseguirli;*
- d) *sospensione del permesso di soggiorno per motivi di turismo o divieto di conseguirlo se cittadino extracomunitario.*

- 7) wszelkie inne rośliny lub substancje naturalne lub syntetyczne, które mogą wywoływać halucynacje lub poważne zaburzenia sensoryczne, oraz wszystkie substancje uzyskane w wyniku ekstrakcji lub syntezy chemicznej, które wywołują ten sam rodzaj skutków, wpływając na ośrodkowy układ nerwowy;
- 8) preparaty zawierające substancje wymienione w niniejszym punkcie, zgodnie z zasadami określonymi w tabeli produktów leczniczych, o których mowa w art. 14 ust. 1 lit. e)⁸³;
- b) gdy chodzi o tabelę II:
 - 1) konopie indyjskie i produkty z nich otrzymywane;
 - 2) preparaty zawierające substancje wymienione w niniejszym punkcie, zgodnie z zasadami określonymi w tabeli produktów leczniczych, o których mowa w art. 14 ust. 1 lit. e)⁸⁴;
- c) gdy chodzi o tabelę III:
 - 1) barbiturany, które mają znaczną zdolność wywoływania uzależnienia fizycznego lub psychicznego lub obu tych rodzajów uzależnienia, a także inne substancje o działaniu hipnotyczno-uspokajającym, które są do nich podobne; wyłączone są barbiturany o długim czasie działania i potwierdzonym działaniu przeciwpadaczkowym oraz barbiturany o krótkim czasie działania stosowane jako środki służące do znieczulenia ogólnego pod warunkiem, że wszystkie te substancje nie powodują wymienionych powyżej zagrożeń uzależnieniem;

⁸³ Art. 14. 1. *La inclusione delle sostanze stupefacenti o psicotrope nelle tabelle di cui all'articolo 13 è effettuata in base ai seguenti criteri:*

a) nella tabella I devono essere indicati:

- 1) l'oppio e i materiali da cui possono essere ottenute le sostanze oppiacee naturali, estraibili dal papavero sonnifero; gli alcaloidi ad azione narcotico-analgésica da esso estraibili; le sostanze ottenute per trasformazione chimica di quelle prima indicate; le sostanze ottenibili per sintesi che siano riconducibili, per struttura chimica o per effetti, a quelle oppiacee precedentemente indicate; eventuali intermedi per la loro sintesi;
- 2) le foglie di coca e gli alcaloidi ad azione eccitante sul sistema nervoso centrale da queste estraibili; le sostanze ad azione analoga ottenute per trasformazione chimica degli alcaloidi sopra indicati oppure per sintesi;
- 3) le sostanze di tipo amfetaminico ad azione eccitante sul sistema nervoso centrale;
- 4) ogni altra sostanza che produca effetti sul sistema nervoso centrale ed abbia capacità di determinare dipendenza fisica o psichica dello stesso ordine o di ordine superiore a quelle precedentemente indicate;
- 5) gli indolici, siano essi derivati triptaminici che lisergici, e i derivati feniletilamminici, che abbiano effetti allucinogeni o che possano provocare distorsioni sensoriali;
- 6) le sostanze ottenute per sintesi o semisintesi che siano riconducibili per struttura chimica o per effetto farmaco-tossicologico al tetraidrocannabinolo;
- 7) ogni altra pianta o sostanza naturale o sintetica che possa provocare allucinazioni o gravi distorsioni sensoriali e tutte le sostanze ottenute per estrazione o per sintesi chimica che provocano la stessa tipologia di effetti a carico del sistema nervoso centrale;
- 8) le preparazioni contenenti le sostanze di cui alla presente lettera, in conformità alle modalità indicate nella tabella dei medicinali di cui alla lettera e).

⁸⁴ Art. 14. 1. b) *nella tabella II devono essere indicati:*

- 1) la cannabis e i prodotti da essa ottenuti;
- 2) le preparazioni contenenti le sostanze di cui alla presente lettera, in conformità alle modalità indicate nella tabella dei medicinali di cui alla lettera e).

- 2) preparaty zawierające substancje wymienione w niniejszym punkcie, zgodnie z zasadami określonymi w tabeli produktów leczniczych, o których mowa w art. 14 ust. 1 lit. e)⁸⁵;
- d) gdy chodzi o tabelę IV:
 - 1) substancje, w przypadku których stwierdzono realne zagrożenie wywołania uzależnienia fizycznego lub psychicznego o mniejszym nasileniu i intensywności niż w przypadku substancji wymienionych w tabelach I i III;
 - 2) preparaty zawierające substancje, o których mowa w niniejszym punkcie, zgodnie z zasadami określonymi w tabeli produktów leczniczych, o których mowa w art. 14 ust. 1 lit. e)⁸⁶.

W tabeli produktów leczniczych podzielonej na 5 sekcji wymieniono produkty lecznicze zawierające substancje czynne o działaniu odurzającym lub psychotropowym, w tym substancje czynne stosowane w farmacji, powszechnie używane w terapii u ludzi lub zwierząt. W sekcji A tabeli produktów leczniczych wymieniono:

- 1) produkty lecznicze zawierające naturalne, półsyntetyczne i syntetyczne substancje przeciwbólowe o działaniu opioidowym;
- 2) produkty lecznicze wymienione w załączniku III-bis do tekstu jednolitego dekretu nr 309;
- 3) produkty lecznicze zawierające substancje stosowane obecnie w celach terapeutycznych, w przypadku których stwierdzono realne zagrożenie wywołania poważnego uzależnienia fizycznego lub psychicznego;
- 4) produkty lecznicze zawierające barbiturany, które mają znaczną zdolność wywoływania uzależnienia fizycznego lub psychicznego lub obu tych rodzajów uzależnienia, a także inne substancje o działaniu hipnotyczno-uspokajającym, które są do nich podobne⁸⁷.

⁸⁵ Art. 14. 1. c) nella tabella III devono essere indicati:

- 1) i barbiturici che hanno notevole capacità di indurre dipendenza fisica o psichica o entrambe, nonché altre sostanze ad effetto ipnotico-sedativo ad essi assimilabili. Sono pertanto esclusi i barbiturici a lunga durata e di accertato effetto antiepilettico e i barbiturici a breve durata di impiego quali anestetici generali, sempre che tutte le dette sostanze non comportino i pericoli di dipendenza innanzi indicati;
- 2) le preparazioni contenenti le sostanze di cui alla presente lettera, in conformità alle modalità indicate nella tabella dei medicinali di cui alla lettera e).

⁸⁶ Art. 14. 1. d) nella tabella IV devono essere indicate:

- 1) le sostanze per le quali sono stati accertati concreti pericoli di induzione di dipendenza fisica o psichica di intensità e gravità minori di quelli prodotti dalle sostanze elencate nelle tabelle I e III;
- 2) le preparazioni contenenti le sostanze di cui alla presente lettera, in conformità alle modalità indicate nella tabella dei medicinali di cui alla lettera e).

⁸⁷ Art. 14. 1. e) nella tabella denominata "tabella dei medicinali" e suddivisa in cinque sezioni, sono indicati i medicinali a base di sostanze attive stupefacenti o psicotrope, ivi incluse le sostanze attive ad uso farmaceutico, di corrente impiego terapeutico ad uso umano o veterinario. Nella sezione A della tabella dei medicinali sono indicati:

- 1) i medicinali contenenti le sostanze analgesiche oppiacee naturali, di semisintesi e di sintesi;
- 2) i medicinali di cui all'allegato III-bis al presente testo unico;
- 3) i medicinali contenenti sostanze di corrente impiego terapeutico per le quali sono stati accertati concreti pericoli di induzione di grave dipendenza fisica o psichica;

Zgodnie z art. 75 ust. 1-bis dekretu nr 309 – w celu ustalenia, czy środek odurzający, substancja psychotropowa lub produkt leczniczy, o których mowa w art. 75 ust. 1, są przeznaczone wyłącznie do użytku osobistego – bierze się pod uwagę następujące okoliczności:

- a) ilość środka odurzającego lub substancji psychotropowej nie przekracza maksymalnych limitów, określonych w dekrete Ministra Zdrowia sporządzonym w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i po zasięgnięciu opinii Prezydium Rady Ministrów – Krajowego Departamentu ds. Polityki Antynarkotykowej, oraz że wygląd tych środków odurzających lub substancji psychotropowych (biorąc pod uwagę ich całkowitą masę, sposób pakowania) albo inne okoliczności wskazują, że substancje te są przeznaczone wyłącznie do użytku osobistego;
- b) leki zawierające środki odurzające lub substancje psychotropowe wymienione w tabeli produktów leczniczych (sekcje A, B, C i D) nie przekraczają ilości przepisanej na receptę⁸⁸.

Aktem prawnym, o którym mowa jest w art. 75 ust. 1-bis dekretu nr 309, jest rozporządzenie z dnia 11 kwietnia 2006 r. w sprawie wskazania maksymalnych limitów ilościowych środków odurzających i substancji psychotropowych odnoszących się do własnego użytku (dalej: rozporządzenie D.M.)⁸⁹. W dekrete tym dla każdego środka odurzającego oraz substancji psychotropowej określono i podano w miligramach maksymalne ilości, których przekroczenie uniemożliwia przyjęcie, że w danej sytuacji ma się do czynienia z posiadaniem środków odurzających lub substancji psychotropowych wyłącznie na własny użytek. Tytułem przykładu, dla amfetaminy jest to 500 mg (0,5 g), dla kokainy – 750 mg (0,75 g), dla heroiny – 250 mg (0,25 g), dla morfiny – 250 mg (0,25 g), dla THC – 500 mg (0,5 g), a dla metamfetaminy – 500 mg (0,5 g).

Zgodnie z art. 75 ust. 2 dekretu nr 309 osoba, która dopuściła się czynu, o którym mowa w art. 75 ust. 1 (nielegalny import, eksport, nabycie, otrzymanie w jakiegokolwiek formie

4) *i medicinali contenenti barbiturici che hanno notevole capacità di indurre dipendenza fisica o psichica o entrambe, nonché altre sostanze ad effetto ipnotico-sedativo ad essi assimilabili.*

⁸⁸ Art. 75. 1-bis. *Ai fini dell'accertamento della destinazione ad uso esclusivamente personale della sostanza stupefacente o psicotropa o del medicinale di cui al comma 1, si tiene conto delle seguenti circostanze:*

a) *che la quantità di sostanza stupefacente o psicotropa non sia superiore ai limiti massimi indicati con decreto del Ministro della salute, di concerto con il Ministro della giustizia, sentita la Presidenza del Consiglio dei ministri – Dipartimento per le politiche antidroga, nonché della modalità di presentazione delle sostanze stupefacenti o psicotrope, avuto riguardo al peso lordo complessivo o al confezionamento frazionato ovvero ad altre circostanze dell'azione, da cui risulti che le sostanze sono destinate ad un uso esclusivamente personale;*

b) *che i medicinali contenenti sostanze stupefacenti o psicotrope elencate nella tabella dei medicinali, sezioni A, B, C e D, non eccedano il quantitativo prescritto.*

⁸⁹ Indicazione dei limiti quantitativi massimi delle sostanze stupefacenti e psicotrope, riferibili ad un uso esclusivamente personale delle sostanze elencate nella tabella I del Testo unico delle leggi in materia di disciplina degli stupefacenti e delle sostanze psicotrope, prevenzione, cura e riabilitazione dei relativi stati di tossicodipendenza, di cui al D.P.R. 9 ottobre 1990, n. 309, come modificato dalla legge 21 febbraio 2006, n. 49, ai sensi dell'articolo 73, comma 1-bis, <https://antidroga.interno.gov.it/wp-content/uploads/2019/04/D.M.-11-aprile-2006.pdf>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

lub posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych na własny użytek), o ile spełnione są odpowiednie przesłanki, jest zachęcana do uczestnictwa w programie terapeutycznym i socjalno-rehabilitacyjnym lub innym spersonalizowanym programie edukacyjnym i informacyjnym dostosowanym do jej konkretnych potrzeb, przygotowanym przez publiczną służbę ds. uzależnień właściwą dla danego obszaru lub przez upoważnioną placówkę prywatną⁹⁰.

Artykuł 75 ustęp 3 dekretu nr 309 stanowi, że po ustaleniu faktów, o których mowa w art. 75 ust. 1, organy policji przystępują do natychmiastowego sporządzenia zawiadomienia o naruszeniu, jeśli to możliwe, i niezwłocznie, w ciągu 10 dni, przekazują właściwemu prefektowi wyniki badań toksykologicznych przeprowadzonych na zajętych substancjach w publicznych placówkach. Jeżeli w chwili ustalenia faktów osoba zainteresowana ma bezpośredni i natychmiastowy dostęp do pojazdów silnikowych, organy policji przystępują również do natychmiastowego cofnięcia jej prawa jazdy. Jeżeli dostęp dotyczy motoroweru, organy sprawdzające cofają również świadectwo przydatności technicznej, poddając pojazd administracyjnemu zatrzymaniu. Zatrzymanie prawa jazdy, certyfikatu przydatności technicznej i zatrzymanie administracyjne motoroweru trwają 30 dni, a ich skutki obejmują także regulacje przewidziane w art. 75 ust. 4 dekretu nr 309⁹¹.

Artykuł 75 ustęp 4 i następne dekretu nr 309 reguluje przebieg procedury nakładania sankcji administracyjnych wobec osoby, która dopuściła się m.in. posiadania środków odurzających lub substancji psychotropowych na własny użytek. Przepis art. 75 ust. 4 stanowi, że w ciągu 40 dni od otrzymania zawiadomienia prefekt, jeśli uzna to za uzasadnione, wydaje odpowiednie postanowienie, wzywając, również za pośrednictwem organów policji, osobę, której dotyczy zawiadomienie, aby zgłosiła się do niego lub do jego pełnomocnika w celu oceny (po uprzednim przeprowadzeniu z nią rozmowy), jakie sankcje administracyjne należy wobec niej zastosować, a także jaki powinien być czas ich trwania. W razie potrzeby prefekt formułuje wezwanie, o którym mowa w art. 75 ust. 2 dekretu nr 309, tj. wezwanie do uczestnictwa w programie terapeutycznym i socjalno-rehabilitacyjnym lub innym spersonalizowanym programie edukacyjnym i informacyjnym dostosowanym do konkretnych

⁹⁰ Art. 75. 2. *L'interessato, inoltre, ricorrendone i presupposti, è invitato a seguire il programma terapeutico e socio-riabilitativo di cui all'articolo 122 o altro programma educativo e informativo personalizzato in relazione alle proprie specifiche esigenze, predisposto dal servizio pubblico per le tossicodipendenze competente per territorio analogamente a quanto disposto al comma 13 o da una struttura privata autorizzata ai sensi dell'articolo 116.*

⁹¹ Art. 75. 3. *Accertati i fatti di cui al comma 1, gli organi di polizia procedono alla contestazione immediata, se possibile, e riferiscono senza ritardo e comunque entro dieci giorni, con gli esiti degli esami tossicologici sulle sostanze sequestrate effettuati presso le strutture pubbliche di cui al comma 10, al prefetto competente ai sensi del comma 13. Ove, al momento dell'accertamento, l'interessato abbia la diretta e immediata disponibilità di veicoli a motore, gli organi di polizia procedono altresì all'immediato ritiro della patente di guida. Qualora la disponibilità sia riferita ad un ciclomotore, gli organi accertatori ritirano anche il certificato di idoneità tecnica, sottoponendo il veicolo a fermo amministrativo. Il ritiro della patente di guida, nonché del certificato di idoneità tecnica e il fermo amministrativo del ciclomotore hanno durata di trenta giorni e ad essi si estendono gli effetti di quanto previsto al comma 4.*

potrzeb tej osoby. W tym zakresie prefekt jest wspierany przez personel jednostki operacyjnej utworzonej przy każdej prefekturze – terytorialnym urzędzie rządowym.

W przypadku, gdy zainteresowana osoba skorzysta z uprawnień przewidzianych w art. 18 ustawy nr 689 z dnia 24 listopada 1981 r. (jest to prawo do składania pism obrony oraz prawo żądania bycia wysłuchanym przed organem) i nie zostanie wydane uzasadnione postanowienie o umorzeniu postępowania, które należy w całości przekazać organowi składającemu zawiadomienie wraz z postanowieniem uznającym ustalenia za zasadne, które to postanowienie powinno zostać wydane w ciągu 150 dni od otrzymania pisemnych wyjaśnień lub przeprowadzenia przesłuchania, jeżeli takie żądanie zostało zgłoszone, prefekt wzywa osobę, której czynu dotyczy zawiadomienie, w celach oraz w trybie określonym w tym ustępie. Niestawienie się przez osobę zainteresowaną na rozmowę przed prefektem skutkuje nałożeniem sankcji, o których mowa w art. 75 ust. 1 dekretu nr 309 (tj. sankcji administracyjnych, takich jak: a) zawieszenie prawa jazdy, świadectwa kwalifikacji zawodowych do prowadzenia pojazdów silnikowych oraz świadectwa uprawniającego do kierowania motorowerami lub zakaz ich uzyskania na okres do 3 lat; b) zawieszenie pozwolenia na broń lub zakaz jego uzyskania; c) zawieszenie paszportu i każdego innego równoważnego dokumentu lub zakaz ich uzyskania; d) zawieszenie zezwolenia na pobyt w celach turystycznych lub zakaz jego uzyskania w przypadku, gdy sprawca jest obywatelem państwa trzeciego – spoza Unii Europejskiej)⁹². Od postanowienia, w którym prefekt uznaje ustalenia za zasadne i wzywa osobę, której czynu dotyczy zawiadomienie, można złożyć sprzeciw do sędziego pokoju w terminie 10 dni od doręczenia zawiadomienia zainteresowanemu. W przypadku osoby niepełnoletniej sprzeciw wnosi się do sądu dla nieletnich⁹³.

⁹² Art. 75. *Condotte integranti illeciti amministrativi.*

1. *Chiunque, per farne uso personale, illecitamente importa, esporta, acquista, riceve a qualsiasi titolo o comunque detiene sostanze stupefacenti o psicotrope è sottoposto, per un periodo da due mesi a un anno, se si tratta di sostanze stupefacenti o psicotrope comprese nelle tabelle I e III previste dall'articolo 14, e per un periodo da uno a tre mesi, se si tratta di sostanze stupefacenti o psicotrope comprese nelle tabelle II e IV previste dallo stesso articolo, a una o più delle seguenti sanzioni amministrative:*

- a) *sospensione della patente di guida, del certificato di abilitazione professionale per la guida di motoveicoli e del certificato di idoneità alla guida di ciclomotori o divieto di conseguirli per un periodo fino a tre anni;*
- b) *sospensione della licenza di porto d'armi o divieto di conseguirla;*
- c) *sospensione del passaporto e di ogni altro documento equipollente o divieto di conseguirli;*
- d) *sospensione del permesso di soggiorno per motivi di turismo o divieto di conseguirlo se cittadino extracomunitario.*

⁹³ Art. 75. 4. *Entro il termine di quaranta giorni dalla ricezione della segnalazione, il prefetto, se ritiene fondato l'accertamento, adotta apposita ordinanza convocando, anche a mezzo degli organi di polizia, dinanzi a sé o a un suo delegato, la persona segnalata per valutare, a seguito di colloquio, le sanzioni amministrative da irrogare e la loro durata nonché, eventualmente, per formulare l'invito di cui al comma 2. In tale attività il prefetto è assistito dal personale del nucleo operativo costituito presso ogni prefettura-ufficio territoriale del Governo. Nel caso in cui l'interessato si avvalga delle facoltà previste dall'articolo 18 della legge 24 novembre 1981, n. 689, e successive modificazioni, e non venga emessa ordinanza motivata di archiviazione degli atti, da comunicare integralmente all'organo che ha effettuato la segnalazione, contestualmente all'ordinanza con cui viene ritenuto fondato l'accertamento, da adottare entro centocinquanta giorni dalla ricezione degli scritti difensivi ovvero dallo svolgimento dell'audizione ove richiesta, il prefetto convoca la persona segnalata ai fini e con le modalità indicate nel presente comma. La mancata presentazione al colloquio comporta l'irrogazione delle sanzioni di cui al comma 1. Avverso l'ordinanza con cui il prefetto ritiene fondato l'accertamento e convoca*

Artykuł 75 ustęp 5 dekretu nr 309 przewiduje, że jeżeli osoba zainteresowana jest osobą niepełnoletnią, prefekt, o ile nie jest to sprzeczne z jej potrzebami wychowawczymi, wzywa rodziców lub osoby sprawujące nad nią władzę rodzicielską, informuje ich o okolicznościach faktycznych i przekazuje im informacje na temat możliwości skorzystania z udziału w programach, o których mowa w art. 75 ust. 2, tj. w programie terapeutycznym i socjalno-rehabilitacyjnym lub innym spersonalizowanym programie edukacyjnym i informacyjnym dostosowanym do konkretnych potrzeb tej osoby⁹⁴.

Zgodnie natomiast z treścią art. 75 ust. 8 dekretu nr 309, jeżeli zachowanie, o którym mowa w art. 75 ust. 1, zostało popełnione przez pełnoletniego cudzoziemca, organy policji zgłaszają ten fakt również komendantowi policji właściwemu dla danego obszaru w celu dokonania odpowiednich ocen w zakresie przedłużenia pozwolenia na pobyt dla tego cudzoziemca⁹⁵.

W art. 75 ust. 9 dekretu nr 309 przewidziano, że od decyzji prefekta, na mocy której nakłada on sankcje z art. 75 ust. 1 i ewentualnie formułuje wezwanie, o którym mowa w art. 75 ust. 2, i która to decyzja staje się skuteczna z chwilą doręczenia jej zainteresowanemu, można wnieść sprzeciw do właściwego sądu powszechnego⁹⁶.

W art. 75 ust. 11 dekretu nr 309 przewidziano, że jeżeli okaże się, że zainteresowany pomysłnie ukończył program, o którym mowa w ust. 2, prefekt podejmuje decyzję o uchyleniu sankcji, powiadamiając o tym komendanta policji i właściwego sędziego pokoju⁹⁷.

Zgodnie natomiast z treścią art. 75 ust. 14 dekretu nr 309, jeżeli w przypadku czynów wymienionych w art. 75 ust. 1, w razie szczególnej nieznaczności naruszenia, występują okoliczności pozwalające przypuszczać, że osoba, która dopuściła się wymienionych w tym przepisie czynów, powstrzyma się w przyszłości od ponownego ich popełnienia, zamiast nałożenia sankcji administracyjnych i wyłącznie w przypadku popełnienia takiego czynu przez tę osobę po raz pierwszy, prefekt może zakończyć postępowanie formalnym wezwaniem do zaprzestania używania tych substancji, ostrzegając osobę o niekorzystnych dla niej konsekwencjach w razie dalszych naruszeń⁹⁸.

la persona segnalata può essere proposta opposizione al giudice di pace, entro il termine di dieci giorni dalla notifica all'interessato. Nel caso di minore l'opposizione viene proposta al Tribunale per i minorenni.

⁹⁴ Art. 75. 5. *Se l'interessato è persona minore di età, il prefetto, qualora ciò non contrasti con le esigenze educative del medesimo, convoca i genitori o chi ne esercita la potestà, li rende edotti delle circostanze di fatto e dà loro notizia circa le strutture di cui al comma 2.*

⁹⁵ Art. 75. 8. *Qualora la condotta di cui al comma 1 sia stata posta in essere da straniero maggiorenne, gli organi di polizia ne riferiscono altresì al questore competente per territorio in relazione al luogo, come determinato al comma 13, per le valutazioni di competenza in sede di rinnovo del permesso di soggiorno.*

⁹⁶ Art. 75. 9. *Avverso il decreto con il quale il prefetto irroga le sanzioni di cui al comma 1 ed eventualmente formula l'invito di cui al comma 2, che ha effetto dal momento della notifica all'interessato, può essere fatta opposizione dinanzi all'autorità giudiziaria ordinaria.*

⁹⁷ Art. 75. 11. *Se risulta che l'interessato si sia sottoposto, con esito positivo, al programma di cui al comma 2, il prefetto adotta il provvedimento di revoca delle sanzioni, dandone comunicazione al questore e al giudice di pace competente.*

⁹⁸ Art. 75. 14. *Se per i fatti previsti dal comma 1, nel caso di particolare tenuità della violazione, ricorrono elementi tali da far presumere che la persona si asterrà, per il futuro, dal commetterli nuovamente, in luogo della sanzione,*

Kwestie, o których mowa powyżej, były też – co zrozumią – niejednokrotnie rozpatrywane we włoskim orzecznictwie sądowym.

1. Wytoczne Sądu Najwyższego Kasacyjnego Republiki Włoskiej z dnia 25 stycznia 2025 r., według których dane dotyczące substancji czynnej należy interpretować w świetle przepisów rozporządzenia ministerialnego z dnia 11 kwietnia 2006 r. Rzeczywiście, mimo że rozporządzenie to zostało wydane głównie w celu ustalenia sposobu rozróżnienia zachowań mających na celu użytek osobisty od zachowań mających na celu handel, nie ulega wątpliwości, że zawarte w nim precyzyjne wskazówki opierają się na dokładnych i wiarygodnych badaniach naukowych, określających ilość substancji czynnej potrzebną uzależnionemu użytkownikowi do odczucia psychotropowego działania substancji. Prosta operacja matematyczna, która jest wykonywana w każdym procesie dotyczącym przestępstw określonych w art. 73 dekretu nr 309 – przy użyciu progów określonych w rozporządzeniu D.M. (całkowita ilość substancji czynnej uzyskana z substancji będącej przedmiotem czynu zabronionego podzielona przez średnią pojedynczą dawkę równą liczbie dawek, które można uzyskać) – ilustruje zatem, z bardzo wysokim stopniem prawdopodobieństwa, ile dawek oskarżony mógł wprowadzić na rynek, dostarczając w ten sposób organom sądowym fundamentalny element nie tylko do oceny, czy posiadał narkotyki w ilościach odpowiadających własnemu użytkowi, ale także do zrozumienia rzeczywistego stopnia szkodliwości czynu, a zatem do stwierdzenia lub wykluczenia niewielkiej wagi danego czynu⁹⁹.
2. Wyrok Sądu Najwyższego Republiki Włoskiej z dnia 13 października 2022 r. (sygn. 43430)¹⁰⁰, w którym stwierdzono, że sąd rozpatrujący sprawę ograniczył swój osąd wyłącznie do ilości substancji posiadanej przez oskarżonego, nie biorąc pod uwagę, z jednej strony, że zarzucane oskarżonemu zachowanie nie ma podstaw w jego przeszłości kryminalnej, która wskazywałaby na jego bezpośrednie powiązania z kręgami przestępczymi typowymi dla handlu środkami odurzającymi, co nie wynika z jego codziennych kontaktów ani z jego zachowań ujawnionych w trakcie śledztwa, które uzasadniałyby założenie o jego głębokim i profesjonalnym zaangażowaniu w nielegalną działalność w tej dziedzinie. Z drugiej strony, oskarżony był „nałogowym i chronicznym użytkownikiem kokainy” i dysponował znacznymi środkami finansowymi, tak, że

e limitatamente alla prima volta, il prefetto può definire il procedimento con il formale invito a non fare più uso delle sostanze stesse, avvertendo il soggetto delle conseguenze a suo danno.

⁹⁹ Wytoczne Sądu Najwyższego Kasacyjnego z dnia 25 stycznia 2025 r., https://www.sistemapenale.it/pdf_contenuti/1682541935_rel-massimario-orientamenti-della-giurisprudenza-di-legittimita-sul-fatto-lieve.pdf?utm, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

¹⁰⁰ https://www.sistemapenale.it/pdf_contenuti/1682541935_rel-massimario-orientamenti-della-giurisprudenza-di-legittimita-sul-fatto-lieve.pdf?utm, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

można było założyć, iż tylko niewielka część skonfiskowanej jej ilości była przeznaczona do użytku innego niż użytek osobisty.

3. Wyrok Sądu Najwyższego Republiki Włoskiej z dnia 20 października 2022 r. (sygn. 47155)¹⁰¹, w którym czytamy, że sądy niższej instancji nie zbadały znaczenia uzależnienia oskarżonego od środków odurzających ani jego stanu osobistego, który wpływa nie tylko na dane ilościowe (ponieważ jest prawdopodobne, że część posiadanych narkotyków była przeznaczona do użytku osobistego), ale także na rzeczywisty zakres opisywanego kontekstu dostawy. Krótko mówiąc, stan uzależnienia oskarżonego od środków odurzających sprawiał, że było wysoce prawdopodobne, że środki te były przeznaczone głównie, jeśli nie wyłącznie, do użytku osobistego.
4. Wyrok Sądu Najwyższego Republiki Włoskiej z dnia 18 stycznia 2022 r. (sygn. 6603)¹⁰², według którego zaskarżony wyrok został uchylony i przekazany sądowi niższej instancji do ponownego rozpoznania. Sąd ten powinien bowiem w pierwszej kolejności ustalić, czy środek odurzający był rzeczywiście przeznaczony do użytku innego niż wyłącznie osobisty. Oskarżony udokumentował swój stan uzależnienia od narkotyków, który nie został odpowiednio oceniony przez sąd. Jeśli natomiast dojdzie do stwierdzenia, że nie jest możliwe przyjęcie, iż posiadanie środków odurzających nastąpiło wyłącznie na własny użytek, należy ustalić, czy możliwe jest przyjęcie, że ma się do czynienia z przestępstwem mniejszej wagi, biorąc pod uwagę ogólne cechy zachowania.

¹⁰¹ https://www.sistemapenale.it/pdf_contenuti/1682541935_rel-massimario-orientamenti-della-giurisprudenza-di-legittimita-sul-fatto-lieve.pdf?utm, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

¹⁰² https://www.sistemapenale.it/pdf_contenuti/1682541935_rel-massimario-orientamenti-della-giurisprudenza-di-legittimita-sul-fatto-lieve.pdf?utm, dostęp: 19 stycznia 2026 r.

VI. Dania

dr Konrad BUCZKOWSKI

Aktem prawnym regulującym zasady odpowiedzialności karnej za posiadanie środków odurzających w Danii jest Lov om euforiserende stoffer (dosłownie: „ustawa o substancjach euforycznych”) z dnia 24 maja 1955 r., wielokrotnie nowelizowana (dalej: ustawa nr 169 lub ustawa o substancjach odurzających)¹⁰³.

Zgodnie z jej treścią (§ 1 ust. 1) decyzja, które substancje, w tym grupy substancji, stanowią szczególne zagrożenie w związku z ich właściwościami odurzającymi (rzeczywistymi lub potencjalnymi) i nie mogą być dostępne na terytorium Danii, należy do Duńskiego Urzędu ds. Zdrowia i Leków oraz wynika z decyzji o charakterze międzynarodowym, chyba że Minister Zdrowia i Spraw Osób Starszych – w wyjątkowych okolicznościach i na warunkach przez niego określonych – udzieli na taki dostęp zezwolenia. Udzielone zezwolenie w okresie późniejszym może zostać cofnięte.

Zakaz obejmuje eksport, sprzedaż, zakup, dostawę, odbiór, wytwarzanie, przetwarzanie i posiadanie substancji odurzających (§ 1 ust. 3 ustawy nr 169). Minister może jednak zdecydować o dopuszczeniu ich do obrotu w ramach leczenia osób uzależnionych od substancji odurzających (§ 1 ust. 2).

Minister może ponadto zdecydować o stosowaniu substancji odurzających – niewymienionych w § 1 ust. 1 ustawy nr 169, które jednak, zgodnie z prawem międzynarodowym lub opinią Duńskiego Urzędu ds. Zdrowia i Leków, stanowią zagrożenie ze względu na właściwości euforyczne – wyłącznie do celów medycznych lub naukowych (§ 2 ust. 1). W takim przypadku import, eksport, sprzedaż, zakup, dostawa, odbiór, wytwarzanie, przetwarzanie i posiadanie tych substancji będą dozwolone dla farmaceutów oraz osób lub firm posiadających specjalne zezwolenie wydane przez Ministra Zdrowia i Spraw Osób Starszych. Minister może na-

¹⁰³ Retsinformation, Lov no. 169 af 24.mai 1955 jf. lovbekendtgørelse no. 1334 af 9. december 2019, som ændret ved lov nr. 667 af 11. juni 2024 og lov no. 724 af 20. juni 2025, <https://www.elov.dk/lov-om-euforiserende-stoffer>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

kładać ogólne ograniczenia na działalność osób zainteresowanych w tym zakresie, a także szczególne ograniczenia na dowolną z zainteresowanych osób, jak również może ograniczać lub cofać zezwolenia dotyczące substancji odurzających (§ 2 ust. 2 ustawy nr 169). Zakup i odbiór od farmaceutów oraz posiadanie substancji są również dozwolone dla osób, które otrzymały je zgodnie z receptą lub zaleceniem (§ 2 ust. 3 ustawy).

Zakaz eksportu, sprzedaży, zakupu, dostawy, odbioru, wytwarzania, przetwarzania i posiadania dotyczy również substancji, które można przekształcić w substancje o właściwościach odurzających (odpowiednie zastosowanie mają tutaj § 1 i 2 oraz § 2a ustawy nr 169).

Duńska ustawa o substancjach odurzających przewiduje również przepisy karne za naruszenie zawartych w niej regulacji. Zgodnie z treścią § 3 ust. 1 tej ustawy naruszenie jej przepisów karane jest grzywną lub karą pozbawienia wolności do lat 2. Tej samej odpowiedzialności podlega: a) osoba, która poprzez podanie fałszywych lub wprowadzających w błąd informacji lub oszukańcze ukrycie informacji uzyska lub stara się uzyskać zezwolenie na podstawie przepisów prawa albo która działa niezgodnie z warunkami danego zezwolenia; b) osoba, która podczas składania wniosku o receptę lub zamówienia na jedną z substancji wymienionych w § 2 lub 2a ustawy nr 169, lub w przypadku jakiegokolwiek innej recepty na tę substancję, poda błędne pisemne informacje o swoim imieniu i nazwisku, miejscu zamieszkania lub stanowisku.

Przy ustalaniu wymiaru kary, w tym wysokości grzywny, należy wziąć pod uwagę szkodliwe skutki i niebezpieczeństwo oddziaływania danej substancji.

Podczas wyrokowania sąd musi uwzględnić następujące okoliczności obciążające (§ 3 ust. 2 ustawy nr 169):

- 1) wielokrotną sprzedaż szczególnie szkodliwych lub niebezpiecznych substancji;
- 2) sprzedaż lub nieodpłatne przekazanie w celu późniejszej sprzedaży substancji wymienionych w § 1 i 2 w restauracjach, na dyskotekach, koncertach lub festiwalach muzycznych; to samo dotyczy innych wydarzeń, gdzie zazwyczaj uczestniczą głównie dzieci lub młodzież;
- 3) sprzedaż lub nieodpłatne przekazanie z zamiarem późniejszej sprzedaży substancji wymienionych w § 1 i 2 za pośrednictwem mediów społecznościowych;
- 4) sprzedaż lub nieodpłatne przekazanie w celu późniejszej sprzedaży substancji wymienionych w § 1 i 2 w sklepach, w których odbywa się sprzedaż detaliczna.

Karze grzywny lub pozbawienia wolności do lat 2 podlega również osoba, która celowo otrzymuje lub pozyskuje dla siebie lub innych udział w zysku z przestępstwa określonego w § 1 ust. 1 ustawy nr 169, a także osoba, która poprzez przechowywanie, transport, pomoc przy utylizacji lub w podobny sposób celowo działa na rzecz zabezpieczenia dochodów z takiego przestępstwa dla innej osoby (§ 3 ust. 3 ustawy).

Odpowiedzialność karną przewidzianą w ustawie o substancjach odurzających mogą ponosić – zgodnie z rozdziałem 5 duńskiego Kodeksu karnego – również osoby prawne (§ 3a ustawy).

Zgodnie z treścią § 3b ust. 2 ustawy nr 169 nie jest ścigane posiadanie narkotyków do użytku osobistego, jeżeli osoba ma co najmniej 18 lat, a posiadanie substancji odurzających wynika z dużego uzależnienia spowodowanego długotrwałym i ciągłym nadużywaniem silnych środków odurzających, i osoba ta:

- 1) znajduje się w pomieszczeniu przeznaczonym do zażywania substancji lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie, zgodnie z ust. 3, jeżeli posiadanie ma na celu zażycie substancji w pomieszczeniu przeznaczonym do zażywania substancji, lub
- 2) jest w drodze do pomieszczenia przeznaczonego do zażywania substancji w celu zażycia takiej substancji.

Komisarz policji lub osoba przez niego upoważniona wyznacza obszar, do którego ma zastosowanie treść § 3b ust. 2 pkt 2 ustawy nr 169. Decyzja w tym zakresie musi być opublikowana i zawierać wskazanie dotyczące wyznaczonego obszaru (§ 3b ust. 3).

Minister Zdrowia i Spraw Osób Starszych może wydać, na wniosek rady gminy, konkretne zezwolenia na utworzenie i prowadzenie gminnych pomieszczeń do zażywania narkotyków oraz pomieszczeń do zażywania narkotyków – prowadzonych przez niezależne instytucje na podstawie umowy o prowadzeniu działalności z gminą – dla osób w wieku 18 lat lub starszych, które są silnie uzależnione w wyniku długotrwałego i ciągłego nadużywania silnych środków odurzających (§ 3b ust. 1 ustawy nr 169). Minister w zezwoleniu ustala szczegółowe zasady dotyczące pomieszczeń do zażywania narkotyków, o których mowa w ust. 1, w tym m.in. dotyczące: higieny otoczenia, nadzoru przez wykwalifikowany personel, zażywania narkotyków, oferty socjalnej i zdrowotnej oraz sprawozdawczości (§ 3b ust. 4).

Zarzuty za posiadanie narkotyków do użytku osobistego muszą zostać wycofane, gdy warunki społeczne tego wymagają, a posiadanie substancji wynika z silnego uzależnienia od twardych narkotyków w wyniku długotrwałego i ciągłego ich nadużywania. Dotyczy to również powtarzających się przypadków (§ 3 ust. 4 ustawy nr 169).

Podkreślić należy, że „Samo zażywanie narkotyków [w Danii] nie jest karalne, ale zgodnie z nowelizacją ustawy z 2004 r. posiadanie nielegalnych środków odurzających podlega karze co najmniej grzywny, również w przypadku pierwszego wykroczenia. Wcześniej praktykowano udzielanie ostrzeżenia, które obecnie może być stosowane tylko w szczególnych przypadkach. Ponadto zmiana ustawy zaostrzyła kary za sprzedaż nielegalnych środków odurzających w lokalach gastronomicznych i podczas imprez. Zaostrzenie kar objęło również bezpłatne przekazywanie nielegalnych środków odurzających (próbki towaru) w tych miejscach”¹⁰⁴.

¹⁰⁴ A. Storgaard, *Narkotikaforbrydelse*, <https://lex.dk/narkotikaforbrydelse>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

Nowelizacja ustawy o substancjach odurzających z 2025 r.¹⁰⁵ dodała do ustawy nowy § 3c i 3d. Paragraf 3c wprowadza możliwość przepadku pojazdu silnikowego, w tym samochodu, motocykla, motoroweru, roweru elektrycznego lub skutera motorowego, który został użyty w poważnym naruszeniu ustawy lub przepisów wydanych na jej podstawie (ust. 1). Przepadek jest obligatoryjny, jeżeli właściciel pojazdu mechanicznego uznany zostanie winnym przestępstwa określonego w art. 191 ust. 1 duńskiego Kodeksu karnego, chyba że przemawiają przeciwko temu wyjątkowe powody (ust. 2). Jeżeli pojazd jest używany przez osobę inną niż jego właściciel, może zostać objęty przepadkiem, jeżeli właściciel wiedział lub powinien był wiedzieć, że pojazd zostanie użyty do popełnienia przestępstwa, o którym mowa w ust. 1, a przepadek nie może być uznany za nieproporcjonalny (ust. 3). Policja może przekazać właścicielowi pojazdu silnikowego informację, że inna osoba została oskarżona o poważne naruszenie ustawy lub przepisów wydanych na jej podstawie, w przypadku, gdy pojazd ten został wykorzystany przez sprawcę (ust. 4).

Z kolei nowo dodany do ustawy o środkach odurzających § 3d w ust. 1 przewiduje możliwość pozbawienia wyrokiem prawa do prowadzenia sprzedaży detalicznej w sklepach oraz do pracy w sprzedaży detalicznej w sklepach osoby prowadzącej sprzedaż detaliczną w sklepie lub zatrudnionej w takim sklepie, która w ramach tej działalności narusza ustawę lub przepisy wydane na jej podstawie poprzez sprzedaż lub inne przekazywanie środków odurzających. Ponadto osoba, której odebrano prawa zgodnie z ust. 1, może zostać objęta zakazem przebywania w określonym sklepie lub kilku określonych sklepach, w których prowadzona jest sprzedaż detaliczna, lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, jeżeli zostanie to uznane za konieczne w celu zapewnienia przestrzegania zakazu (ust. 2). Policja może wydać zezwolenie na poruszanie się lub przebywanie na obszarze objętym zakazem zgodnie z ust. 2, jeżeli ze szczególnych powodów uznaje to za uzasadnione (ust. 4). Naruszenie zakazu określonego w ust. 2 podlega karze pozbawienia wolności do 2 lat (ust. 5).

Katalog niedozwolonych substancji odurzających określony został w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o substancjach odurzających z dnia 12 grudnia 2021 r. (Bekendtgørelse om euforiserende stoffer, dalej: rozporządzenie nr 2446)¹⁰⁶, obowiązującym od dnia 1 stycznia 2022 r.

Substancje odurzające definiuje się na potrzeby tego rozporządzenia jako substancje, rośliny i narkotyki wymienione w załącznikach A, B, C, D i E, a także ewentualne sole i proste

¹⁰⁵ Lov om ændring af lov om euforiserende stoffer, LOV nr 724 af 20/06/2025, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2025/724>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹⁰⁶ Bekendtgørelse om euforiserende stoffer. Bekendtgørelse nr. 2446 af 12. december 2021, som ændret ved bekendtgørelse nr. 424 af 5. april 2022, bekendtgørelse nr. 155 af 9. februar 2023, bekendtgørelse nr. 453 af 28. april 2023, bekendtgørelse nr. 14 af 9. januar 2024, bekendtgørelse nr. 454 af 7. maj 2024, bekendtgørelse nr. 1012 af 3. september 2024 og bekendtgørelse nr. 981 af 1. juli 2025; <https://www.elov.dk/bekendtgørelse-om-euforiserende-stoffer/>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

pochodne o działaniu odurzającym wymienionych substancji, np. estry i etery, niezależnie od tego, czy substancje, ich sole lub pochodne są całkowicie czyste, czy są częściowo przetworzone, czy są pochodzenia naturalnego lub syntetycznego. Ponadto za substancje odurzające uznaje się wszystkie preparaty¹⁰⁷ – z wyjątkami wymienionymi w ust. 3¹⁰⁸ – zawierające lub wytworzone z substancji, roślin i narkotyków wymienionych w wykazach, a także ich soli i prostych pochodnych (§ 1 ust. 1 rozporządzenia nr 2446).

Co do zasady, substancje odurzające wymienione w załączniku A nie mogą być dostępne w Danii, chyba że Duńska Agencja Leków wyrazi na to zgodę, powołując się na szczególne warunki (np. wykorzystanie do celów medycznych jako część leczenia osób uzależnionych) i określone warunki (§ 2 ust. 1 rozporządzenia nr 2446). Leki odurzające mogą być stosowane w Danii wyłącznie do celów medycznych lub naukowych (§ 3 ust. 1 rozporządzenia).

Rozporządzenie określa również sytuacje, w których przyjmowanie i posiadanie substancji odurzających są dozwolone (§ 5). Możliwe są w przypadku:

- 1) osób i instytucji itp., które otrzymują środki na podstawie recepty lub zamówienia wystawionego zgodnie z obowiązującymi przepisami lub które otrzymują środki od lekarza weterynarii lub lekarza zgodnie z przepisami dotyczącymi dystrybucji leków;
- 2) osób, które w ramach leczenia otrzymują środki od lekarza, dentysty, kapitana statku lub kapitana samolotu zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia nr 2446¹⁰⁹;
- 3) państwowych laboratoriów i instytucji naukowych, medycznych i technicznych, które otrzymują środki na podstawie pisemnego zamówienia wystawionego przez kierownika danego laboratorium lub instytucji na potrzeby wykorzystania środków do celów naukowych;

¹⁰⁷ Preparaty oznaczają: roztwory, rozcieńczenia, ekstrakty, koncentraty, nalewki, wszelkiego rodzaju preparaty farmaceutyczne oraz ogólne przetwarzanie substancji i ziół, o których mowa w sprawie i które nie powodują chemicznych modyfikacji substancji (§ 1 ust. 2 rozporządzenia nr 2446).

¹⁰⁸ Zgodnie z treścią § 1 ust. 3 rozporządzenia nr 2446 środki odurzające nie obejmują:

- 1) preparatów zawierających maksymalnie 0,2% morfiny w połączeniu z jedną lub kilkoma innymi substancjami terapeutycznie czynnymi, nieodurzającymi;
- 2) preparatów zawierających maksymalnie 0,1% kokainy w połączeniu z jedną lub kilkoma innymi substancjami terapeutycznie czynnymi, nieodurzającymi;
- 3) preparatów w postaci dawkowej (tabletki, pigułki, kapsułki, proszku w podziałkach, ampułki i czopka), zawierających maksymalnie 0,1 g na jednostkę substancji wymienionych w załączniku C, a także innych preparatów zawierających maksymalnie 2,5% substancji wymienionych w załączniku C;
- 4) stałych preparatów dawkowanych zawierających maksymalnie 2,5 mg difenoksydanu, obliczonego jako baza, oraz ilość siarczanu atropiny odpowiadającą co najmniej 1% dawki difenoksydanu;
- 5) stałych preparatów w dawkach zawierających maksymalnie 0,5 mg difenoksyny i ilość siarczanu atropiny odpowiadającą co najmniej 5% dawki difenoksyny;
- 6) preparatów zawierających maksymalnie 2,5% barbitalu;
- 7) surowców roślinnych z rodzaju wymienionego w załączniku B pod nr 59 oraz preparatów z nich wytworzonych, jeżeli surowiec roślinny lub preparat zawiera maksymalnie 0,2% tetrahydrokannabinolu.

¹⁰⁹ § 5 ust. 2 rozporządzenia nr 2446 przewiduje, że „Leczenie pacjentów zażywających środki odurzające jest dozwolone lekarzom, dentystom, a w nagłych przypadkach – kapitanom statków i samolotów itp. lub osobom działającym w ich imieniu, zgodnie z przepisami obowiązującymi w danym momencie w zakresie wydawania i stosowania środków odurzających przez te osoby”.

- 4) państwowych i gminnych laboratoriów i instytucji, które otrzymują środki na podstawie pisemnego wniosku sporządzonego przez kierownika laboratorium na potrzeby wykorzystania środków do celów kliniczno-chemicznych;
- 5) pozostałych laboratoriów i instytucji, które uzyskały od Urzędu ds. Leków zezwolenie na prowadzenie działalności związanej ze środkami odurzającymi na warunkach określonych w zezwoleniu;
- 6) aptek, w tym aptek szpitalnych;
- 7) osób i przedsiębiorstw, które uzyskały zezwolenie Agencji ds. Leków na prowadzenie działalności, w tym handlu środkami odurzającymi.

Import i eksport substancji narkotycznych, ziół i leków wymienionych w załącznikach A, B i C są dozwolone wyłącznie osobom, firmom, laboratoriom i instytucjom upoważnionym do tego przez Duńską Agencję Leków, a także aptekom, w tym aptekom szpitalnym (§ 9 ust. 1 oraz § 10 ust. 1 rozporządzenia nr 2446) na podstawie certyfikatu importowego lub eksportowego wydanego przez agencję. Podobną zgodę należy uzyskać w przypadku produkcji środków odurzających wymienionych w przywołanych wyżej załącznikach (§ 15 ust. 1 rozporządzenia).

Import i eksport substancji odurzających wymienionych w załącznikach D i E są dozwolone wyłącznie osobom, firmom, laboratoriom i instytucjom, które uzyskały do tego upoważnienie od Duńskiej Agencji Leków, a także aptekom, w tym aptekom szpitalnym (§ 22 rozporządzenia nr 2446).

Zgodnie z treścią § 27 rozporządzenia nr 2446 zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie środków odurzających, wydane przez Duńską Agencję Leków, może zostać cofnięte w dowolnym momencie. Zezwolenie może zostać cofnięte w szczególności w przypadku nieprzestrzegania warunków i postanowień związanych z zezwoleniem, jeśli nie są przestrzegane nakazy wydane przez inspektorów Duńskiego Urzędu ds. Leków lub jeśli w prowadzeniu działalności związanej ze środkami odurzającymi wykazywana jest nieostrożność lub niedbalstwo.

Naruszenie postanowień rozporządzenia nr 2446 podlega karze zgodnie z § 3 i § 3a ustawy nr 169. W okolicznościach określonych w § 191 Kodeksu karnego naruszenie podlega jednak karze zgodnie z tym przepisem (§ 30 rozporządzenia).

Duński Kodeks karny¹¹⁰ (dalej: d.k.k.) przewiduje w ramach części szczególnej w § 191 odpowiedzialność karną osoby, która, z naruszeniem przepisów dotyczących środków odurzających, przekazuje środki odurzające większej liczbie osób lub za znacznym wynagrodzeniem lub w innych szczególnie obciążających okolicznościach. Podlega ona karze pozbawienia wolności do lat 10. Jeżeli zaś przekazanie dotyczy znacznej ilości szczególnie niebezpiecznej

¹¹⁰ Straffeloven. Lov nr. 126 af 15. april 1930, jf. lovbekendtgørelse nr. 1294 af 7. november 2025, som ændret ved lov nr. 263 af 11. februar 2026; <https://www.jurabibliotek.ai/straffeloven/paragraf/191>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

lub szkodliwej substancji lub jeżeli przekazanie takiej substancji miało w inny sposób szczególnie niebezpieczny charakter, kara może wzrosnąć do 16 lat pozbawienia wolności (ust. 1). W ten sam sposób karze się osobę, która z naruszeniem przepisów dotyczących środków odurzających importuje, eksportuje, kupuje, wydaje, otrzymuje, wytwarza, przetwarza lub posiada takie środki z zamiarem przekazania ich zgodnie z ust. 1 (ust. 2).

Jak zauważa Anette Storgaard, wymiar kary za przestępstwo z § 191 d.k.k. zależy od ilości substancji i jej niebezpieczeństwa, a także od wagi czynu, w tym m.in. od tego, czy przestępstwo miało charakter zawodowy. Jednak zdecydowana większość wyroków wydawana jest na podstawie przepisów ustawy o środkach odurzających¹¹¹.

W Komunikacie Prokuratora Generalnego dotyczącym zagadnień narkotykowych¹¹² zawarte są wytyczne dotyczące prowadzenia postępowań w sprawach narkotykowych. W każdym przypadku policja i prokuratura muszą ustalić, czy posiadanie dotyczy własnego użytku, czy zamiaru dalszego obrotu (sprzedaż, dystrybucja), a także – w odniesieniu do konkretnego sprawcy – muszą sprawdzić jego wcześniejszą karalność, w tym działanie w ramach recydywy, i rozważyć ewentualny przepadek środków odurzających.

Policja może odstąpić od wniesienia oskarżenia i poprzestać na udzieleniu ostrzeżenia wówczas, gdy:

- a) dana osoba nie była wcześniej karana za naruszenie ustawy o środkach odurzających, a na podstawie konkretnej oceny najbardziej celowe jest zastosowanie tej sankcji;
- b) istnieje taka potrzeba ze względu na skuteczność postępowania karnego¹¹³;
- c) zastosowanie kary grzywny spowoduje obciążenie administracyjne, które nie jest proporcjonalne do charakteru sprawy (może to mieć miejsce np. w przypadku cudzoziemców, którzy przebywają w Danii wyłącznie jako turyści i którzy zostali ostrzeżeni, że mogą zostać wydaleny z tego powodu).

Ostrzeżenie może również zostać wydane w przypadku powtórnego posiadania marihuany na własny użytek zgodnie z tymi samymi wytycznymi, które mają zastosowanie do wydania ostrzeżenia w przypadku pierwszego wykroczenia (czyli np. w przypadku uzależnienia od narkotyków¹¹⁴). W przypadku poważniejszych powtórnych wykroczeń związanych z posiadaniem marihuany policja lub prokuratura muszą wystąpić o nałożenie kary grzywny.

¹¹¹ A. Storgaard, *Narkotikaforbrydelse*, op. cit.

¹¹² Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Narkotika, CIR1H nr 9877 af 28/08/2025 (Gældende), <https://www.retsinformation.dk/api/pdf/251388>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹¹³ Zgodnie z wytycznymi: „Będzie to miało miejsce na przykład w przypadku, gdy prokuratura uzna, że może zaistnieć potrzeba przesłuchania nabywcy środków odurzających jako świadka w postępowaniu karnym przeciwko sprzedawcy, a w tym celu nie ma czasu na oczekiwanie zakończenia postępowania w sprawie grzywny przeciwko nabywcy” (Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Narkotika, CIR1H nr 9877 af 28/08/2025 (Gældende), op. cit., s. 3).

¹¹⁴ „Posiadanie środków odurzających uznaje się za przejaw silnego uzależnienia wynikającego z długotrwałego i ciągłego nadużywania środków odurzających, np. heroiny, kokainy i amfetaminy lub środków porównywalnych pod względem niebezpieczeństwa, jeśli chodzi o osoby, które przez lata rozwinęły tak silne uzależnienie

Niezależnie od wysokości dochodów nie można udzielić ostrzeżenia ze względów społecznych osobom, w tym młodzieży, które tylko sporadycznie, np. w weekendy lub na imprezach, używają środków odurzających, nawet jeśli można założyć, że osoby te są w pewnym stopniu uzależnione od tych środków.

Graniczną wartością legalności posiadania produktów z THC (narkotyku lub preparatu) jest 0,2%. Wartość ta została wprowadzona od 1 lipca 2018 r. i dotyczy również przypadków, gdy czyn został popełniony przed tym dniem. W wyroku z dnia 9 marca 2023 r., opublikowanym w U 2023.2522 V, Sąd Apelacyjny Zachodniej Danii, w sprawie dotyczącej produktów z konopi indyjskich, stwierdził, że rozporządzenie nr 2446 nie daje podstawy do nałożenia kary, gdy zawartość THC przekracza 0,2% dopiero po pomiarze¹¹⁵.

Wytyczne zawierają tabele przykładowych ilości środków odurzających, które można uznać za limity użytku własnego. Za ilości na własny użytek uznaje się: 10 g haszyszu; 50 g marihuany; 0,5 g amfetaminy lub ketaminy; 1–2 szt. MDMA (ecstasy). Oczywiście konkretne okoliczności – jak np. porcje narkotyków, posiadanie wagi do ważenia niewielkich ilości narkotyków, różnorodność posiadanych substancji czy posiadanie większej kwoty gotówki, która nie jest proporcjonalna do dochodów podejrzanego – mogą wskazywać na ich przeznaczenie do dalszego przekazania.

Po wejściu w życie dnia 1 lipca 2025 r. nowelizacji § 191 d.k.k. za ilości objęte dyspozycją ust. 1 tego paragrafu uznaje się m.in.: ok. 10 kg haszyszu, ok. 10–15 kg marihuany, ok. 500 g surowego opium, ok. 100 g bazy morfinowej, ok. 10 g heroiny, ok. 25 g kokainy lub metamfetaminy czy 150–200 szt. MDMA (ecstasy). Natomiast w przypadku typu kwalifikowanego z ust. 1 pkt 2 (zagrożonego karą pozbawienia wolności do lat 16) będzie to: ok. 1 kg heroiny, ok. 2 kg amfetaminy lub ketaminy, ok. 8000 szt. MDMA (ecstasy) czy ok. 1,3–1,5 kg metamfetaminy lub kokainy.

Takie wartości wynikają też z orzecznictwa sądowego. W wyroku Sądu Najwyższego w sprawie U 2006.1533H, która dotyczyła łącznie przemytu i usiłowania przemytu ok. 6 kg kokainy, a w której Sąd Najwyższy zgodził się, że jedna z okoliczności, dotycząca ok. 1,5 kg kokainy, wyczerpywała znamiona § 191 ust. 1 pkt 2 d.k.k. W sprawie U 2006.475H, która dotyczyła przemytu ok. 947 g kokainy i ok. 226 g heroiny (łącznie ok. 1173 g szczególnie niebezpiecznej substancji), sąd okręgowy zakwalifikował ten czyn na podstawie § 191 ust. 1 pkt 2 d.k.k. i wymierzył karę 6 lat pozbawienia wolności. Sąd Najwyższy zmienił kwalifikację na § 191 ust. 1 pkt 1 d.k.k. i zmniejszył karę do 5 lat pozbawienia wolności, powołując się na rodzaj i ilość przemyconych substancji. Ponadto przemyt łącznie 1262,3 g twardych narkotyków w sprawie U 2006.810H został zakwalifikowany na podstawie § 191 ust. 1 pkt 1 d.k.k. W sprawie AM2022. 02.25Ø ok. 1 kg metamfetaminy uznano za objęte dyspozycją § 191 ust. 1

od twardych narkotyków, że używają tych substancji codziennie. W takim przypadku można również udzielić ostrzeżenia za nielegalne posiadanie innych rodzajów substancji, np. haszyszu, na własny użytek” (*Ibidem*, s. 4).

¹¹⁵ *Ibidem*, s. 12.

pkt 2 d.k.k. Oceniono, iż istotne znaczenie ma to, aby z aktu oskarżenia jasno wynikało, czy oskarżenie wnosi się na podstawie § 191 ust. 1 pkt 1 lub 2 d.k.k.¹¹⁶

Jeżeli chodzi o praktykę wymierzania kar za posiadanie środków odurzających na własny użytek, istnieje możliwość wydania podejrzanemu ostrzeżenia w przypadkach wskazanych wcześniej (niekaralność za posiadanie narkotyków, ekonomika procesowa). W pozostałych przypadkach posiadanie niewielkich ilości środków odurzających na własny użytek jest karane, co do zasady, grzywną zgodnie z tabelą grzywien, a także przepadkiem środków odurzających.

Należy zauważyć, że jeżeli w sprawie nie ma konkretnych okoliczności wskazujących na to, że posiadanie środków odurzających miało na celu ich dalsze przekazanie, posiadanie takich środków uznawane jest za przeznaczone do użytku własnego.

Wysokość grzywny uzależniona jest od ilości środka odurzającego oraz od tego, czy jest to pierwszy, drugi, trzeci i kolejny przypadek ukarania podejrzanego. Przy drugim wymierzeniu grzywny jest ona zwiększana o 50%, a przy trzecim i kolejnych – o 100%. Przykładowo grzywna za posiadanie do 3 szt. tabletek MDMA (ecstasy), przy grzywnie wymierzonej po raz pierwszy, wynosi 3000 koron duńskich (ok. 1700 złotych), przy drugim razie – 4500 koron, a od trzeciego razu – 6000 koron. W przypadku posiadania 12–19 szt. MDMA pierwsza grzywna wyniesie 8000 koron, druga – 12 000 koron, a trzecia i kolejne – po 16 000 koron (ponad 9000 złotych). Posiadanie ponad 20 szt. tabletek MDMA zagrożone jest karą pozbawienia wolności. Z kolei posiadanie ponad 150 szt. MDMA zagrożone jest karą pozbawienia wolności na podstawie § 191 ust. 1 pkt 1 d.k.k.

W przypadku posiadania opioidów wysokość kary ustalana jest niezależnie od rodzaju i mocy konkretnego preparatu, jednak im silniejsza jest dawka, tym kara może być surowsza.

Zasadniczo przekazywanie lub posiadanie w celu dalszego przekazania substancji odurzających podlega karze pozbawienia wolności. W niektórych przypadkach przekazywanie i posiadanie w celu dalszego przekazania środków odurzających mogą być karane grzywną w przypadku pierwszego wykroczenia. Dotyczy to sprzedaży marihuany poniżej 50 g i leków (nieopiodowych) poniżej 10 szt. W takim przypadku grzywna jest zasadniczo ustalana na poziomie dwukrotności kwoty grzywny przewidzianej za haszysz i inne leki.

Jednakże, zgodnie z orzecznictwem sądowym, nawet za pierwszą sprzedaż takich niewielkich ilości grozi kara pozbawienia wolności, jeśli na podstawie konkretnej oceny okoliczności sprawy można uznać, że sprzedaż odbywa się w ramach zorganizowanego handlu narkotykami. W przypadku, gdy jest to pierwsze przestępstwo konkretnego sprawcy, możliwe jest orzeczenie krótszej kary pozbawienia wolności¹¹⁷.

¹¹⁶ *Ibidem*, s. 20.

¹¹⁷ Tak w wyroku Sądu Krajowego Wschodniego z dnia 8 listopada 2023 r., opublikowanym w U 2024.328, w którym T., który w momencie popełnienia przestępstwa miał 15 lat i nie był wcześniej karany, został skazany na 60 dni pozbawienia wolności bez zawieszenia za naruszenie ustawy nr 169. *Ibidem*, s. 24.

Kara za naruszenie § 191 d.k.k. jest ustalana w szczególności z uwzględnieniem rodzaju i ilości substancji oraz roli sprawcy w związku z naruszeniem tego przepisu.

W ramach prac przygotowawczych nad ustawą nr 724 z dnia 20 czerwca 2025 r. o zaostrzeniu środków zwalczania przestępczości narkotykowej, w tym opioidów, która weszła w życie 1 lipca 2025 r., zapisano wiele orientacyjnych wymiarów kary, również za przestępstwa objęte § 191 d.k.k. Przykładowo, w odniesieniu do MDMA (ecstasy) w przypadku pierwszego skazania za sprzedaż ok. 3,6 g tej substancji orzeka się karę pozbawienia wolności w wymiarze 10 dni, w przypadku drugiego skazania kara wynosi od 30 do 60 dni pozbawienia wolności, za trzecim razem lub więcej – co najmniej 4 miesiące pozbawienia wolności. W przypadku sprzedaży większych ilości MDMA kary są odpowiednio wyższe.

Wysokość kary pozbawienia wolności wynika też z utrwalonej praktyki sądowej. W odniesieniu do poziomu kary za posiadanie kokainy Sąd Najwyższy – w wyroku z dnia 13 marca 2025 r. (opublikowanym w Tfk2025.131), w którym oskarżony został uznany za winnego naruszenia § 191 d.k.k. poprzez udział w sprzedaży 217 g kokainy oraz posiadanie kolejnych 748 g kokainy w celu dalszego przekazania – stwierdził m.in., że zgodnie z praktyką Sądu Najwyższego podstawą ustalenia wymiaru kary w sprawach dotyczących przestępstw narkotykowych, dotyczących ok. 1 kg kokainy, jest kara pozbawienia wolności na okres 5 lat. W konkretnej sprawie Sąd Najwyższy wymierzył jednak karę 4 lat pozbawienia wolności po dokonaniu całościowej oceny okoliczności, na których oparł się sąd okręgowy, w tym faktu, że oskarżony odegrał mniej aktywną rolę w przestępstwie¹¹⁸.

Dane statystyczne za 2023 r. wskazują, że współczynnik liczby skazań na 100 000 mieszkańców za przestępstwo sprzedaży narkotyków wyniósł 20, a w odniesieniu do przemytu narkotyków – 3, co w porównaniu ze wskaźnikiem dla przestępstw przeciwko mieniu wynoszącym 587 czy kradzieży (333) nie jest poziomem wysokim. W roku 2023 za oba typy przestępstw z § 191 d.k.k. skazano łącznie 1142 osoby¹¹⁹.

¹¹⁸ *Ibidem*, s. 29.

¹¹⁹ *Kriminalitet 2023*, Danmarks Statistik, December 2024, s. 28, <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelses/GetPubFile.aspx?id=52302&sid=krim2023>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

VII. Finlandia

dr Konrad BUCZKOWSKI

Podstawowe fińskie akty prawne, które regulują kwestie związane z substancjami psychotropowymi oraz odpowiedzialnością za ich nielegalne posiadanie i dystrybucję, to:

- 1) ustawa – Huumausainelaki (dalej: Prawo narkotykowe lub ustawa – Prawo narkotykowe) z dnia 30 maja 2008 r., obowiązująca od dnia 1 września 2008 r., wielokrotnie nowelizowana (ostatni raz w 2014 r.)¹²⁰;
- 2) Kodeks karny – Rikoslaki z dnia 19 grudnia 1889 r.¹²¹, obowiązujący od dnia 1 stycznia 1891 r., ostatni raz nowelizowany w 2025 r. (dalej: fin.k.k.), w którym Rozdział 50, Przesłępstwa narkotykowe (*Huumausainerikoksista*) wprowadza penalizację czynów uznanych przez fińskiego ustawodawcę za naruszające zakaz posiadania substancji psychotropowych.

Ogólną regułę zakazującą posiadania, nielegalnego używania lub prób zdobycia nawet niewielkiej ilości narkotyków wprowadza § 5 Prawa narkotykowego poprzez stwierdzenie, iż zabronione są: produkcja¹²², wytwarzanie¹²³, import na terytorium Finlandii, eksport z terytorium Finlandii, transport, tranzyt, dystrybucja, handel, przetwarzanie, posiadanie i używanie środków odurzających. Ponadto na terytorium Finlandii zabronione są: produkowanie, import, przechowywanie, sprzedaż oraz przekazywanie substancji psychoaktywnych zakazanych na rynku konsumenckim¹²⁴. Penalizacja tego ostatniego zakazu przewidziana jest w rozdz. 44 § 5a fin.k.k.

¹²⁰ SDK 373/2008, <https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2008/373/ajantasa/2025-06-27/fin>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹²¹ SDK 39-001/1889, <https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/1889/39-001/ajantasa/2026-01-16/fin>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹²² Przez „produkcję środków odurzających” Prawo narkotykowe rozumie oddzielanie opium, liści koki, konopi indyjskich lub żywicy konopi indyjskich od roślin, z których są one pozyskiwane (art. 3 pkt 8 Prawa narkotykowego).

¹²³ Przez „wytwarzanie środków odurzających” Prawo narkotykowe rozumie wszystkie metody uzyskiwania środków odurzających, z wyjątkiem produkcji, a także oczyszczanie i przekształcanie środków odurzających w inne środki odurzające (art. 3 pkt 8 Prawa narkotykowego).

¹²⁴ Na potrzeby ustawy – Prawo narkotykowe pojęcie „substancja psychoaktywna zakazana na rynku konsumenckim” odnosi się do substancji stosowanych do celów narkotycznych, które mogą stanowić zagrożenie

Odstępstwa od powyższych zakazów są możliwe jedynie w celach medycznych, badawczych, kontrolnych i przemysłowych, zgodnie z odrębnymi przepisami ustawy – Prawo narkotykowe (rozdz. 2) lub innych ustaw¹²⁵.

Listę środków odurzających zawarto w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie substancji, preparatów i roślin uznawanych za środki odurzające (Valtioneuvooston asetus huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista) z dnia 28 sierpnia 2008 r.¹²⁶

Celowe naruszenie przepisów ustawy – Prawo narkotykowe w zakresie prowadzenia sprzedaży, importu, eksportu, produkcji i wytwarzania, bez uzyskania stosownych licencji, albo przedstawienie fałszywych danych lub nieujawnienie wymaganych prawem informacji czy niespełnienie określonych ustawą obowiązków informacyjnych, naruszenie istotnych warunków pozwolenia lub nieprzestrzeganie enumeratywnie wyliczonych przepisów ustawy zagrożone są karą grzywny, chyba że dla tych czynów w innym miejscu ustawy przewidziano surowsze kary (art. 48 Prawa narkotykowego).

Penalizację wyrobu, uprawy, importu, sprzedaży i posiadania narkotyków w typie podstawowym przewidziano w rozdz. 50 § 1 fin.k.k. Przepięstwo to ma charakter powszechny i dotyczy kaźdego, kto:

- 1) wytwarza lub próbuje wytwarzać środki odurzające lub uprawia lub próbuje uprawiać krzew koki, roślinę kat (*Catha edulis*) lub grzyby *Psilocybe*;
- 2) uprawia lub próbuje uprawiać mak lekarski, konopie lub kaktusy zawierające meskalinę w celu wykorzystania ich jako środków odurzających lub surowców do produkcji środków odurzających;
- 3) sprowadza lub próbuje sprowadzić do kraju, wywozi lub próbuje wywieźć z kraju, przewozi lub próbuje przewieźć środek odurzający;
- 4) sprzedaje, przekazuje, oddaje innej osobie lub w inny sposób rozprowadza lub próbuje rozprowadzać środki odurzające, lub
- 5) posiada lub próbuje nabyć środki odurzające.

Przepięstwo to zagrożone jest karą grzywny lub pozbawienia wolności do 2 lat.

Natomiast jeżeli przepięstwo narkotykowe:

- 1) dotyczy szczególnie niebezpiecznej substancji odurzającej¹²⁷ lub dużej ilości narkotyków;
- 2) ma na celu osiągnięcie znacznych korzyści finansowych;

dla zdrowia i które zostały zgłoszone do nadzoru zgodnie z ustępem 1(5)(e) tej ustawy lub które są izomerem położeniowym takiej substancji i nie są substancjami ani leczniczymi, ani narkotycznymi.

¹²⁵ Taką ustawą jest chociażby ustawa o lekach (Lääkelaki, SDK 395/1987) czy ustawa o organizacji działań zapobiegawczych w zakresie nadużywania substancji (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisesä, SDK 523/2015).

¹²⁶ SDK 543/2008, <https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2008/543/ajantasa/2025-12-04/fin>, dostęp: 20 lutego 2026 r. Ostatnia nowelizacja weszła w życie dnia 29 grudnia 2025 r.

¹²⁷ Substancją odurzającą szczególnie niebezpieczną jest substancja odurzająca, której stosowanie wiąże się z zagrożeniem życia spowodowanym nieprawidłowym dawkowaniem, ryzykiem poważnych szkód zdrowotnych nawet przy krótkotrwałym stosowaniu lub silnymi objawami odstawiennymi (rozdz. 50 § 5 fin.k.k.).

- 3) jest popełnione w ramach działalności zorganizowanej grupy przestępczej, której celem jest popełnianie przestępstw związanych z narkotykami na dużą skalę, zgodnie z rozdz. 6 § 5 pkt 2 fin.k.k.;
- 4) spowodowało poważne zagrożenie życia lub zdrowia wielu osób, lub
- 5) polega na tym, że narkotyki są rozpowszechniane wśród nieletnich lub w inny nieuczciwy sposób, i jest w całości oceniane jako rażące (*törkeä*),

to sprawca powinien zostać skazany za rażące przestępstwo narkotykowe na karę pozbawienia wolności od co najmniej 1 roku do maksymalnie 10 lat (rozdz. 50 § 2 fin.k.k.).

W nawiązaniu do ogólnych zakazów wynikających z Prawa narkotykowego w § 2a rozdz. 50 fin.k.k. penalizowane są również posiadanie oraz używanie niewielkiej ilości substancji psychotropowych. Stwierdza się w nim, że: „Każdy, kto nielegalnie używa, posiada lub próbuje zdobyć niewielką ilość narkotyków na własny użytek, zostanie skazany na grzywnę lub karę pozbawienia wolności do 6 miesięcy za przestępstwo związane z używaniem narkotyków”.

Z kolei Prawo narkotykowe nakłada na każdą osobę, która weszła w posiadanie narkotyku bez prawa do jego posiadania, zobowiązanie do przekazania go policji, organom celnym bądź straży granicznej (§ 8 ustawy – Prawo narkotykowe).

Możliwe jest jednakże odstępianie od wniesienia oskarżenia lub wymierzenia kary osobie, która używa narkotyki lub popełnia inne przestępstwa związane z używaniem narkotyków, jeżeli (biorąc pod uwagę ilość i jakość narkotyków, okoliczności ich użycia oraz inne okoliczności) przestępstwo takie lub podejrzenie popełnienia takiego przestępstwa ocenić można jako nieznaczne.

Odstąpienie od oskarżenia lub wymierzenia kary możliwe jest również wobec osoby, która będąc podejrzaną o popełnienie przestępstwa lub będąc jego sprawcą, zgłosiła się na leczenie zatwierdzone przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej (rozdz. 50 § 7 fin.k.k.).

W myśl rozdz. 50 § 3 fin.k.k. karalne jest również przygotowanie do przestępstwa narkotykowego. Karę grzywny lub pozbawienia wolności do lat 2 można wymierzyć osobie, która w celu popełnienia przestępstwa z § 1–4 wytwarza, importuje, nabywa lub przyjmuje środki, narzędzia lub substancje nadające się do popełnienia takiego przestępstwa. Karalne jest również usiłowanie popełnienia takiego przestępstwa.

Odpowiedzialności karnej za pomocnictwo w popełnieniu przestępstwa narkotykowego podlega każdy, kto:

- 1) w celu nielegalnego wytwarzania, uprawy, importu lub eksportu środków odurzających – wytwarza, transportuje, przekazuje lub dostarcza narzędzia, materiały lub substancje, wiedząc, że będą one wykorzystywane do tego celu, lub
- 2) poprzez pożyczanie środków finansowych lub inne formy finansowania – wspiera przestępstwo narkotykowe lub jego przygotowanie lub działania, o których mowa w § 1 pkt 1, wiedząc, że finansowanie zostanie wykorzystane w tym celu.

Sprawca taki podlega karze grzywny lub pozbawienia wolności na okres do 2 lat, o ile czynnie podlega karze jako współdziałal w przestępstwie narkotykowym lub poważnym (kwalifikowanym) przestępstwie narkotykowym. Karze podlega również usiłowanie pomocnictwa w popełnieniu przestępstwa narkotykowego (rozdz. 50 § 4 fin.k.k.). Kwalifikowana postać pomocnictwa, zagrożona karą pozbawienia wolności od 4 miesięcy do lat 6, obejmuje:

- 1) działanie w zorganizowanej grupie przestępczej¹²⁸, zajmującej się przestępstwami związanymi z narkotykami na dużą skalę,
- 2) posiadanie narzędzi, sprzętu lub substancji, będących przedmiotem przestępstwa, przeznaczonych do produkcji, uprawy, importu lub eksportu szczególnie niebezpiecznych substancji odurzających lub dużych ilości narkotyków, lub
- 3) pomocnictwo w przestępstwach związanych z narkotykami lub przestępstwach mających na celu pomocnictwo w takich przestępstwach, które służy osiągnięciu znacznych korzyści finansowych.

Pomocnictwo w przestępstwie narkotykowym jest również kwalifikowane, biorąc pod uwagę całość okoliczności, jako szczególnie rażące. Karze podlega również usiłowanie popełnienia tego przestępstwa (rozdz. 50 § 4a fin.k.k.).

Fiński Kodeks karny przewiduje możliwość przypadku:

- 1) narzędzi, akcesoriów lub substancji, które zostały wykorzystane do popełnienia przestępstwa określonego w rozdz. 50 lub które zostały nabyte w tym celu oraz
- 2) środków finansowych, o których mowa w § 4 pkt 2, również w przypadku, gdy czyn podlega karze jako przestępstwo narkotykowe lub kwalifikowane przestępstwo narkotykowe; na przepadek środków finansowych skazuje się finansującego, odbiorcę finansowania lub obu solidarnie (rozdz. 50 § 6).

Za popełnienie przestępstw określonych w rozdz. 50 fin.k.k. odpowiedzialność karną ponosić może również osoba prawna (rozdz. 50 § 8).

Ilości graniczne dla określenia progu „znacznej ilości” narkotyku, które pozwalają na odróżnienie przestępstwa narkotykowego w typie podstawowym od poważnego przestępstwa tego rodzaju, nie zostały określone ustawowo. Kształtowane są one poprzez orzecznictwo sądowe, a w szczególności orzeczenia Sądu Najwyższego o charakterze precedensowym.

1. W orzeczeniu ECLI:FI:KKO:2020:45¹²⁹ Sąd Najwyższy stwierdził, że „(...) jakość i ilość narkotyku nie powinny same w sobie prowadzić do wymierzenia kary maksymalnej

¹²⁸ Zorganizowana grupa przestępcza oznacza trwale istniejącą, zorganizowaną strukturę składającą się z co najmniej 3 osób, które działają wspólnie w celu popełnienia przestępstw, za które przewidziana jest kara pozbawienia wolności na okres co najmniej 4 lat, lub przestępstw, o których mowa w rozdz. 11 § 10 lub rozdz. 15 § 9 (rozdz. 6 § 5 pkt 2 fin.k.k.).

¹²⁹ Wyrok z dnia 16 czerwca 2020 r., nr ref.: R2019/595; ECLI:FI:KKO:2020:45, <https://korkeinoikeus.fi/en/index/ennakkopaatokset/shortsummariesofselectedprecedentsinenglish/2020/kko202045.html>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

lub zbliżonej do niej. Należy również wziąć pod uwagę inne kryteria wymiaru kary i ocenić, czy mamy do czynienia z najpoważniejszym rodzajem przestępstwa narkotykowego, za które należy wymierzyć karę maksymalną 10 lat pozbawienia wolności”. W tej konkretnej sprawie, dotyczącej wytworzenia 18 kg silnej amfetaminy, Sąd Najwyższy uznał, że taka ilość była wysoka, ale nie wyjątkowo wysoka, co mogłoby skutkować orzeczeniem kary pozbawienia wolności w górnej granicy jej ustawowego zagrożenia (tak jak we wcześniejszym wyroku sądu apelacyjnego, rozpatrującego odwołanie od wyroku pierwszej instancji), jednak przy wzięciu pod uwagę innych kryteriów wymiaru kary postanowił on orzec karę 8 lat pozbawienia wolności jako karę sprawiedliwą za popełnienie przestępstwa narkotykowego w typie kwalifikowanym.

2. Podobnie w orzeczeniu ECLI:FI:KKO:2025:39 Sąd Najwyższy Finlandii wskazał, że „W przypadku przestępstw związanych z narkotykami na wymiar kary zasadniczy wpływ mają stopień niebezpieczeństwa danego narkotyku oraz ilość narkotyku, której dotyczy przestępstwo. Przy ocenie ilości narkotyku istotne znaczenie ma zwyczajowa dawka tego narkotyku. Kara za przestępstwo narkotykowe nie powinna jednak opierać się wyłącznie na jakości i ilości narkotyku będącego przedmiotem przestępstwa, ale przy ustalaniu wymiaru kary należy wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności wymienione w rozdz. 6 § 4 fin.k.k.”, tj. kara powinna być proporcjonalna do stopnia szkodliwości przestępstwa, jego niebezpieczeństwa, motywów sprawcy. I dalej: „W orzecznictwie Sądu Najwyższego przez «zwyczajową dawkę narkotyku» rozumie się zasadniczo dawkę jednorazową, którą można uznać za średnią lub typową w przypadku danego narkotyku. Na wielkość dawki mogą mieć znaczący wpływ tolerancja użytkownika wynikająca z przyzwyczajenia się do substancji oraz sposób jej zażywania. W zależności od sposobu zażywania substancja odurzająca może być wchłaniana przez organizm w bardzo różny sposób, a jej działanie może być bardzo zróżnicowane. W przypadku czynów związanych z dalszym przekazywaniem substancji odurzającej wyżej wymienione indywidualne czynniki związane z użytkownikiem i sposobem zażywania nie są zazwyczaj kontrolowane przez osobę przekazującą. Zasadniczo nie można zatem uwzględniać takich różnic między użytkownikami, a ocena powinna opierać się na dawce stosowanej zwykle w przypadku zażywania narkotyków. Jeżeli w przypadku danego środka odurzającego występują różne sposoby używania, zgodnie z praktyką sądową należy uwzględnić wszystkie takie sposoby. Jeśli jakiś sposób zażywania jest wyraźnie najbardziej typowy dla danego narkotyku, można na tej podstawie oszacować zwyczajową dawkę”¹³⁰.

¹³⁰ Wyrok z dnia 3 kwietnia 2025 r., nr ref. R2023/231, ECLI:FI:KKO:2025:39, <https://www.finlex.fi/ecli?uri=EC-LI:FI:KKO:2025:39&locale=fi>, dostęp: 20 lutego 2026 r. Sprawa dotyczyła oskarżonych A i B, którzy sprowadzili do kraju Oxycontin 80 mg, zawierający oksykodon w czterech różnych partiach, łącznie 5400 tabletek.

3. W wyroku ECLI:FI:KKO:2023:12¹³¹ Sąd Najwyższy dokonał kwalifikacji i oceny ilości posiadania na własny użytek narkotyków, stwierdzając, że przy ocenie niewielkiej ilości narkotyków punktem wyjścia powinna być ilość narkotyków, którą sprawca posiadał jednorazowo. Sąd przyjął, że 30 dawek narkotyku można uznać za niewielką ilość narkotyku w rozumieniu rozdz. 50 § 2a fin.k.k., przed uwzględnieniem niebezpieczeństwa związanego z samym narkotykiem oraz nawykami użytkownika, oraz że – w konkretnym przypadku, który stanowił podstawę rozstrzygnięcia – ok. 15 dawek ecstasy i marihuany, które posiadał oskarżony jednorazowo, również można uznać za niewielką ilość w rozumieniu rozdz. 50 § 2a fin.k.k.

W roku 2024 fińska służba celna wykryła 562 poważne przestępstwa narkotykowe, jednocześnie wskazuje się na znaczną profesjonalizację i umiędzynarodowienie tego rodzaju przestępczości.

Warto ponadto podkreślić, że dane statystyczne podawane przez fińskie służby celne wskazują na szybkie pogarszanie się sytuacji w odniesieniu do ilości skonfiskowanych narkotyków. W roku 2024 skonfiskowano 2052 kg narkotyków, w tym przede wszystkim marihuany, amfetaminy i kokainy, co stanowiło znaczny wzrost w porównaniu do roku poprzedniego. Ponadto do Finlandii trafiają narkotyki syntetyczne oraz leki odurzające, w odniesieniu do których ryzyko nieumyślnego przedawkowania jest bardzo wysokie, gdyż ich konsumenci nie mogą być pewni, jakie substancje przyjmują¹³². Dane statystyczne dotyczące przestępstw zarejestrowanych w 2024 r. pokazują, że odnotowano aż 25 618 przestępstw narkotykowych z rozdz. 50 § 1–4 fin.k.k., w tym 6413 występów z § 1, 1986 z § 2 (typ kwalifikowany), 152 z § 3 (karalne przygotowanie) i aż 17 066 z § 2a (posiadanie niewielkiej ilości narkotyków)¹³³. Jednocześnie w tym roku zarzuty popełnienia przestępstwa narkotykowego postawiono 25 288 podejrzanych. Porównanie łącznej liczby przestępstw w 2024 r. z 2023 r. pokazuje

A i B przekazali – w trzech różnych partiach – łącznie 3600 tabletek oskarżonemu C, który przechowywał je w celu sprzedaży i dystrybucji oraz sprzedawał je dalej. A i B zostali oskarżeni o cztery, a C o trzy przypadki poważnego przestępstwa narkotykowego. Sąd Najwyższy utrzymał taką kwalifikację ich czynów, uznając za sprawiedliwą karę 6 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności dla oskarżonych A i B oraz 5 lat i 2 miesiące pozbawienia wolności dla oskarżonego C.

¹³¹ Wyrok z dnia 20 lutego 2023 r., nr ref. R2021/466, ECLI:FI:KKO:2023:12, <https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaatokset/kko202312.html>, dostęp: 20 lutego 2026 r. Stan faktyczny w tej sprawie przedstawiał się następująco: w ciągu ok. 6 miesięcy oskarżony zamówił dla własnego użytku, a następnie posiadał narkotyki 10 razy, przy czym najmniejsze zamówienie obejmowało 1 tabletkę ecstasy, a największe – 10 tabletek ecstasy i 1 g marihuany, co stanowiło również maksymalną ilość narkotyków, jaką oskarżony posiadał w danym momencie.

¹³² Huumeiden ja huumeäkkeiden takavarikkomäärät kasvoivat rajusti vuonna 2024 – tullirikostorjunnan vaikuttavuus ennätysluvuissa, 26.02.2025; <https://tulli.fi/-/huumeiden-ja-huumeäkkeiden-takavarikko-maarat-kasvoivat-rajusti-vuonna-2024-tullirikostorjunnan-vaikuttavuus-ennatysluvuissa#:~:text=Huumeiden%20ja%20huume%C3%A4%C3%A4kkeiden%20takavarikko%C3%A4%C3%A4r%C3%A4t%20kasvoivat%20rajusti%20vuonna%202024%E2%80%93%20tullirikostorjunnan%20vaikuttavuus%20enn%C3%A4tysluvuissa%20-%20Tulli>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹³³ Tilastokeskus [Urząd Statystyczny], 13m3 – Offences recorded by case classification, 2006–2024, https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/en/StatFin/StatFin__rpk/statfin_rpk_pxt_13m3.px/, dostęp: 20 lutego 2026 r.; <https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/en/StatFin/search/?searchquery=narcotics>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

niewielki ich spadek (z 26 838 w 2023 r.) i powrót do wielkości odnotowanych w 2022 r. (25 212 przestępstw). Jednak rekordowy pod względem zarejestrowanej liczby przestępstw narkotykowych był 2020 r., gdy odnotowano ich aż 37 152 (37 353 osoby były podejrzane o popełnienie jednego z przestępstw ujętych w rozdz. 50 § 1-4 fn.k.k.).

VIII. Norwegia

dr Konrad BUCZKOWSKI

Prawo norweskie, co do zasady, zakazuje nabywania, posiadania i używania środków odurzających. Przepisy regulujące taki stan rzeczy odnajdziemy, podobnie jak w Finlandii, w dwóch aktach prawnych:

- 1) ustawie o produktach farmaceutycznych z dnia 4 grudnia 1992 r. (Lov om legemidler m.v. (legemiddeloven), dalej: Prawo Farmaceutyczne lub PF), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1994 r. i była kilkakrotnie nowelizowana – ostatni raz 1 maja 2025 r.¹³⁴;
- 2) Kodeksie karnym z dnia 20 maja 2005 r. (Lov om straff (straffeloven), dalej: n.k.k.), obowiązującym od 1 października 2015 r.; ostatnia nowelizacja weszła w życie 1 stycznia 2026 r.¹³⁵

To, jakie substancje, leki, rośliny, grzyby i ich mieszanki uznawane są za narkotyki na terytorium Norwegii, określa formalnie Król jako głowa państwa, który wydaje także przepisy dotyczące: ich wytwarzania, obrotu (sprzedaż, kupno, inna działalność polegająca na dysponowaniu i pośrednictwie), przywozu, wywozu, tranzytu, dostawy, przewozu i przechowywania, a także uprawy roślin przeznaczonych do produkcji narkotyków. Przepisy te mogą obejmować zakazy posiadania, używania, wytwarzania, nabywania, sprzedaży, importu, eksportu i tranzytu niektórych narkotyków (§ 22 PF).

Zgodnie z treścią § 24 Prawa Farmaceutycznego zabronione są posiadanie lub używanie narkotyków bez zezwolenia oraz uzyskiwanie dostępu do nich poprzez podanie fałszywych danych, np. dotyczących imienia i nazwiska, miejsca zamieszkania, stanu zdrowia lub objawów chorobowych.

Środki odurzające pozyskane w sposób legalny nie mogą być stosowane do celów innych niż te, do których zostały wydane, i nie mogą być przekazywane lub nabywane bez upoważ-

¹³⁴ Avd I 1992 nr. 24, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-12-04-132?q=Legemiddeloven>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹³⁵ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28?q=Straffeloven>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

nienia przez osoby inne niż te, na które wystawiono receptę lub zamówienie. Recepty lub zamówienia nie mogą być przekazywane ani nabywane przez osoby inne niż te, na które zostały wystawione.

Produkcja substancji i narkotyków może odbywać się wyłącznie w zakresie wyraźnie określonym w pozwoleniu wydanym na podstawie § 12 Prawa Farmaceutycznego. Podobnie jest z importem, eksportem i tranzytem narkotyków, zaś sprzedaż i dystrybucja dozwolone są wyłącznie do celów medycznych i naukowych.

Lista środków uznanych za narkotyki lub substancje odurzające zawarta jest w rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 14 lutego 2013 r. (Forskrift om narkotika (narkotikaforskriften))¹³⁶.

Posiadanie i używanie narkotyków podlegają karze grzywny lub karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy lub obu tym karom łącznie. Usiłowanie podlega takiej samej karze jak dokonanie (§ 31 PF). Jeśli zostają spełnione warunki konfiskaty zgodnie z przepisami norweskiego Kodeksu karnego (określone w § 66–76), prokuratura może podjąć decyzję o konfiskacie zatrzymanych substancji wymienionych na liście środków odurzających. Decyzja musi być sporządzona na piśmie i uzasadniona. Właściciel lub posiadacz skonfiskowanych środków, w miarę możliwości, powinien zostać poinformowany o decyzji organu ścigania i może zażądać przedłożenia sprawy do sądu w ciągu 1 miesiąca od dokonania zajęcia (§ 32 PF).

Norweski Kodeks karny w § 231 typizuje odpowiedzialność osoby, która nielegalnie wytwarza, importuje, eksportuje, nabywa, przechowuje, przesyła lub przekazuje substancje, które – zgodnie z zasadami opartymi na § 22 Prawa Farmaceutycznego – są uznawane za narkotyki. Wobec takiego sprawcy może zostać orzeczona kara grzywny lub kara pozbawienia wolności do lat 2.

W § 232 n.k.k. przewiduje się ponadto kwalifikowaną (poważną) postać przestępstwa narkotykowego, zagrożoną karą pozbawienia wolności do lat 10. Przy ustalaniu, czy przestępstwo jest poważne, sąd ma zwrócić szczególną uwagę na rodzaj substancji, jej ilość oraz charakter przestępstwa.

Przestępstwa obejmujące znaczną ilość narkotyków zagrożone są karą pozbawienia wolności od 3 do 15 lat. W szczególnie poważnych okolicznościach sąd może wymierzyć karę pozbawienia wolności do 21 lat.

Nieumyślne poważne przestępstwo narkotykowe podlega karze pozbawienia wolności do 6 lat.

Warto zwrócić uwagę na różnice, które dotyczą penalizacji posiadania narkotyków na podstawie § 24 Prawa Farmaceutycznego oraz § 231 n.k.k. Jak zauważają Jørn Jacobsen i Selma Taslaman: „«Posiadanie» w Kodeksie karnym obejmuje wszelkiego rodzaju posiadanie,

¹³⁶ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-02-14-199/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1, dostęp: 20 lutego 2026 r. Ostatnia modyfikacja jego treści nastąpiła dnia 1 stycznia 2026 r.

które trwa przez dłuższy czas, dotyczy znacznej ilości narkotyków i/lub ma na celu coś innego niż osobiste spożycie. «Posiadanie» w rozumieniu ustawy – Prawo Farmaceutyczne ogranicza się natomiast do tymczasowego posiadania w celu (natychmiastowego) własnego użytku. Ogranicza to również możliwą ilość narkotyków, która może być przedmiotem przestępstwa podlegającego sankcjom na mocy ustawy – Prawo Farmaceutyczne: ilość ta nie może przekraczać od jednej do dwóch jednostek. W związku z tym przestępstwo określone w Prawie Farmaceutycznym ma dość ograniczony zakres w porównaniu z przestępstwem określonym w Kodeksie karnym. Jednak pod względem ilościowym odnotowuje się więcej przypadków reakcji karnych za naruszenia przepisów ustawy o lekach (łącznie 7796 w 2015 r. w porównaniu z 7386 reakcjami karnymi za naruszenia przepisów dotyczących narkotyków zawartych w Kodeksie karnym)¹³⁷.

Norweski Kodeks karny nie wskazuje, jaka ilość środka odurzającego lub substancji psychotropowej uznana zostanie za przestępstwo narkotykowe w typie podstawowym z § 231, a jaka w typie kwalifikowanym z § 232. Oczywiście ocena dokonywana przez sąd uzależniona jest od rodzaju i ilości narkotyku. Bardziej szczegółowe zasady w tym zakresie zostały opracowane przez Prokuratora Generalnego i zatwierdzone przez Sąd Najwyższy. Ponadto Sąd Najwyższy opracował swoje standardy, których powinny przestrzegać sądy niższych instancji. W efekcie sądy orzekające w sprawach przestępstw narkotykowych orzekają w pełnym zakresie możliwych kar przewidzianych w norweskim Kodeksie karnym, włączając w to karę 21 lat pozbawienia wolności.

Zgodnie z powyższymi standardami np. granica między „zwykłym” naruszeniem pierwszej części § 231 a rażącym naruszeniem tego przepisu (karany na podstawie pierwszej części § 232) wynosi 15 g w przypadku heroiny, ale już 1 kg, gdy sprawa dotyczy haszyszu.

Aby przestępstwo zostało zakwalifikowane do następnego poziomu („bardzo znaczna ilość” – zagrożona do 15 lat pozbawienia wolności), wymagane jest 750 g heroiny i 80 kg haszyszu.

Jednak w przypadku wystąpienia szczególnie obciążających okoliczności (zagrożonych karą do 21 lat pozbawienia wolności) wymagana jest nie tylko bardzo znaczna ilość narkotyków, ale także to, aby sprawca odgrywał szczególnie istotną rolę w handlu narkotykami¹³⁸.

Oprócz podstawowych przepisów dotyczących penalizacji przestępstw narkotykowych norweski Kodeks karny zawiera wiele przepisów, które uzupełniają regulacje w zakresie ścigania i zwalczania tego rodzaju przestępczości. Należy do nich chociażby § 333 n.k.k., dotyczący poważnego paserstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności do 6 lat. W tym

¹³⁷ J. Jacobsen, S. Taslaman, *The Norwegian Criminal Regulation of Drugs: An Overview and Some Principled Challenges*, „Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice” 2018, Volume 6, Issue 1, DOI:10.15845/bjclcj.v6i1.1552, s. 22.

¹³⁸ J. Jacobsen, S. Taslaman, *The Norwegian Criminal Regulation of Drugs...*, op. cit., s. 23.

przypadku, jeżeli paserstwo dotyczy dochodów pochodzących z przestępstw związanych z narkotykami, sąd – przy podejmowaniu decyzji o tym, czy paserstwo ma charakter poważny – powinien nie tylko zwrócić szczególną uwagę na rodzaj działania, z którego pochodzi zysk, ustalić, czy korzyść uzyskana przez sprawcę jest znaczna oraz czy sprawca regularnie zajmował się paserstwem, a także uwzględnić rodzaj i ilość substancji, z którą dochody są związane. Jeśli dochody pochodzą ze szczególnie poważnego przestępstwa związanego z narkotykami, kara wynosi do 15 lat pozbawienia wolności.

Kolejnym przepisem jest § 338 n.k.k., dotyczący kwalifikowanego prania pieniędzy zagrożonego, co do zasady, karą pozbawienia wolności do lat 6, a w przypadku prania pieniędzy ze szczególnie poważnych przestępstw narkotykowych – karą do lat 15. Również w tym przypadku przy ocenie, czy doszło do prania pieniędzy pochodzących z przestępstw narkotykowych, aby móc stwierdzić ich kwalifikowaną postać, ważne są rodzaj i ilość substancji narkotycznej będącej przestępstwem bazowym dla prania pieniędzy.

W norweskim Kodeksie karnym istnieje również wiele przepisów, które zwiększają wymiar kary (z przyczyn proceduralnych) i które jednak nie są wyraźnie ukierunkowane na przestępstwa narkotykowe, ale są nadal bardzo istotne w tego typu sprawach. Przykładami tego rodzaju unormowań są liczne szczegółowe przepisy (dotyczące zarówno przestępstw materialnych, jak i zaostżenia wymiaru kary) odnoszące się do przestępczości zorganizowanej (np. § 198 dotyczący tworzenia grupy w celu popełnienia poważnego przestępstwa zorganizowanego oraz § 79 lit. c, który zaostża kary za przestępstwa popełnione w ramach przestępczości zorganizowanej)¹³⁹.

Te surowe regulacje – nawet jak na standardy norweskie – mają na celu przede wszystkim zwalczanie poważnej przestępczości narkotykowej. W odniesieniu do mniej groźnych przestępstw, a w szczególności do osób nadużywających narkotyków, które również podlegają odpowiedzialności karnej, przepisy kodeksowe przewidują możliwości łagodniejszego ich traktowania. Możliwe jest np. orzeczenie (na podstawie § 37 lit. f n.k.k.) wobec osób uzależnionych od narkotyków kary w zawieszeniu i połączenia jej z tzw. programem antynarkotykowym pod nadzorem sądu (*narkotikaprogram med domstolskontroll*). Możliwe jest również – nawet wobec sprawców poważnych przestępstw narkotykowych – orzeczenie kary wykonania prac społecznych, jeżeli przemawiają za tym istotne względy resocjalizacyjne.

1. Przykładem takiego łagodniejszego podejścia jest wyrok Sądu Najwyższego w sprawie Rt. 2009 p.1551, dotyczącej importu 3,9 g marihuany na własny użytek. Sąd w uzasadnieniu podkreślił, że narkotyki były przeznaczone wyłącznie do osobistego użytku, w związku z czym osoba została skazana jedynie na grzywnę w wysokości 6000 koron norweskich (ok. 2300 złotych)¹⁴⁰.

¹³⁹ *Ibidem*, s. 24.

¹⁴⁰ *Idem*, s. 52.

2. Podobnie w wyroku HR-2021-1469-U, w którym Sąd Najwyższy, w sprawie dotyczącej posiadania 4 g heroiny na własny użytek przez osobę długotrwale uzależnioną od narkotyków, wskazał, że zmieniło się podejście do sankcji karnych wobec osób uzależnionych od narkotyków. Komisja odwoławcza Sądu Najwyższego uchyliła decyzję sądu apelacyjnego o odrzuceniu apelacji skazanego, ponieważ sąd apelacyjny powinien był rozważyć, czy kara wymierzona przez sąd pierwszej instancji była „zgodna z najnowszą praktyką i obecnym podejściem do sankcji karnych wobec osób uzależnionych od narkotyków”¹⁴¹.

Orzekanie niższych kar wobec osób uzależnionych od narkotyków jest wyrazem nowego podejścia do zwalczania przestępczości narkotykowej w Norwegii. W roku 2021 zaproponowano przyjęcie ustawy dekryminalizującej mniej poważne przestępstwa związane z narkotykami. Nie uzyskała ona jednak większości w norweskim parlamencie. W trakcie prac nad nią panowało jednak powszechne przekonanie o niecelowości karania osób uzależnionych od narkotyków. Ostatecznie przyjęto w dniu 18 czerwca 2021 r. ustawę nowelizującą Kodeks karny i ustawę o służbie zdrowia i opiece społecznej, która wprowadziła zmiany w § 37 i § 53 n.k.k., obowiązujące od 1 lipca 2022 r. Zmiana pierwszego z tych przepisów dotyczy omówionej wcześniej możliwości zawieszenia wykonania kary wobec osoby uzależnionej od narkotyków i połączenia z poddaniem się takiej osoby tzw. programowi antynarkotykowemu. Zmiana zaś w § 53 n.k.k. pozwala odroczyć – wobec sprawcy, który w chwili popełnienia czynu nie ukończył lat 18, a który nabył, posiadał lub przechowywał narkotyki na własny użytek zgodnie z § 231 n.k.k. lub § 31 PF – wykonanie kary grzywny na okres próby wynoszący 2 lata.

Zmiany prawne wymagały dookreślenia pojęcia „użytek własny” w celu ujednoczenia zasad orzekania w norweskich sądach w sprawach o przestępstwa narkotykowe.

1. W sprawie HR-2022-731-A (sprawa nr 21-159952STR-HRET) Sąd Najwyższy stwierdził: „Zasadniczo kwestią dowodową jest to, czy dana ilość narkotyków jest przeznaczona do własnego użytku. W razie wątpliwości należy przyjąć wersję oskarżonego i uznać, że substancja była faktycznie przeznaczona do własnego użytku. (...) zmiana wymiaru kary w sprawach dotyczących narkotyków [powinna] ograniczać się do ilości, które zgodnie z doświadczeniem są przeznaczone do użytku własnego”. Sąd Najwyższy w wyroku określił ponadto konkretną górną granicę (posiadania dla użytku własnego) w odniesieniu do heroiny, amfetaminy i kokainy, stwierdzając, że wynosi ona ok. 5 g, i uznał, że w takim przypadku sąd powinien odstąpić od wymierzenia kary¹⁴².

¹⁴¹ Za: Ny høyrerestrettspraksis om strafferettslige reaksjoner for rusavhengiges befattning med narkotika til egen bruk. Vedlegg til riksadvokatens brev fredag 13. mai 2022 [Nowa praktyka sądów wyższych instancji w zakresie reakcji karnych na posiadanie narkotyków do własnego użytku przez osoby uzależnione od alkoholu. Załącznik do pisma Prokuratora Generalnego z piątku 13 maja 2022 r.], <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2022/05/Notat.pdf?utm>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹⁴² <https://lovdata.no/dokument/HRSTR/avgjorelse/hr-2022-731-a?q=1:%20HR-2022-731-A>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

2. W kolejnej sprawie, HR-2022-732-A (sprawa nr 21-159964STR-HRET), oskarżony uzależniony od narkotyków posiadał 6,69 g heroiny, a ocena Sądu Najwyższego sprowadzała się do ustalenia, jaki poziom kary jest odpowiedni w przypadku przechowywania heroiny na własny użytek, gdy jej ilość nieznacznie przekracza orientacyjną granicę 5 g, ustaloną w sprawie HR-2022-731-A. Sąd uznał, że „(...) skoro obecnie ustala się reakcję w przypadku ilości poniżej 5 g, musi to mieć wpływ na wymiar kary również w przypadku nieco większych ilości narkotyków. Reakcje powinny być proporcjonalne, tak aby nie było zbyt dużej różnicy między ilościami poniżej i powyżej orientacyjnej granicy 5 g”. Sąd uznał, że „(...) w przypadku osób uzależnionych od narkotyków, które posiadają heroinę na własny użytek w ilościach nieznacznie przekraczających orientacyjną granicę, podstawą ustalenia wymiaru kary powinna być odtąd krótka kara pozbawienia wolności w zawieszeniu”¹⁴³.
3. Ostatnia sprawa, HR-2022-733-A (sprawa nr 21-159906STR-HRET)¹⁴⁴, dotyczyła wymiaru kary za posiadanie 24 g amfetaminy i 4 g haszyszu, zgodnie z § 231 n.k.k. Substancje, które miały normalną moc, były przeznaczone głównie do użytku własnego, a oskarżony był wcześniej wielokrotnie skazany za naruszenie przepisów dotyczących narkotyków i, według oceny sądu okręgowego, używał amfetaminy przez całe życie. Jeśli chodzi o konkretny wymiar kary, sąd uznał, że właściwym punktem wyjścia byłoby 60 dni bezwzględnego pozbawienia wolności, ale przy uwzględnieniu długiego okresu oczekiwania na wyrok i przyznania się oskarżonego wymierzono karę 50 dni bezwzględnego pozbawienia wolności. Ponadto w tej sprawie – zgodnie z wnioskami z 2021 r., wynikającymi z prac nad projektem ustawy dekryminalizującej używanie narkotyków na własny użytek przez osoby uzależnione – Sąd Najwyższy uznał, że właściwe jest stanowisko Komisji Sprawiedliwości, która wskazała, iż „(...) w przypadku najmniej poważnych przestępstw związanych z narkotykami, które zazwyczaj dotyczą używania/posiadania i są popełniane ponownie przez uzależnionych od środków odurzających, należy stosować przede wszystkim kary społeczne lub programy/leczenie odwykowe”. W związku z tym w tej sprawie nie wykluczono kary społecznej pomimo długiej historii uzależnienia i przestępstw oskarżonego oraz jego oświadczeń, że nie zamierza rzucić narkotyków. Aby jednak zapewnić prewencję ogólną, sąd uznał w tym przypadku, że liczba godzin musi być wyższa niż liczba dni zastępczej kary pozbawienia wolności (50). Liczba godzin została zatem ustalona na 60, co było zgodne z wnioskiem prokuratury.

¹⁴³ <https://lovdata.no/dokument/HRENG/avgjorelse/hr-2022-732-a-eng?q=1:%20HR-2022-731-A>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹⁴⁴ <https://lovdata.no/dokument/HRSTR/avgjorelse/hr-2022-733-a?q=1:%20HR-2022-731-A>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

Norweski Sąd Najwyższy wydał swoją opinię co do górnej granicy posiadania heroiny, amfetaminy i kokainy, wynoszącej 5 g, która pozwala na odstępnie od wymierzenia sprawy kary. Na podstawie tego stanowiska Prokurator Generalny, w przypadku braku podstaw do ustalenia innych wartości, przyjął następujące wartości orientacyjne, stanowiące górne granice umożliwiające odstępnie od ścigania sprawców: heroina – 5 g; kokaina – 5 g; amfetamina – 5 g; GHB, GBL i 1,4-butanodiol – po 1 dl; LSD – 3 listki; LSD czysta substancja czynna – 2 mg; MDMA (proszek/kryształ) – 1 g; konopie indyjskie – 15 g; grzyby zawierające psilocyn/psilocybin – 50 g; khat – 2 kg; leki – 25 dawek odurzających. Jednak w każdym przypadku decydującym kryterium oceny powinna być ilość, która – zgodnie z oświadczeniem – jest przeznaczona do użytku własnego. Ocena powinna uwzględniać osoby z poważnymi problemami związanymi z uzależnieniem i rozwiniętą tolerancją na daną substancję. W przypadku przekroczenia proponowanych limitów, czyli nabycia lub posiadania mniejszych ilości czterech rodzajów narkotyków lub więcej, może to stanowić podstawę wymierzenia kary, nawet jeśli sprawca jest uzależniony od narkotyków¹⁴⁵.

Norweski Sąd Najwyższy nie wypowiedział się na temat wymogu dowodowego przy ocenie, czy oskarżony jest uzależniony od narkotyków. W takim przypadku wytyczne wskazują, że może być konieczne uzyskanie dokumentacji dotyczącej wcześniejszych spraw karnych oskarżonego oraz leczenia jego uzależnienia, a także wyjaśnienia tej osoby w sprawie.

Sąd Najwyższy wskazał, że w przypadku osób uzależnionych od narkotyków, które posiadają heroinę na własny użytek w ilości nieznacznie przekraczającej wytyczne, podstawą wymiaru kary powinna być odtąd krótka kara pozbawienia wolności w zawieszeniu. Z kolei w przypadku ilości narkotyków, które w stopniu większym niż umiarkowany odbiegają od orientacyjnej granicy, Sąd Najwyższy uznał, że „nie ma podstaw ogólnego obniżenia poziomu kary”¹⁴⁶.

W roku 2024 na zlecenie Ministerstwa Sprawiedliwości Norwegii opracowany został raport pokazujący, w jaki sposób państwo powinno reagować na drobne przestępstwa narkotykowe, w szczególności związane z posiadaniem narkotyków na własny użytek, w kontekście zmian idących w kierunku polityki profilaktyczno-leczniczej w stosunku do osób uzależnionych¹⁴⁷. W konkluzjach zaleca się m.in. wprowadzenie do norweskiego Kodeksu karnego odrębnego przepisu o „mniejszym przestępstwie narkotykowym”, który obejmowałby używanie i posiadanie niewielkich ilości na własny użytek. W odniesieniu do osób uzależnionych zaleca się, co do zasady, odstępowanie od wymierzania kary lub umarzanie postępowania i skierowanie reakcji państwa na elementy zdrowotne i wsparcie socjalne, aby w ten sposób uniknąć

¹⁴⁵ Ny høyesterettspraksis om strafferettslige..., *op. cit.*, s. 11.

¹⁴⁶ *Ibidem*, s. 16.

¹⁴⁷ Håndheving av mindre narkotikaovertridelser, NOU 2024:12, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2024-12/id3045610>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

stygmatyzacji osób uzależnionych. Ponadto podkreślono konieczność wprowadzenia większej jednolitości orzecznictwa w skali kraju i jasnych wytycznych co do reakcji prawnokarnej przy tzw. „mniejszych ilościach” narkotyków, aby w konsekwencji ograniczyć przypadki, w których osoby z problemem uzależnienia dostawały się w tryby postępowania karnego.

IX. Szwecja

dr Konrad BUCZKOWSKI

Ostatnie dane (za 2024 r.), opublikowane przez szwedzki Urząd ds. Zdrowia Publicznego (Folkhälsomyndigheten), wskazują, że ok. 3,5% mężczyzn i 1,6% kobiet w wieku 16–84 lata zgłosiło używanie konopi indyjskich w ciągu ostatnich 12 miesięcy. W grupie młodych dorosłych (16–29 lat) wskaźnik ten był wyższy i wynosił, odpowiednio, 7,4% wśród mężczyzn i 5,1% wśród kobiet. W tej samej grupie wiekowej 3,3% mężczyzn i 1,9% kobiet używało w tym samym okresie innych narkotyków niż konopie. Jednak pomimo takich danych – w ocenie urzędu – nielegalne zażywanie narkotyków jest mniej powszechne w Szwecji w porównaniu z wieloma innymi krajami europejskimi¹⁴⁸.

Dane statystyczne o liczbie zgłoszonych przestępstw narkotykowych w Szwecji pokazują ich 18-procentowy wzrost w 2024 r. (130 297 przestępstw) w stosunku do 2023 r. (112 297 przestępstw). Analiza wieloletnia (lata 2015–2024) wskazuje niewielką tendencję wzrostową zgłaszanych przestępstw narkotykowych w latach 2016–2020, po której nastąpił w 2023 r. spadek do poziomu z 2019 r., by ponownie w 2024 r. istotnie wzrosła liczba zgłoszeń. W porównaniu z 2015 r. zgłoszonych przestępstw narkotykowych było o 39% więcej niż w 2024 r. Wzrost ten był przede wszystkim związany ze zgłoszonymi przypadkami posiadania narkotyków, których było o 117% więcej (+ 41 891 przestępstw) niż w 2015 r.

Większość zgłoszonych przestępstw narkotykowych w 2024 r. dotyczyła posiadania (60%) i używania (34%) narkotyków i to właśnie kategoria „posiadanie” jest odpowiedzialna za istotny wzrost liczby przestępstw narkotykowych w Szwecji w wyżej wymienionym roku. Posiadanie wzrosło o 32% (+ 18 977 przestępstw) – do 77 807 zgłoszonych przestępstw w 2024 r., podczas gdy używanie dla celów osobistych, w porównaniu z 2023 r., pozostało bez zmian (44 257 przestępstw). Transfery (przekazywanie narkotyków) stanowiły 6% przestępstw narkotykowych w 2024 r. i zmniejszyły się o 11% w porównaniu z rokiem po-

¹⁴⁸ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/the-public-health-agency-of-sweden/living-conditions-and-lifestyle/andtg/narcotics>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

przednim. Produkcja narkotyków wyniosła 0,3% (365 przestępstw) zgłoszonych przestępstw narkotykowych, co stanowiło o 29 przestępstw więcej niż w 2023 r.

Za czynnik, który mógł mieć wpływ na zwiększenie liczby zgłaszanych przestępstw narkotykowych w 2024 r., uznać należy wprowadzoną w 2023 r. zmianę w tzw. ustawie pocztowej, która pracownikom poczty i agentom pocztowym umożliwiła uchylenie się od obowiązku zachowania tajemnicy w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa związanego z przesyłkami pocztowymi. Tym samym zmiana ustawy spowodowała w 2024 r. wzrost liczby zgłoszeń do policji, dotyczących podejrzanych przesyłek pocztowych związanych z posiadaniem narkotyków.

W roku 2024 podejrzanych o popełnienie przestępstw narkotykowych było 61 977 osób, co w porównaniu do 2023 r. stanowi wzrost o 11%. W tej grupie było 51 567 mężczyzn i 10 234 kobiet, co wskazuje, odpowiednio, na 10- i 15-procentowy wzrost w każdej z grup w porównaniu z 2023 r.

Łącznie w 2023 r. zakończono sprawy w przypadku 44 825 przestępstw związanych z narkotykami, co oznacza spadek o 4% (- 1946 przestępstw) w porównaniu z 2022 r. Wskaźnik wykrywalności przestępstw w stosunku do wszystkich rozpatrzonych przestępstw narkotykowych wyniósł w 2023 r. 39%, co oznacza spadek o 2 p.p. w porównaniu z 2022 r. W porównaniu z 2014 r. poziom ten był o 12 p.p. niższy¹⁴⁹.

Katalog czynów zabronionych, uznanych w Szwecji za przestępstwa narkotykowe, zawarty został w ustawie o karach za przestępstwa narkotykowe (Narkotikastrafflag – (SFS 1968:64) z dnia 8 marca 1968 r., ostatnio nowelizowanej w 2024 r. (dalej: ustawa nr 1968:64)¹⁵⁰. Wprowadza ona generalny zakaz posiadania, używania, przekazywania, wytwarzania, nabywania narkotyków bez zezwolenia.

W ustawie nr 1968:64 (§ 8) przez narkotyki rozumie się leki lub towary niebezpieczne dla zdrowia, mające właściwości uzależniające lub wywołujące euforię, lub towary, które można łatwo przekształcić w towary o takich właściwościach lub działaniu i które z tego powodu podlegają kontroli na mocy międzynarodowej umowy, do której przystąpiła Szwecja, lub które zostały uznane przez rząd za narkotyki zgodnie z ustawą.

Listę substancji uznanych za narkotyki zawarto w rozporządzeniu (1992:1554) Ministerstwa Zdrowia i Spraw Społecznych z dnia 10 grudnia 1992 r., dotyczącym kontroli narkotyków¹⁵¹.

Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 ustawy nr 1968:64 karze do 3 lat pozbawienia wolności podlega ten, kto bez zezwolenia: 1) przekazuje narkotyki, 2) wytwarza narkotyki przeznaczone do

¹⁴⁹ Dane za: Statistik, Anmälda narkotikabrott, Misstänkta för narkotikabrott, Personuppklarade narkotikabrott, <https://bra.se/amnen/narkotikabrott>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹⁵⁰ Narkotikastrafflag (1968:64), Sveriges Riksdag, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/narkotikastrafflag-196864_sfs-1968-64, dostęp: 20 lutego 2026 r.

¹⁵¹ Förordning (1992:1554) om kontroll av narkotika, <https://lagen.nu/1992:1554>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

nadużywania, 3) nabywa narkotyki w celu ich dalszego przekazania, 4) nabywa, przetwarza, pakuje, transportuje, przechowuje lub w inny sposób zajmuje się narkotykami, które nie są przeznaczone do własnego użytku, lub 5) posiada, używa lub zajmuje się w inny sposób narkotykami.

Jeżeli czyn określony w § 1 ust. 1 ustawy polega na sprzedaży narkotyków lub innym obrocie narkotykami przeznaczonymi do sprzedaży, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 3.

Za przestępstwa narkotykowe – na karę pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 3 – skazywana jest również osoba, która bez zezwolenia oferuje narkotyki do sprzedaży, przechowuje je lub przewozi, pośredniczy w kontaktach między sprzedawcą a nabywcą lub podejmuje inne działania, jeśli mają one na celu wspieranie handlu narkotykami (§ 1 ust. 3 ustawy nr 1968:64).

Postać uprzywilejowana czynu określonego w § 1 ust. 1 ustawy przewiduje karę grzywny lub karę pozbawienia wolności do 6 miesięcy wobec sprawcy z ust. 1, co do którego, biorąc pod uwagę rodzaj i ilość narkotyków, a także inne okoliczności, przestępstwo może zostać uznane za nieznaczne (§ 2).

Ustawa nr 1968:64 przewiduje ponadto postać kwalifikowaną (§ 3) w przypadku zakwalifikowania czynu sprawcy jako ciężkie przestępstwo narkotykowe. Grozi za nie kara pozbawienia wolności od 2 do 7 lat.

Ustawa nr 1968:64 dodatkowo podaje przesłanki mogące wskazywać na to, iż dane przestępstwo narkotykowe ma taki poważnych charakter. Przy ocenie, czy przestępstwo jest ciężkie, w szczególności należy wziąć pod uwagę to, czy stanowiło ono część działalności prowadzonej na większą skalę lub czy sprawca trudnił się nim zawodowo, czy dotyczyło szczególnie dużej ilości narkotyków lub miało inny szczególnie niebezpieczny charakter.

Jeżeli przestępstwo uznaje się za szczególnie ciężkie, sprawcy może zostać wymierzona kara pozbawienia wolności od 6 do 10 lat. Przy ocenie, czy przestępstwo jest szczególnie ciężkie, należy w szczególności wziąć pod uwagę, czy stanowiło ono część działalności prowadzonej w sposób zorganizowany w celu prowadzenia handlu narkotykami na dużą skalę, dotyczyło szczególnie dużej ilości narkotyków lub miało inny szczególnie niebezpieczny charakter.

Karę grzywny lub pozbawienia wolności do 1 roku podlega sprawca, który z rażącego niedbalstwa popełnia czyn określony w § 1 ust. 1 pkt 1–4, ust. 2 lub 3 ustawy nr 1968:64. Jeżeli zaś czyn można uznać za nieznaczny, nie stanowi on przestępstwa (§ 3a).

Ustawa nr 1968:64 ponadto przewiduje odpowiedzialność osób, które mają do czynienia z prekursorami narkotyków przeznaczonymi do produkcji narkotyków¹⁵². W typie podstawo-

¹⁵² Przez prekursorów narkotykowych rozumie się substancje, które mogą być wykorzystywane do produkcji narkotyków i które są wymienione w rozporządzeniu (WE) nr 273/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady

wym taki czyn zagrożony jest karą pozbawienia wolności do lat 2, w typie kwalifikowanym (w ramach działalności prowadzonej na większą skalę lub zawodowo) – karą od 6 miesięcy do 6 lat pozbawienia wolności, a w typie uprzywilejowanym (nieznaczne ilości wyprodukowanych narkotyków) – grzywną lub karą pozbawienia wolności do 6 miesięcy (§ 3b).

Przepisy dotyczące kar za nielegalny przywóz i wywóz narkotyków oraz nielegalne zajmowanie się narkotykami w niektórych przypadkach znajdują się w ustawie o karach za przemyt (Lag (2000:1225) om straff för smuggling)¹⁵³.

Za uśiłowanie lub przygotowanie przestępstwa narkotykowego, drobnego przestępstwa narkotykowego, poważnego przestępstwa narkotykowego lub szczególnie poważnego przestępstwa narkotykowego, a także za znowę w celu popełnienia przestępstwa narkotykowego, poważnego przestępstwa narkotykowego lub szczególnie poważnego przestępstwa narkotykowego, jeśli czyn dotyczy czegoś innego niż używanie narkotyków, grozi kara zgodnie z rozdz. 23 szwedzkiego Kodeksu karnego (§ 4 ustawy nr 1968:64).

Ustawa nr 1968:64 przewiduje ponadto (§ 6) możliwość przepadku przedmiotów u osoby, która popełniła przestępstwo zgodnie z ustawą, w postaci strzykawek lub igieł, które mogą być używane do wykonywania zastrzyków w ciele ludzkim, lub innych przedmiotów, które są szczególnie przeznaczone do nadużywania lub innego obcowania z narkotykami. Przedmioty te podlegają przepadkowi niezależnie od tego, do kogo należą, chyba że jest to ewidentnie nieuzasadnione. To samo dotyczy sytuacji, gdy takie przedmioty zostaną znalezione w pomieszczeniu, którym dysponuje osoba, która popełniła przestępstwo zgodnie z ustawą lub w związku z narkotykami, które były przedmiotem przestępstwa zgodnie z ustawą. Przepadek może dotyczyć również mienia, które było przedmiotem lub zostało wykorzystane jako narzędzie do popełnienia przestępstwa narkotykowego.

Zgodnie z przywołanymi regulacjami Szwecja prowadzi politykę braku tolerancji dla posiadania narkotyków, koncentrując się głównie na profilaktyce, leczeniu i kontroli oraz mając na celu ograniczenie zarówno podaży, jak i popytu na nielegalne narkotyki¹⁵⁴. Jednak

z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych (Dz.Urz. UE L 47 z dnia 18 lutego 2004 r.) lub rozporządzeniu Rady (WE) nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie zasad nadzoru nad handlem prekursorami narkotykowymi między Wspólnotą a państwami trzecimi (Dz.Urz. UE L 22 z dnia 26 stycznia 2005 r.) (§ 9 ustawy nr 1968:64).

¹⁵³ Lag (2000:1225) om straff för smuggling, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001225-om-straff-for-smuggling_sfs-2000-1225/, dostęp: 20 lutego 2026 r. Zgodnie z § 3 tej ustawy osoba zatrzymana za przemyt narkotyków zostaje skazana na karę pozbawienia wolności do maksymalnie 3 lat. Jeśli narkotyki mają być sprzedane, kara wynosi od co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności do maksymalnie 3 lat. Jeśli przestępstwa wymienione w § 1 są drobne, przestępstwo drobnego przemytu narkotyków może być karane grzywną lub karą pozbawienia wolności do maksymalnie 6 miesięcy. Jeśli przestępstwo ma być uznane za poważne, sprawca może być skazany na karę pozbawienia wolności od 2 do 7 lat.

¹⁵⁴ *Welcome speech by Ms Maria Larsson at the opening ceremony of The World Forum Against Drugs, Folkets Hus, Stockholm 08 September 2008*, <https://web.archive.org/web/20140116183255/http://www.government.se/sb/d/8018/a/110658>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

w przypadku popełnienia drobnego przestępstwa narkotykowego, takiego jak używanie marihuany lub innych nielegalnych narkotyków dla własnych celów, karą nie jest pozbawienie wolności, lecz zazwyczaj grzywna w wymiarze 30 stawek (przy wymiarze jednej stawki od 50 do 1000 koron szwedzkich)¹⁵⁵. Zastrzec jednak należy, że w każdym przypadku ocena należy do sądu rozpatrującego sprawę, który przy wymiarze kary może pomocniczo kierować się praktyką orzeczniczą stosowaną przez inne sądy.

¹⁵⁵ Lawline: Rättsliga påföljder av diverse narkotikabrott, 30.05.2024, <https://lawline.se/answers/rattsliga-pafoljder-av-diverse-narkotikabrott>, dostęp: 20 lutego 2026 r.

X. Hiszpania

dr Julia KOSONOĞA-ZYGMUNT

W Hiszpanii samo posiadanie narkotyków nie stanowi przestępstwa przeciwko zdrowiu publicznemu, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że substancje te są przeznaczone wyłącznie do własnego zażywania. Nie oznacza to jednak, że posiadanie narkotyków jest zachowaniem legalnym ani że pozostaje całkowicie pozbawione konsekwencji prawnych, albowiem może ono podlegać odpowiedzialności administracyjnej, w szczególności na podstawie przepisów o ochronie bezpieczeństwa obywateli.

Zażywanie lub posiadanie narkotyków w miejscach publicznych stanowi naruszenie administracyjne. Nawet w przypadku braku zamiaru handlowego samo posiadanie substancji w przestrzeni publicznej narusza porządek i bezpieczeństwo obywateli¹⁵⁶.

Zgodnie z ustawą 4/2015 z dnia 30 marca o ochronie bezpieczeństwa obywateli (dalej: ustawa nr 4/2015)¹⁵⁷ za ciężkie naruszenie administracyjne uznaje się zażywanie lub nielegalne posiadanie narkotyków, substancji odurzających lub psychotropowych – nawet jeżeli nie są przeznaczone do handlu – w miejscach publicznych, na ulicach, w obiektach publicznych lub w środkach transportu zbiorowego, jak również porzucanie narzędzi lub innych przedmiotów służących do ich używania w tych miejscach¹⁵⁸. Za takie naruszenie, zgodnie z art. 39 ust. 1 zdanie pierwsze powołanej ustawy, grozi kara pieniężna od 601 do 30 000 euro¹⁵⁹. Taka kara pieniężna wymierzana jest w stopniach niskim, średnim lub maksymalnym, w zależności od

¹⁵⁶ Zob. *Tabla de sanciones por drogas – Cantidad Droga/Delito [2025]*, <https://lawfidence.com/tabla-de-sanciones-por-drogas/>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁵⁷ Ley Orgánica 4/2015, de 30 de marzo, de protección de la seguridad ciudadana, BOE núm. 77, de 31/03/2015, <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-3442>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁵⁸ Brzmienie oryginalne art. 36 ust. 16 ustawy nr 4/2015: *Son infracciones graves (...) El consumo o la tenencia ilícitos de drogas tóxicas, estupefacientes o sustancias psicotrópicas, aunque no estuvieran destinadas al tráfico, en lugares, vías, establecimientos públicos o transportes colectivos, así como el abandono de los instrumentos u otros efectos empleados para ello en los citados lugares.*

¹⁵⁹ Brzmienie oryginalne art. 39 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy nr 4/2015: *Las infracciones muy graves se sancionarán con multa de 30.001 a 600.000 euros; las graves, con multa de 601 a 30.000 euros, y las leves, con multa de 100 a 600 euros.*

okoliczności czynu. Zgodnie z art. 39 ust. 1 lit. b) ustawy nr 4/2015 za ciężkie naruszenie grozi kara pieniężna od 601 do 10 400 euro w stopniu niskim, od 10 401 do 20 200 euro w stopniu średnim oraz od 20 201 do 30 000 euro w stopniu maksymalnym¹⁶⁰.

Zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy nr 4/2015 popełnienie naruszenia administracyjnego, co do zasady, skutkuje wymierzeniem kary pieniężnej w stopniu niskim. Kara pieniężna wymierzana jest w stopniu średnim, jeżeli zostanie stwierdzona co najmniej jedna z następujących okoliczności: a) recydywa, rozumiana jako popełnienie w okresie 2 lat więcej niż jednego naruszenia administracyjnego tego samego rodzaju, stwierdzonego prawomocnym rozstrzygnięciem administracyjnym; b) popełnienie naruszenia z użyciem przemocy, groźby lub zastraszenia; c) popełnienie naruszenia z użyciem odzieży lub przedmiotu zakrywającego twarz, uniemożliwiającego lub utrudniającego identyfikację sprawcy; d) popełnienie naruszenia z wykorzystaniem małoletnich, osób z niepełnosprawnościami wymagających specjalnej ochrony lub znajdujących się w sytuacji bezbronności.

Wymierzając karę pieniężną według każdego ze stopni, właściwy organ uwzględni w szczególności: a) charakter i skalę ryzyka utraty bezpieczeństwa obywateli lub zdrowia publicznego; b) rozmiar wyrządzonej szkody; c) znaczenie tej szkody z punktu widzenia zapobiegania, utrzymania lub przywrócenia bezpieczeństwa obywateli; d) zakłócenia w funkcjonowaniu usług publicznych lub zaopatrzeniu ludności w dobra lub usługi; e) stopień zawinienia; f) korzyść majątkową uzyskaną w wyniku popełnienia naruszenia; g) sytuację ekonomiczną sprawcy.

Zastosowanie kary pieniężnej w stopniu maksymalnym jest dopuszczalne wyłącznie wówczas, gdy czyny cechują się szczególną wagą, a takie rozstrzygnięcie znajduje uzasadnienie w liczbie oraz znaczeniu okoliczności towarzyszących, ocenianych w świetle powyższych kryteriów¹⁶¹.

¹⁶⁰ Brzmienie oryginalne art. 39 ust. 1 lit. b) ustawy nr 4/2015: *Para las infracciones graves, el grado mínimo comprenderá la multa de 601 a 10.400; el grado medio, de 10.401 a 20.200 euros, y el grado máximo, de 20.201 a 30.000 euros.*

¹⁶¹ Brzmienie oryginalne art. 33 ust. 2 ustawy nr 4/2015: *Dentro de los límites previstos para las infracciones muy graves y graves, las multas se dividirán en tres tramos de igual extensión, correspondientes a los grados mínimo, medio y máximo, en los términos del apartado 1 del artículo 39. La comisión de una infracción determinará la imposición de la multa correspondiente en grado mínimo. La infracción se sancionará con multa en grado medio cuando se acredite la concurrencia, al menos, de una de las siguientes circunstancias: a) La reincidencia, por la comisión en el término de dos años de más de una infracción de la misma naturaleza, cuando así haya sido declarado por resolución firme en vía administrativa. b) La realización de los hechos interviniendo violencia, amenaza o intimidación. c) La ejecución de los hechos usando cualquier tipo de prenda u objeto que cubra el rostro, impidiendo o dificultando la identificación. d) Que en la comisión de la infracción se utilice a menores de edad, personas con discapacidad necesitadas de especial protección o en situación de vulnerabilidad. En cada grado, para la individualización de la multa se tendrán en cuenta los siguientes criterios: a) La entidad del riesgo producido para la seguridad ciudadana o la salud pública. b) La cuantía del perjuicio causado. c) La trascendencia del perjuicio para la prevención, mantenimiento o restablecimiento de la seguridad ciudadana. d) La alteración ocasionada en el funcionamiento de los servicios públicos o en el abastecimiento a la población de bienes y servicios. e) El grado de culpabilidad. f) El beneficio económico obtenido como consecuencia de la comisión de la infracción. g) La capacidad económica del infractor. Las infracciones sólo se sancionarán con multa en*

Oprócz kary pieniężnej – zgodnie z art. 39 ust. 2 lit. b) ustawy nr 4/2015 – właściwy organ może orzec sankcje dodatkowe w postaci przepadku przedmiotów, środków lub narzędzi służących do przygotowania lub popełnienia naruszenia, a także przedmiotów pochodzących z naruszenia. Przepadek nie może zostać orzeczony w odniesieniu do przedmiotów należących do osoby trzeciej działającej w dobrej wierze (nieodpowiedzialnej za naruszenie), która nabyła je zgodnie z prawem. Jeżeli przedmioty lub narzędzia podlegające przepadkowi pochodzą z legalnego obrotu, a ich wartość pozostaje nieproporcjonalna do charakteru lub wagi naruszenia, organ właściwy do nałożenia sankcji może nie orzekać przepadku albo orzec przepadek częściowy¹⁶².

Postępowanie w sprawach naruszeń administracyjnych w zakresie ochrony bezpieczeństwa obywateli prowadzone jest zgodnie z ogólnymi zasadami postępowania administracyjnego. W aktualnym stanie prawnym znajduje ono zastosowanie na podstawie przepisów ustawy nr 39/2015 z dnia 1 października o wspólnym postępowaniu administracyjnym administracji publicznej¹⁶³ oraz – w zakresie zasad odpowiedzialności administracyjnej – ustawy nr 40/2015 z dnia 1 października o ustroju prawnym sektora publicznego¹⁶⁴, z uwzględnieniem szczególnych regulacji przewidzianych w ustawie nr 4/2015.

Podstawowa różnica pomiędzy naruszeniem administracyjnym a przestępstwem nie sprowadza się wyłącznie do ilości posiadanych narkotyków, lecz przede wszystkim do celu ich posiadania. Ilość substancji stanowi istotny, lecz niewyłączny element dowodowy przy ocenie, czy narkotyki były przeznaczone do własnego zażycia, czy też do dystrybucji. Przekroczenie ilości orientacyjnie uznawanej za odpowiadającą własnemu zażywaniu może uzasadniać domniemanie przeznaczenia substancji do obrotu, jednak domniemanie to ma charakter wzruszalny i podlega ocenie w świetle całokształtu okoliczności sprawy. W przypadku ujawnienia posiadania narkotyków właściwe organy – a następnie, w razie potrzeby sąd karny – dokonują całościowej oceny, uwzględniając nie tylko ilość i rodzaj substancji, lecz również inne relewantne okoliczności, w szczególności sposób jej przechowywania, podział na porcje, posiadanie przedmiotów mogących wskazywać na handel oraz zachowanie sprawcy.

grado máximo cuando los hechos revistan especial gravedad y así se justifique teniendo en cuenta el número y la entidad de las circunstancias concurrentes y los criterios previstos en este apartado.

¹⁶² Brzmienie oryginalne art. 39 ust. 2 lit. b) ustawy nr 4/2015: *La multa podrá llevar aparejada alguna o algunas de las siguientes sanciones accesorias, atendiendo a la naturaleza de los hechos constitutivos de la infracción: (...) b) El comiso de los bienes, medios o instrumentos con los que se haya preparado o ejecutado la infracción y, en su caso, de los efectos procedentes de ésta, salvo que unos u otros pertenezcan a un tercero de buena fe no responsable de dicha infracción que los haya adquirido legalmente. Cuando los instrumentos o efectos sean de lícito comercio y su valor no guarde relación con la naturaleza o gravedad de la infracción, el órgano competente para imponer la sanción que proceda podrá no acordar el comiso o acordarlo parcialmente.*

¹⁶³ Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas. BOE núm. 236 de 01/10/2015, <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-10565#ddunica>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁶⁴ Ley 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público, <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-10566&p=20240802&tn=1>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

Wynik tej oceny przesądza o zakwalifikowaniu czynu albo jako naruszenia administracyjnego podlegającego reżimowi prawa administracyjnego, albo jako czynu wypełniającego znamiona przestępstwa, w szczególności określonego w art. 368 hiszpańskiego Kodeksu karnego¹⁶⁵, którego konstytutywnym znamieniem jest zamiar handlowy (*ánimo de traficar*).

Aby stwierdzić, czy dana osoba uczestniczy w przestępstwie handlu narkotykami, organy ścigania oraz sądy dokonują oceny całokształtu okoliczności sprawy, w ramach której w szczególności uwzględnia się:

- 1) ilość posiadanej substancji, odnosząc ją do orientacyjnych tabel określających maksymalne ilości przyjmowane w praktyce jako odpowiadające własnemu zażywaniu;
- 2) sposób zapakowania narkotyków – w szczególności fakt podziału na pojedyncze porcje, co może wskazywać na przeznaczenie do obrotu;
- 3) dodatkowe elementy, takie jak posiadanie wagi, dużych sum pieniędzy w gotówce, narzędzi służących do porcjowania lub pakowania, uprzednia karalność oraz inne okoliczności świadczące o działalności dystrybucyjnej¹⁶⁶.

Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses (INTCF), uwzględniając utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego (Tribunal Supremo), opracował orientacyjną ilość substancji psychoaktywnych, służącą rozróżnieniu pomiędzy posiadaniem na własny użytek a zachowaniami mogącymi wskazywać na ich przeznaczenie do obrotu (tabela 1). Wartości te odpowiadają przeciętnemu zażywaniu na okres od ok. 3 do 5 dni i mają charakter wyłącznie pomocniczy (orientacyjny), nie stanowiąc normatywnych progów o charakterze wiążącym. Ich przekroczenie nie przesądza automatycznie o odpowiedzialności karnej, lecz może stanowić istotny element dowodowy podlegający ocenie w świetle całokształtu okoliczności konkretnej sprawy¹⁶⁷.

TABELA 1. Maksymalne wartości ilościowe substancji psychoaktywnych według INTCF*

Substancja	Maksymalna ilość substancji na własny użytek**
Marihuana	100 g
Haszysz	25 g

¹⁶⁵ Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal, <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444&p=20240611&tn=1#a368>, dostęp: 22 stycznia 2026 r. Szerzej na temat tego przestępstwa zob.: F. Muñoz Conde, *Derecho Penal. Parte Especial*, Valencia 2015, s. 575–588; A. Calderón, J.A. Choclán, *Código Penal Comentado*, Barcelona 2005, s. 771–791; E. Ramón Ribas, [w:] *Comentarios a la parte especial del derecho penal*, editor G. Quintero Olivares, coordinador F. Morales Prats, Pamplona 2016, s.1449–1478; J. Barja de Quiróga López, M.A. Encinar del Pozo, M.Á. Villegas García, [w:] *Código penal comentado, con jurisprudencia sistematizada y concordancias*, Madrid 2018, s. 931–1040.

¹⁶⁶ *Alegar Consumo Propio en Casos de Posesión de Drogas: ¿Cuánto es Consumo Propio en España y Cómo Alegarlo Legalmente?*, <https://garciaadegaadvocats.es/consumo-propio-drogas-espana/>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁶⁷ *Cuadro de dosis mínimas psicoactivas de las principales sustancias tóxicas objeto de tráfico de drogas, actualmente vigente*, https://pnsd.sanidad.gob.es/ciudadanos/legislacion/delitos/pdf/20210730_INTF_dosis_minimas_psi-coactivas_trafico_de_drogas.pdf, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

Substancja	Maksymalna ilość substancji na własny użytek**
Kokaina	7,5 g
Heroina	3 g
MDMA (ecstasy)	2,4 g
LSD	3 mg (0,003 g)

* Zestawienie obejmuje wybrane substancje psychoaktywne, najczęściej występujące w praktyce orzeczniczej i policyjnej, i nie stanowi pełnego ani wyczerpującego wykazu wszystkich substancji objętych analizami INTCF.

** Ilości te są orientacyjne, nie są wykluczające. Można dowieść, że narkotyki są przeznaczone do własnego zażywania, mimo ich większych ilości, o ile nie ma innych przesłanek do przyjęcia, że ilości te wskazują na handel narkotykami. Końcowa ocena zależy od organów władzy i sędziego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses (INTCF), *Cuadro de dosis mínimas psicoactivas de las principales sustancias tóxicas objeto de tráfico de drogas*, wersja zaktualizowana 1 sierpnia 2021 r.

Zażywanie na własny użytek oznacza, że posiadane przez daną osobę środki odurzające lub substancje psychotropowe przeznaczone są wyłącznie do jej osobistej konsumpcji, a nie do ich rozpowszechniania, udostępniania osobom trzecim ani sprzedaży. Zgodnie z prawem hiszpańskim posiadanie narkotyków na własny użytek nie stanowi przestępstwa przeciwko zdrowiu publicznemu, o ile brak jest dowodów wskazujących na zamiar wprowadzenia ich do obrotu. Nie oznacza to jednak, że zachowanie to ma charakter legalny. Zażywanie lub posiadanie narkotyków w miejscach publicznych stanowi bowiem ciężkie naruszenie administracyjne w rozumieniu ustawy nr 4/2015, niezależnie od braku zamiaru handlu.

W konsekwencji posiadanie narkotyków przeznaczonych do własnego użytku może skutkować nałożeniem sankcji administracyjnej, w szczególności kary pieniężnej oraz przypadkiem substancji, jeżeli ma miejsce na ulicy, w parku, lokalu publicznym, w środku transportu zbiorowego lub pojeździe zaparkowanym na drodze publicznej. Natomiast posiadanie narkotyków w przestrzeni prywatnej, w szczególności w miejscu zamieszkania, nie podlega sankcji administracyjnej ani odpowiedzialności karnej, o ile zachowanie to ogranicza się wyłącznie do posiadania i zażywania na własny użytek oraz nie towarzyszą mu inne okoliczności mogące uzasadniać odpowiedzialność karną, w szczególności związane z ich wytwarzaniem, uprawą lub przeznaczeniem do obrotu.

W hiszpańskim orzecznictwie sądowym konsekwentnie podkreśla się, że kryteria ilości narkotyku, które pozwalają uznać go za przeznaczony wyłącznie do własnego zażycia albo – przeciwnie – za przeznaczony do dystrybucji na rzecz osób trzecich, mają charakter wskazówek lub orientacyjnych granic. Ich podstawą jest obliczenie przeciętnego dziennego zażywania poszczególnych substancji oraz określenie maksymalnej liczby dni zaopatrzenia się konsumenta w środek odurzający na podstawie wiedzy naukowej, doświadczenia życiowego oraz danych pochodzących od wyspecjalizowanych instytucji zajmujących się badaniem zjawiska narkotyków. Wskazówki te w sposób całkowity nie mogą jednak ograniczać swobody sądu w ocenie materiału dowodowego. Oznacza to, że organ sądowy może dojść do wniosku

(po uwzględnieniu całokształtu okoliczności konkretnej sprawy), iż posiadacz narkotyku przeznaczał do własnego zażycia ilość większą niż ta, która wynika z orientacyjnych kryteriów ilościowych. Ilość posiadanej substancji stanowi bowiem element dowodowy służący ustaleniu strony podmiotowej czynu, tj. zamiaru przeznaczenia narkotyku do obrotu, lecz nie jest sama w sobie elementem znamion przestępstwa. Gdyby było inaczej, wystarczyłoby jedynie stwierdzić przekroczenie określonej granicy ilościowej, aby automatycznie przypisać sprawcy zamiar handlowy. Tego rodzaju automatyzm należy wykluczyć. Przyjmowanie, że każde przekroczenie orientacyjnych granic ilościowych oznacza przeznaczenie narkotyku do handlu, prowadziłoby do niedopuszczalnej zmiany zakresu penalizacji, polegającej na objęciu odpowiedzialnością karną przypadków samego posiadania określonej ilości substancji. Tymczasem ustawa penalizuje posiadanie narkotyków w celu wprowadzania ich do obrotu, a nie posiadanie określonej ilości narkotyku, nawet jeżeli przekracza ona ilości typowe dla własnego zażycia. W konsekwencji zamiar handlowy jako konstytutywny element przestępstwa musi zostać wykazany w toku postępowania dowodowego i nie może być wywodzony w sposób automatyczny wyłącznie z ilości posiadanej substancji¹⁶⁸.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego Hiszpanii wypracowano zestaw kryteriów służących ocenie, czy posiadanie narkotyków miało na celu ich zażycie, czy też było ukierunkowane na handel. Kryteria te nie mają charakteru autonomicznych przesłanek odpowiedzialności karnej, lecz stanowią elementy całościowej oceny dowodowej. Po pierwsze, przeznaczenie substancji do własnego zażycia nie stanowi wyjątku, który musiałby być wykazywany przez oskarżonego. To zamiar handlu jest znamieniem przestępstwa i podlega udowodnieniu przez oskarżenie, zazwyczaj w drodze dowodów pośrednich (*prueba indiciaria*). Po drugie, możliwość przyjęcia, że posiadanie narkotyków służyło własnemu zażyciu, aktualizuje się wówczas, gdy istnieją relewantne przesłanki wskazujące, że dana osoba jest konsumentem. W przypadku braku jakichkolwiek okoliczności potwierdzających ten status sąd – odwołując się do zasad doświadczenia życiowego – może uznać, że substancje były przeznaczone do obrotu. Po trzecie, sam fakt bycia konsumentem nie wyklucza automatycznie zamiaru handlu. W takich przypadkach konieczne jest uwzględnienie pozostałych okoliczności sprawy, w szczególności ilości posiadanych narkotyków oraz sposobu ich przechowywania. Po czwarte, przy ocenie znaczenia ilości narkotyków, w sytuacji braku bezpośrednich dowodów dystrybucji, sądy posługują się orientacyjnymi granicami ustalonymi na podstawie przeciętnego dziennego zużycia poszczególnych substancji oraz maksymalnego okresu zaopatrzenia się w nie przez konsumenta. Granice te opierają się na wiedzy naukowej, doświadczeniu oraz danych pochodzących od wyspecjalizowanych instytucji i muszą być oceniane łącznie z innymi okolicznościami sprawy. Po piąte, przeznaczenie narkotyków do handlu

¹⁶⁸ Zob. wyrok Sądu Najwyższego nr 773/2013 z dnia 22 października 2013 r., <https://vlex.es/vid/publica-tenencia-drogas-policia-competencia-474524790>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

może zostać domniemane w sytuacji, gdy zajęta ilość przekracza przeciętną ilość posiadaną przez konsumenta na okres ok. 5 dni, przy czym sama ta okoliczność nie ma charakteru rozstrzygającego i wymaga oceny w kontekście całokształtu materiału dowodowego. Po szóste, przy ustalaniu ilości narkotyku, relewantnej z punktu widzenia odpowiedzialności karnej, decydujące znaczenie ma ilość czystej substancji, gdyż to jej stężenie determinuje rzeczywisty potencjał psychoaktywny. Po siódme, zamiar handlu może zostać ustalony także wówczas, gdy ilość narkotyku nie przekracza orientacyjnych progów, jeżeli przemawiają za tym inne poszlaki, takie jak: sposób zapakowania substancji, jej podział na porcje, miejsce ujawnienia, posiadanie narzędzi typowych dla obrotu narkotykami, różnorodność substancji, brak proporcji między wartością narkotyków a sytuacją majątkową oskarżonego, a także ujawnienie znacznych kwot gotówki bez racjonalnego źródła pochodzenia. Przeznaczenie narkotyków do handlu może zostać ustalone również wówczas, gdy ilość posiadanej substancji nie przekracza orientacyjnych granic uznawanych za przeznaczone do własnego zażycia, jeżeli z całokształtu pozostałych okoliczności sprawy wynikają inne istotne poszlaki świadczące o takim przeznaczeniu. Do okoliczności tych orzecznictwo zalicza w szczególności: sposób posiadania narkotyków, miejsce ich ujawnienia, zabezpieczenie materiałów lub narzędzi typowo wykorzystywanych w obrocie narkotykami, rodzaj i różnorodność posiadanych substancji, ich podział na porcje nadające się do dalszej dystrybucji, relację pomiędzy wartością narkotyków a możliwościami finansowymi oskarżonego, jego zachowanie po ujawnieniu substancji, ingerencje w skład lub postać narkotyków, a także zabezpieczenie znacznych kwot gotówki, których pochodzenie nie znajduje racjonalnego wyjaśnienia i które mogą wskazywać na związek z działalnością handlową¹⁶⁹.

Powyższe kryteria znajdują potwierdzenie w konkretnych rozstrzygnięciach sądowych. W jednym z judykatów sąd uznał, że hodowla 322 roślin konopi indyjskich o łącznej wadze netto 20 323 g, z uwagi na skalę przedsięwzięcia oraz zastosowaną infrastrukturę, jednoznacznie wskazywała na działalność ukierunkowaną na handel narkotykami, a nie na zaspokojenie własnych potrzeb konsumpcyjnych sprawcy¹⁷⁰. W innym orzeczeniu sąd odmówił przyjęcia, iż posiadanie marihuany miało charakter wyłącznie osobisty, mimo twierdzeń oskarżonego, że dziennie palił nawet do 40 skrętów. Ilość zabezpieczonej substancji – 6850 g marihuany – w sposób oczywisty przekraczała orientacyjne granice przyjmowane dla użytku własnego, co doprowadziło do utrzymania w mocy wyroku skazującego za przestępstwo handlu narkotykami¹⁷¹.

¹⁶⁹ Wyrok Sądu Najwyższego nr 741/2016 z dnia 6 października 2016 r., <https://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/67fc4789ec6d05c8/20161021>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁷⁰ Wyrok Audiencji Prowincji Lleida nr 96/24 z dnia 10 kwietnia 2024 r., <https://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/5572cd2dabe15efda0a8778d75e36f0d/20240715>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁷¹ Wyrok Audiencji Prowincji Sewilla nr 277/2023 z dnia 17 maja 2023 r., <https://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/72b8e605e7d7ef85a0a8778d75e36f0d/20230817>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

Jednocześnie w judykaturze konsekwentnie podkreśla się, że rozstrzygnięcie o odpowiedzialności karnej nie polega na mechanicznym ustaleniu granicy ilościowej wyrażonej w gramach pomiędzy posiadaniem niepenalizowanym a zachowaniem wypełniającym znamiona przestępstwa. Kryterium decydującym pozostaje bowiem przeznaczenie narkotyków. Odpowiedzialność karna aktualizuje się wówczas, gdy z całokształtu okoliczności wynika, że substancje były przeznaczone dla osób trzecich, natomiast nie zachodzi ona w przypadku, gdy dowiedzione zostanie ich wyłączne przeznaczenie do osobistego zażycia. Każdorazowo wymaga to indywidualnej, całościowej oceny ilości posiadanych narkotyków oraz pozostałych relewantnych okoliczności konkretnej sprawy¹⁷².

Analiza obowiązujących przepisów prawa hiszpańskiego oraz utrwalonej praktyki ich stosowania prowadzi do wniosku, że odpowiedzialność za posiadanie narkotyków na własny użytek opiera się na wyraźnym rozróżnieniu pomiędzy reżimem administracyjnym a karnym, przy czym kryterium rozstrzygającym pozostaje cel posiadania substancji. Ilość narkotyku pełni istotną funkcję dowodową, lecz nie ma charakteru automatycznego ani rozstrzygającego i nie może samodzielnie przesądzać o kwalifikacji prawnej czynu.

Hiszpański model odpowiedzialności karnej charakteryzuje się podejściem zindywidualizowanym, opartym na całościowej ocenie okoliczności konkretnej sprawy, z jednoznacznym sprzeciwem wobec mechanicznego stosowania progów ilościowych. Odpowiedzialność karna aktualizuje się wyłącznie w przypadku wykazania zamiaru handlowego, natomiast w sytuacjach posiadania narkotyków na własny użytek zasadniczą rolę odgrywa reżim administracyjny, którego zastosowanie uzależnione jest w szczególności od miejsca ujawnienia substancji.

Model ten cechuje się wysokim stopniem elastyczności oraz indywidualizacji reakcji prawnej, przy jednoczesnym zachowaniu wyraźnej granicy pomiędzy zachowaniami konsumpcyjnymi a działalnością związaną z obrotem narkotykami.

¹⁷² Wyrok Audiencji Prowincji Barcelona nr 290/2020 z dnia 30 czerwca 2020 r., <https://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/947d4db2361ae2ee/20201014>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

XI. Portugalia

dr Julia KOSONOĞA-ZYGMUNT

W Portugalii posiadanie narkotyków na własny użytek nie stanowi przestępstwa, o ile mieści się w granicach ustanowionych przez prawo. Państwo to przyjęło model dekryminalizacji, w ramach którego zażywanie narkotyków traktowane jest przede wszystkim jako zagadnienie z zakresu zdrowia publicznego, a nie jako kwestia prawa karnego¹⁷³.

Zasadniczym aktem prawnym regulującym odpowiedzialność za zażywanie i posiadanie narkotyków na własny użytek jest ustawa nr 30/2000 z dnia 29 listopada o reżimie prawnym mającym zastosowanie do zażywania środków odurzających oraz substancji psychotropowych oraz o ochronie zdrowotnej i społecznej osób zażywających takie substancje bez recepty lekarskiej (dalej: ustawa nr 30/2000)¹⁷⁴. Ustawa ta znosi odpowiedzialność karną za zażywanie narkotyków oraz za nielegalne nabywanie i posiadanie ich niewielkich ilości przeznaczonych do własnego użytku, przenosząc tę sferę – co do zasady – do reżimu odpowiedzialności administracyjnej (*contraordenações*). Jednocześnie zachowania te nie zostają pozbawione cechy bezprawności, lecz podlegają reakcji o charakterze administracyjnym, a nie penalnym.

Model portugalski opiera się na wyraźnym rozróżnieniu pomiędzy posiadaniem narkotyków na własny użytek a zachowaniami związanymi z wprowadzaniem ich do obrotu, które nadal podlegają penalizacji na podstawie przepisów prawa karnego, w szczególności jako czyny godzące w ochronę zdrowia publicznego. Jednocześnie należy podkreślić, że dekryminalizacja przewidziana w ustawie nr 30/2000 nie obejmuje wszystkich zachowań związanych z narkotykami. W szczególności uprawa roślin zawierających środki odurzające

¹⁷³ *Nova Lei da Droga: O Que Mudou e Como Agir com Segurança*, <https://qor.pt/criminal/nova-lei-da-droga-portugal/>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁷⁴ Lei n.º 30/2000, de 29 de novembro, Regime jurídico aplicável ao consumo de estupefacientes e substâncias psicotrópicas, bem como a proteção sanitária e social das pessoas que consomem tais substâncias sem prescrição médica, Diário da República n.º 276/2000, Série I-A de 2000-11-29, <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2000-34545875>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

lub substancje psychotropowe, także w celu własnego użycia, nie została objęta reżimem dekryminalizacji i, co do zasady, pozostaje penalizowana na podstawie przepisów dekretu – ustawy nr 15/93 z dnia 22 stycznia 1993 r. o walce z narkotykami (dalej: ustawa nr 15/93)¹⁷⁵, w szczególności art. 40 pkt 1. Oznacza to, że sam fakt przeznaczenia uprawy na własne potrzeby nie wyłącza odpowiedzialności karnej, przy czym konkretna kwalifikacja prawna czynu, jego waga oraz zakres reakcji karnej podlegają każdorazowo ocenie sądu z uwzględnieniem całokształtu okoliczności sprawy.

Kryterium rozróżnienia pomiędzy użytkowaniem własnym a handlem narkotykami nie ma charakteru wyłącznie ilościowego, choć ilość posiadanej substancji odgrywa istotną rolę dowodową. Ustawodawca portugalski posługuje się pojęciem średniego indywidualnego spożycia na okres 10 dni, które stanowi punkt odniesienia (*indício*) przy ocenie celu nabycia lub posiadania narkotyków. Przekroczenie tej ilości nie przesądza automatycznie o odpowiedzialności karnej, lecz może uzasadniać podejrzenie, że substancja nie była przeznaczona wyłącznie do własnej konsumpcji. Ostateczna kwalifikacja prawna zależy od całokształtu okoliczności sprawy, w szczególności od ilości i rodzaju substancji, sposobu jej przechowywania, istnienia bądź braku oznak dystrybucji, a także sytuacji osobistej osoby, której zarzuca się posiadanie narkotyków. W razie ustalenia, że posiadanie – nawet w ilości przekraczającej wskaźnik 10-dniowy – służyło wyłącznie własnemu użyciu, sprawa pozostaje poza sferą prawa karnego i podlega rozpoznaniu w postępowaniu administracyjnym.

Rośliny, substancje oraz roztwory objęte omawianą regulacją zostały wskazane w tabelach od I do IV ustawy nr 15/93, zgodnie z jej art. 1 pkt 2¹⁷⁶.

Przechodząc do szczegółowej analizy, należy wskazać, że ustawa nr 30/2000 w art. 2 posługuje się pojęciem *consumo* oraz wskazuje znaczenie progu 10-dniowego jako wskazówki (*indício*) w ocenie celu posiadania/nabycia.

Nabycie i posiadanie roślin, substancji lub roztworów wymienionych w powyższych tabelach, w ilości przekraczającej średnie indywidualne użycie przez 1 osobę w okresie 10 dni, stanowi wskazówkę, że celem takiego zachowania może nie być ich zażywanie¹⁷⁷. Zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy nr 30/2000¹⁷⁸ – w przypadku nabycia lub posiadania roślin, substancji lub

¹⁷⁵ Decreto-Lei n.º 15/93, de 22 de janeiro, Lei de Combate à Droga, Diário da República n.º 18/1993, Série I-A de 1993-01-22, <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/1993-58872437>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁷⁶ Decreto-Lei n.º 15/93, de 22 de janeiro, Lei de Combate à Droga, Diário da República n.º 18/1993, Série I-A de 1993-01-22, <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/1993-58872437>, dostęp: 22 stycznia 2026 r. Brzmienie oryginalne art. 1 pkt 2 ustawy nr 15/93: *As plantas, substâncias e preparações sujeitas ao regime previsto neste diploma são as constantes das tabelas I a IV anexas ao Decreto-Lei n.º 15/93, de 22 de Janeiro.*

¹⁷⁷ Brzmienie oryginalne art. 2 pkt 2 ustawy nr 30/2000: *Para efeitos da presente lei, a aquisição e a detenção das plantas, substâncias ou preparações referidas no número anterior que exceda a quantidade necessária para o consumo médio individual durante o período de 10 dias constitui indício de que o propósito pode não ser o de consumo.*

¹⁷⁸ Brzmienie oryginalne art. 2 pkt 3 ustawy nr 30/2000: *No caso de aquisição ou detenção das plantas, substâncias ou preparações referidas no n.º 1 que exceda a quantidade prevista no número anterior e desde que*

roztworów wskazanych powyżej, przekraczających wskaźnik 10-dniowy, jeżeli dowiedzione zostanie, że substancja była przeznaczona wyłącznie do osobistego zażywania – właściwy organ sądowy, zależnie od etapu postępowania, rozstrzyga o umorzeniu postępowania, niewszczygnięciu postępowania lub uniewinnieniu osoby oskarżonej i skierowaniu sprawy do Comissão para a Dissuasão da Toxicodependência (CDT), tj. Komisji ds. Odwodzenia od Uzależnień¹⁷⁹.

W myśl art. 4 pkt 1 ustawy nr 30/2000 organy policji dokonują wylegitymowania (identyfikacji) osoby zażywającej narkotyki, a w razie potrzeby – jej rewizji oraz zabezpieczają ujawnione rośliny, substancje lub preparaty. Zabezpieczone środki podlegają przepadkowi na rzecz państwa, a z podjętych czynności sporządzany jest protokół, który następnie zostaje przekazany właściwej miejscowo komisji¹⁸⁰. W razie braku możliwości ustalenia tożsamości osoby zażywającej w miejscu i w chwili zdarzenia organy policji mogą dokonać, o ile jest to konieczne, jej zatrzymania w celu zapewnienia stawiennictwa przed komisją. Zatrzymanie to podlega reżimowi prawnemu właściwemu dla zatrzymania w celu ustalenia tożsamości (art. 4 pkt 2 ustawy)¹⁸¹.

Postępowanie w sprawach naruszeń oraz stosowanie przewidzianych prawem sankcji należą do właściwości organu administracyjnego, określanego jako Komisja ds. Odwodzenia od Uzależnień (CDT). Zgodnie z art. 5 pkt 1 ustawy nr 30/2000 komisje takie są powoływane dla wskazanych celów w każdym okręgu administracyjnym w biurach zależnych od Instituto ds. Zachowań Uzależniających i Uzależnień (Instituto para os Comportamentos Aditivos e as Dependências, I. P. (ICAD, I. P.))¹⁸². Wykonywanie nałożonych kar pieniężnych oraz sankcji

fique demonstrado que tal aquisição ou detenção se destinam exclusivamente ao consumo próprio, a autoridade judiciária competente determina, consoante a fase do processo, o seu arquivamento, a não pronúncia ou a absolvição e o encaminhamento para comissão para a dissuasão da toxicodependência.

¹⁷⁹ Przyjęcie tłumaczenia Komisja ds. Odwodzenia od Uzależnień (Comissão para a Dissuasão da Toxicodependência) wynika z konieczności wiernego oddania znaczenia portugalskiego pojęcia *dissuasão*, które oznacza indywidualne oddziaływanie mające na celu zniechęcenie konkretnej osoby do dalszego zażywania substancji, a nie ogólną prewencję czy leczenie. Nazwa ta lepiej odzwierciedla funkcję komisji jako organu administracyjnego stosującego środki alternatywne wobec represji karnej, ukierunkowane na zmianę zachowania. Nie chodzi zatem o „zapobieganie” w sensie prewencji generalnej, lecz „odwodzenie”, „zniechęcanie”, „powstrzymanie od” konkretnego zachowania.

¹⁸⁰ Brzmienie oryginalne art. 4 pkt 1 ustawy nr 30/2000: *As autoridades policiais procederão à identificação do consumidor e, eventualmente, à sua revista e à apreensão das plantas, substâncias ou preparações referidas no artigo 1.º encontradas na posse do consumidor, que são perdidas a favor do Estado, elaborando auto da ocorrência, o qual será remetido à comissão territorialmente competente.*

¹⁸¹ Brzmienie oryginalne art. 4 pkt 2 ustawy nr 30/2000: *Quando não seja possível proceder à identificação do consumidor no local e no momento da ocorrência, poderão as autoridades policiais, se tal se revelar necessário, deter o consumidor para garantir a sua comparência perante a comissão, nas condições do regime legal da detenção para identificação.*

¹⁸² Brzmienie oryginalne art. 5 pkt 1 ustawy nr 30/2000: *O processamento das contraordenações e a aplicação das respetivas sanções competem a uma comissão designada ‚comissão para a dissuasão da toxicodependência’, especialmente criada para o efeito, funcionando em cada distrito, nas instalações de serviços dependentes do Instituto para os Comportamentos Aditivos e as Dependências, I. P. (ICAD, I. P.).* Choć ustawa nr 30/2000 oraz jej nowelizacje nadal posługują się nazwą Instituto para os Comportamentos Aditivos e as Dependências (ICAD, I. P.), w aktualnym stanie

alternatywnych należy do organów policji (art. 5 pkt 2 ustawy nr 30/2000)¹⁸³. Komisja, co do zasady, składa się z 2 członków, z których 1 pełni funkcję przewodniczącego. Członkowie komisji wybierani są spośród prawników, lekarzy, psychologów, socjologów, pracowników społecznych lub innych osób posiadających odpowiednie kwalifikacje w obszarze uzależnień (art. 7 pkt 1 i 2 ustawy)¹⁸⁴. W przypadku gdy liczba prowadzonych spraw to uzasadnia, komisja może zostać rozszerzona do 3 członków, natomiast w okręgach o mniejszym obciążeniu sprawami dopuszczalne jest łączenie funkcji członka komisji w więcej niż 1 komisji, bez prawa do kumulacji wynagrodzeń. Organizacja, tryb postępowania oraz zasady funkcjonowania komisji określone są w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości oraz członka rządu odpowiedzialnego za koordynację polityki antynarkotykowej i uzależnień, natomiast status jej członków określa wspólne rozporządzenie Ministra Finansów, Ministra Reformy Państwowej i Administracji Publicznej oraz członka rządu odpowiedzialnego za koordynację polityki antynarkotykowej i uzależnień¹⁸⁵.

Komisja wysłuchuje osobę zażywającą oraz gromadzi niezbędne informacje służące dokonaniu oceny jej sytuacji, w szczególności w zakresie uzależnienia od środków odurzających lub substancji psychotropowych, rodzaju zażywanych substancji, okoliczności ich użycia w chwili zatrzymania, miejsca zdarzenia, a także sytuacji osobistej i ekonomicznej tej osoby (art. 10 pkt 1 ustawy nr 30/2000)¹⁸⁶. Osoba zażywająca może wnioskować o udział w postępowaniu wybranego terapeuty, a komisja ma obowiązek zapewnić możliwość takiego udziału. W celu sformułowania oceny, o której mowa w art. 10 pkt 1 ustawy, komisja lub osoba zażywająca mogą zaproponować albo zażądać przeprowadzenia odpowiednich badań

instytucjonalnym funkcje koordynacyjne i strategiczne w zakresie polityki wobec zachowań uzależniających wykonuje Serviço de Intervenção nos Comportamentos Aditivos e nas Dependências (SICAD), będący następcą funkcjonalnym ICAD. Zachowanie dawnej nomenklatury w przepisach ma charakter techniczno-normatywny i nie wpływa na ocenę materialnoprawnego modelu odpowiedzialności przewidzianego w ustawie nr 30/2000.

¹⁸³ Brzmienie oryginalne art. 5 pkt 2 ustawy nr 30/2000: *A execução das coimas e das sanções alternativas compete às autoridades policiais.*

¹⁸⁴ Brzmienie oryginalne art. 7 pkt 1 i 2 ustawy nr 30/2000: *1 – A comissão prevista no n.º 1 do artigo 5.º é composta por duas pessoas, uma das quais preside, designadas por despacho dos membros do Governo responsáveis pelas áreas da justiça e da saúde. 2 – Os membros da comissão são escolhidos de entre juristas, médicos, psicólogos, sociólogos, técnicos de serviço social ou outros com currículo adequado na área dos comportamentos aditivos e das dependências, salvaguardando-se no exercício das suas funções eventuais casos de interesse terapêutico direto ou de conflito deontológico.*

¹⁸⁵ Brzmienie oryginalne art. 7 pkt 3 i 4 ustawy nr 30/2000: *Quando o número de processos o justifique, a comissão pode ser composta por três pessoas e, nos distritos com menor volume de processos, pode haver acumulação do mesmo cargo noutra comissão, sem direito a acumulação de remunerações. 4 – A organização, o processo e o regime de funcionamento da comissão são definidos por portaria do Ministro da Justiça e do membro do Governo responsável pela coordenação da política da droga e da toxicodependência, sendo o estatuto dos seus membros definido por portaria conjunta do Ministro das Finanças, do Ministro da Reforma do Estado e da Administração Pública e do membro do Governo responsável pela coordenação da política da droga e da toxicodependência. 5 – Os membros da comissão estão sujeitos ao dever de sigilo relativamente aos dados pessoais constantes do processo, sem prejuízo das prescrições legais relativas à protecção da saúde pública e ao processo penal, nos casos aplicáveis.*

¹⁸⁶ Brzmienie oryginalne art. 10 pkt 1 ustawy nr 30/2000: *A comissão ouve o consumidor e reúne os demais elementos necessários para formular um juízo sobre se é toxicodependente ou não, quais as substâncias consumidas, em que circunstâncias estava a consumir quando foi interpelado, qual o local e qual a sua situação económica.*

medycznych, w tym analizy krwi, moczu lub innych badań, które uzna za stosowne. Jeżeli określenie przez komisję charakteru spożycia nie zostało oparte na badaniu lekarskim, osoba zażywająca ma prawo domagać się jego przeprowadzenia, a wyniki takiego badania powinny zostać uwzględnione w celu ewentualnego ponownego rozważenia wstępnej oceny komisji. Badanie jest przeprowadzane w placówce służby zdrowia, posiadającej odpowiednie uprawnienia. W przypadku wyboru placówki prywatnej koszty badań ponosi osoba zażywająca. Badania te powinny zostać wykonane w terminie nieprzekraczającym 30 dni (art. 10 pkt 2–5 ustawy)¹⁸⁷.

Zgodnie z art. 15 ustawy nr 30/2000 wobec osób nieuzależnionych komisja może zastosować sankcję pieniężną (*coima*) albo – alternatywnie – sankcję niepieniężną (*sanção não pecuniária*). Wobec osób uzależnionych stosuje się sankcje niepieniężne. Komisja dobiera sankcję, kierując się potrzebą „odwodzenia” od zażywania środków odurzających i substancji psychotropowych. Komisja przy tym uwzględnia całokształt sytuacji osoby zażywającej oraz charakter i okoliczności zażywania narkotyków, biorąc pod uwagę w szczególności:

- a) wagę czynu;
- b) stopień zawinienia sprawcy;
- c) rodzaj zażywanych roślin, substancji lub roztworów;
- d) publiczny lub prywatny charakter zażywania;
- e) w przypadku publicznego zażywania narkotyków – miejsce ich zażywania;
- f) w przypadku nieuzależnionej osoby zażywającej – okazjonalny lub zwyczajowy charakter zażywania narkotyków;
- g) sytuację osobistą osoby zażywającej, w szczególności jej sytuację ekonomiczną i finansową¹⁸⁸.

Wysokość sankcji pieniężnej zależy od rodzaju substancji. Zgodnie z art. 16 ustawy nr 30/2000 ustawodawca posługuje się kwotami wyrażonymi w escudo oraz – w przypad-

¹⁸⁷ Brzmienie oryginalne art. 10 pkt 2–5 ustawy nr 30/2000: 2 – O consumidor pode solicitar a participação de terapeuta da sua escolha durante o procedimento, competindo à comissão regular tal forma de participação. 3 – Para a formulação do juízo referido no n.º 1, a comissão ou o consumidor podem propor ou solicitar a realização de exames médicos adequados, incluindo análise de sangue, de urina ou outra que se mostre conveniente. 4 – Se a definição da natureza do consumo pela comissão não se tiver fundamentado em exame médico com as características referidas no número anterior, o consumidor pode requerê-lo, devendo as suas conclusões ser analisadas com vista à eventual reponderação do juízo inicial da comissão. 5 – O exame é deferido pela comissão a serviço de saúde devidamente habilitado, sendo suportado pelo consumidor se for por ele escolhido um serviço privado, e realizar-se-á em prazo não superior a 30 dias.

¹⁸⁸ Brzmienie oryginalne art. 15 ustawy nr 30/2000: 1 – Aos consumidores não toxicodependentes poderá ser aplicada uma coima ou, em alternativa, sanção não pecuniária. 2 – Aos consumidores toxicodependentes são aplicáveis sanções não pecuniárias. 3 – A comissão determina a sanção em função da necessidade de prevenir o consumo de estupefacientes e substâncias psicotrópicas. 4 – Na aplicação das sanções, a comissão terá em conta a situação do consumidor e a natureza e as circunstâncias do consumo, ponderando, designadamente: a) A gravidade do acto; b) A culpa do agente; c) O tipo de plantas, substâncias ou preparados consumidos; d) A natureza pública ou privada do consumo; e) Tratando-se de consumo público, o local do consumo; f) Em caso de consumidor não toxicodependente, o carácter ocasional ou habitual do consumo; g) A situação pessoal, nomeadamente económica e financeira, do consumidor.

ku części substancji – odniesieniem do minimalnego wynagrodzenia krajowego jako górnej granicy sankcji. W przypadku roślin, substancji lub roztworów ujętych w tabelach I-A, I-B, II-A, II-B oraz II-C kara pieniężna mieści się formalnie w granicach od 5000 escudo do maksymalnej kwoty odpowiadającej minimalnemu wynagrodzeniu krajowemu. Natomiast w odniesieniu do substancji lub roztworów wymienionych w tabelach I-C, III oraz IV kara pieniężna została określona w przedziale od 5000 do 30 000 escudo. Jednocześnie art. 16 pkt 3 ustawy nr 30/2000 przewiduje podział wpływów z tytułu nałożonych kar pieniężnych w ten sposób, że 60% ich kwoty stanowi dochód państwa, natomiast pozostała część przeznaczana jest dla Instytutu ds. Zachowań Uzależniających i Uzależnień¹⁸⁹. Choć art. 16 ustawy nr 30/2000 posługuje się nadal kwotami wyrażonymi w escudo, mają one obecnie charakter historyczny i techniczny. W praktyce stosowania prawa kwoty te podlegają przeliczeniu na euro według oficjalnego kursu konwersji, przy czym ich znaczenie praktyczne jest ograniczone, zwłaszcza wobec częstego stosowania sankcji niepieniężnych. Jednocześnie rzeczywista dolegliwość sankcji pieniężnej determinowana jest przede wszystkim górną granicą powiązaną z aktualną wysokością minimalnego wynagrodzenia krajowego, do którego przepis wprost się odwołuje. Coroczne ustalanie wysokości tego wynagrodzenia powoduje, że normatywna treść sankcji ma w tym zakresie charakter dynamiczny i ulega bieżącej aktualizacji bez konieczności każdorazowej nowelizacji art. 16 ustawy nr 30/2000.

Zgodnie z art. 17 ustawy komisja może zastosować – jako alternatywę dla sankcji pieniężnej – upomnienie (*admoestação*). Ponadto zamiast sankcji pieniężnej lub jako sankcję główną komisja może orzec:

- a) zakaz wykonywania określonego zawodu lub działalności, w szczególności tych wymagających uzyskania zezwolenia, jeżeli z ich wykonywania wynika ryzyko dla osoby zażywającej lub osób trzecich;
- b) zakaz przebywania w określonych miejscach;
- c) zakaz towarzyszenia, zakwaterowywania lub przyjmowania określonych osób;
- d) zakaz wyjazdu za granicę bez zezwolenia;
- e) obowiązek okresowego stawiennictwa w miejscu wskazanym przez komisję;
- f) cofnięcie, zakaz wydania lub przedłużenia zezwolenia na używanie i posiadanie broni obronnej, myśliwskiej, broni precyzyjnej lub sportowej;
- g) przepadek przedmiotów należących do osoby zażywającej, które zagrażają jej lub społeczeństwu bądź które ułatwiają popełnienie przestępstwa lub innego naruszenia prawa;

¹⁸⁹ Brzmienie oryginalne art. 16 ustawy nr 30/2000: 1 – *Se se tratar de plantas, substâncias ou preparações compreendidas nas tabelas I-A, I-B, II-A, II-B e II-C, a coima compreende-se entre um mínimo de 5000\$00 e um máximo equivalente ao salário mínimo nacional.* 2 – *Se se tratar de substâncias ou preparações compreendidas nas tabelas I-C, III e IV, a coima é de 5000\$00 a 30000\$00.* 3 – *As importâncias correspondentes ao pagamento das coimas são distribuídas da forma seguinte: a) 60% para o Estado; b) 40% para o ICAD, I. P.*

h) zakaz zarządzania świadczeniem lub korzyścią przyznaną przez podmioty lub służby publiczne, z jednoczesnym przekazaniem tego zarządzania organowi prowadzącemu postępowanie lub podmiotowi realizującemu leczenie, jeżeli to zaakceptuje.

Ponadto art. 17 pkt 4 ustawy nr 30/2000 przewiduje – za zgodą osoby zażywającej – możliwość nałożenia świadczenia pieniężnego na rzecz instytucji publicznej lub podmiotów społecznych albo obowiązku wykonywania nieodpłatnych prac na rzecz społeczności, na zasadach odpowiadających rozwiązaniom przewidzianym w art. 58 pkt 3 i 4 portugalskiego Kodeksu karnego¹⁹⁰.

W sprawach nieuregulowanych przepisami ustawy nr 30/2000 zastosowanie znajdują przepisy ogólne dotyczące odpowiedzialności za naruszenia administracyjne, co wynika z art. 26 tej ustawy¹⁹¹.

Maksymalne ilości odpowiadające średniej indywidualnej dawce dziennej roślin, substancji lub roztworów ujętych w tabelach od I do IV, stanowiących załącznik do ustawy nr 15/93, zostały określone w załączniku do rozporządzenia nr 94/96 z dnia 26 marca 1996 r., wydanego wspólnie przez Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Zdrowia (dalej: rozporządzenie nr 94/96)¹⁹². Rozporządzenie to zawiera wykaz ilości uznawanych za odpowiadające przeciętnemu dziennemu spożyciu najczęściej używanych substancji i pełni funkcję normatywnego punktu odniesienia przy ocenie, czy posiadanie narkotyków mieści się w granicach użytku własnego.

W tabeli 2 przedstawiono maksymalne ilości odpowiadające średniej indywidualnej dawce dziennej (*dose média individual diária*) dla substancji określonych w załączniku do rozporządzenia nr 94/96.

¹⁹⁰ Brzmienie oryginalne art. 17 ustawy nr 30/2000: 1 – *A comissão pode impor em alternativa à coima uma sanção de admoestação.* 2 – *Sem prejuízo do disposto no n.º 2 do artigo 15.º, a comissão pode aplicar as seguintes sanções, em alternativa à coima ou a título principal: a) Proibição de exercer profissão ou actividade, designadamente as sujeitas a regime de licenciamento, quando daí resulte risco para a integridade do próprio ou de terceiros; b) Interdição de frequência de certos lugares; c) Proibição de acompanhar, alojar ou receber certas pessoas; d) Interdição de ausência para o estrangeiro sem autorização; e) Apresentação periódica em local a designar pela comissão; f) Cassação, proibição da concessão ou renovação de licença de uso e porte de arma de defesa, caça, precisão ou recreio; g) Apreensão de objectos que pertençam ao próprio e representem um risco para este ou para a comunidade ou favoreçam a prática de um crime ou de outra contra-ordenação; h) Privação da gestão de subsídio ou benefício atribuído a título pessoal por entidades ou serviços públicos, que será confiada à entidade que conduz o processo ou àquela que acompanha o processo de tratamento, quando aceite.* 3 – *Em alternativa às sanções previstas nos números anteriores, pode a comissão, mediante aceitação do consumidor, determinar a entrega a instituições públicas ou particulares de solidariedade social de uma contribuição monetária ou a prestação de serviços gratuitos a favor da comunidade, em conformidade com o regime dos n.os 3 e 4 do artigo 58.º do Código Penal.* 4 – *A comissão pode suspender a execução de qualquer das sanções referidas nos números anteriores, substituindo-a pelo cumprimento de algumas obrigações, nos termos do artigo 19.*

¹⁹¹ Brzmienie oryginalne art. 26 ustawy nr 30/2000: *Na falta de disposição específica da presente lei, é subsidiariamente aplicável o regime geral das contra-ordenações.*

¹⁹² Portaria n.º 94/96 de 26 de março, Define os procedimentos de diagnóstico e dos exames periciais necessários à caracterização do estado de toxicodependência, Diário da República n.º 73/1996, Série I-B de 1996-03-26, <https://dre.tretas.org/dre/73632/portaria-94-96-de-26-de-marco>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

TABELA 2. Maksymalne ilości substancji określonych w załączniku do rozporządzenia nr 94/96

Substancja	Maksymalna ilość
Heroina	0,1 g
Metadon	0,1 g
Morfina	0,2 g
Opium (sok)	1 g
Kokaina (chlorowodorek)	0,2 g
Kokaina (ester metylowy ekgoniny)	0,03 g
Konopie (liście, kwiatostany, owocostany)	2,5 g
Konopie (żywica)	0,5 g
Konopie (olej)	0,25 g
Fencyklidyna (PCP)	0,01 g
Dietyloamid kwasu lizergowego (LSD)	50 mg
MDMA	0,1 g
Amfetamina	0,1 g
Tetrahydrokannabinol (A9THC)	0,05 g

Źródło: Portaria n.º 94/96 de 26 de março, Define os procedimentos de diagnóstico e dos exames periciais necessários à caracterização do estado de toxicodependência, Diário da República n.º 73/1996, Série I-B de 1996-03-26, <https://dre.tretas.org/dre/73632/portaria-94-96-de-26-de-marco>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

Reasumując powyższą regulację, należy podkreślić, że w wypadku, gdy u osoby zostanie znaleziona niewielka ilość narkotyków, odpowiadająca, co do zasady, ilości przeznaczonej na osobiste użycie w okresie do 10 dni, sprawa nie podlega rozpoznaniu w trybie postępowania karnego, lecz zostaje przekazana do Komisji ds. Odwodzenia od Uzależnień, będącej organem administracyjnym, powołanym w każdym okręgu Portugalii. Każda komisja funkcjonuje przy wsparciu zespołu specjalistów z zakresu ochrony zdrowia oraz spraw społecznych. Dekryminalizacji zażywania narkotyków w Portugalii towarzyszyło systematyczne rozwijanie infrastruktury zdrowotnej i społecznej, w tym programów leczenia uzależnień, terapii substytucyjnej oraz działań z zakresu redukcji szkód.

Co do zasady, osoba kierowana jest do komisji w sytuacji, gdy posiadana ilość narkotyku nie przekracza wskaźnika 10-dniowego średniego indywidualnego spożycia, który pełni funkcję wskaźnika dowodowego, a nie sztywnej granicy normatywnej. Również w przypadku ujawnienia ilości przekraczającej ten wskaźnik prokurator lub sąd mogą skierować sprawę do komisji, jeżeli – po ocenie całokształtu okoliczności – zostanie ustalone, że substancja była przeznaczona wyłącznie do użytku osobistego, a nie do dystrybucji¹⁹³.

¹⁹³ M. Nougier, *El modelo portugués de decriminalización del uso de drogas*, [w:] *Enfoques innovadores frente a las leyes en materia de drogas y encarcelamiento*, s. 1, https://www.wola.org/wp-content/uploads/2017/05/DONE-12-Portuguese-Decrim_SPA_FINAL-.pdf, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

Komisja przeprowadza z każdą osobą skierowaną postępowanie wyjaśniające, obejmujące wysłuchanie oraz zebranie informacji dotyczących jej sytuacji osobistej, społecznej i zdrowotnej, w szczególności w zakresie zażywania substancji, sytuacji rodzinnej i zawodowej oraz ewentualnych problemów zdrowotnych lub psychologicznych. Celem tego etapu jest indywidualna ocena sytuacji danej osoby oraz dobór adekwatnej reakcji o charakterze prewencyjnym i wspierającym.

Komisja jest uprawniona do nakładania sankcji administracyjnych, jednak jej zasadniczym celem nie jest represja, lecz odwołanie od zażywania narkotyków oraz wsparcie w przezwyciężaniu problemów zdrowotnych i społecznych. W przypadku osób, które po raz pierwszy naruszyły przepisy i nie są uzależnione, postępowanie jest często zawieszane bez wymierzenia sankcji. Komisja pełni wówczas przede wszystkim funkcję informacyjną i prewencyjną, udzielając informacji o skutkach zdrowotnych zażywania narkotyków, dostępnych formach pomocy oraz obowiązujących regulacjach prawnych.

W odniesieniu do osób uzależnionych zasadniczym celem działania komisji jest zmotywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia, w tym terapii substytucyjnej, bądź do całkowitego zaprzestania zażywania narkotyków. Leczenie ma charakter dobrowolny i, co do zasady, jest nieodpłatne. Odmowa podjęcia leczenia lub jego przerwanie nie skutkuje automatycznym zastosowaniem sankcji administracyjnej ani nie pociąga za sobą obligatoryjnego ponownego skierowania sprawy do komisji¹⁹⁴.

W przypadku ponownego naruszenia przepisów ustawy nr 30/2000 komisja, co do zasady, stosuje sankcję administracyjną, przy czym jej rodzaj i dolegliwość pozostają uzależnione od oceny okoliczności konkretnej sprawy. Choć ustawa nie wprowadza automatyzmu sankcyjnego, praktyka funkcjonowania komisji wskazuje, że przy ponownym skierowaniu sprawy zastosowanie sankcji ma charakter reguły¹⁹⁵. W praktyce sankcje te mają najczęściej charakter niepieniężny i obejmują w szczególności obowiązek okresowego stawiennictwa w placówkach ochrony zdrowia lub szpitalach w celu przeprowadzenia badań, w ośrodkach społecznych, urzędach pracy lub na komisariatach, a także wykonywanie prac społecz-

¹⁹⁴ M. Nougier, *El modelo portugués de decriminalización del uso de drogas*, op. cit., s. 3.

¹⁹⁵ Ustawa nr 30/2000 nie wprowadza pojęcia „ponowne naruszenie” jako odrębnej kategorii normatywnej ani nie przewiduje automatyzmu w zakresie nakładania sankcji administracyjnych w przypadku ponownego stawiennictwa tej samej osoby przed komisją. Zgodnie z art. 15 tej ustawy, w odniesieniu zarówno do konsumentów uzależnionych, jak i nieuzależnionych, ustawodawca posługuje się konstrukcją uznaniową, pozostawiając komisji kompetencję do doboru adekwatnej reakcji w zależności od okoliczności konkretnej sprawy. Przepis ten nie ustanawia obowiązku nałożenia sankcji administracyjnej, lecz jedynie możliwość jej zastosowania. Jednocześnie analiza praktyki funkcjonowania komisji wskazuje, że w sytuacjach, w których dana osoba staje przed nią więcej niż jeden raz, sankcje administracyjne są w praktyce stosowane częściej. Z danych przedstawionych w literaturze i raportach analitycznych wynika, że odsetek osób pojawiających się przed komisjami więcej niż jeden raz jest niski (ok. 4–6%), a w takich przypadkach komisje zazwyczaj decydują się na zastosowanie jednej z przewidzianych prawem sankcji administracyjnych, w szczególności sankcji o charakterze niepieniężnym. Należy jednak podkreślić, że praktyka ta nie wynika z normatywnego obowiązku przewidzianego w ustawie, lecz stanowi rezultat utrwalonej linii stosowania prawa przez organy administracyjne. *Ibidem*.

nych (jeżeli dana osoba nie ma zatrudnienia). Rzadziej stosowane są sankcje o większej dolegliwości, takie jak zakaz opuszczania kraju bez zezwolenia, zakaz wykonywania określonych zawodów lub cofnięcie zezwoleń administracyjnych. Sankcje pieniężne nakładane są wyjątkowo i zazwyczaj w minimalnym wymiarze, co ma zapobiegać nadmiernej represyjności i negatywnym skutkom społecznym ingerencji administracyjnej¹⁹⁶.

Wykładnia przepisów ustawy nr 30/2000 stanowi przedmiot bogatego orzecznictwa sądów portugalskich, w którym wypracowano szereg istotnych tez interpretacyjnych, dotyczących rozróżnienia pomiędzy posiadaniem narkotyków na własny użytek a obrotem narkotykami, jak również znaczenia ilości posiadanej substancji oraz charakteru tzw. średniej indywidualnej dawki zażywania.

Po pierwsze, w judykaturze podkreśla się, że posiadanie bardzo dużej ilości narkotyków może samo w sobie wykluczać przyjęcie, iż były one przeznaczone wyłącznie do własnego użytku, nawet wówczas, gdy oskarżony twierdzi inaczej. W jednym z orzeczeń sąd uznał, że przyjęcie, iż posiadanie kilku tysięcy porcji konopi miało służyć wyłącznie osobistemu zażywaniu, stanowiło oczywisty błąd w ocenie materiału dowodowego, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i racjonalnego rozumowania. Zgromadzenie tak znacznej ilości środka odurzającego wyłącznie na potrzeby własnej konsumpcji zostało ocenione jako nielogiczne, co doprowadziło do zakwalifikowania czynu jako przestępstwa handlu narkotykami o mniejszej wadze¹⁹⁷.

Po drugie, sądy konsekwentnie wskazują, że przeznaczenie narkotyków dla osób trzecich – nawet w celach leczniczych – wyklucza uznanie takiego zachowania za posiadanie na własny użytek. Pojęcie „własne zażywanie” ma w orzecznictwie charakter ściśle osobisty i nie obejmuje udostępniania substancji innym osobom, niezależnie od motywów działania sprawcy¹⁹⁸.

Po trzecie, w orzecznictwie szeroko analizowane jest znaczenie średniej indywidualnej dawki zażywania oraz wartości wskazanych w tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia nr 94/96. Przeważający nurt judykatury przyjmuje, że wartości te nie mają charakteru absolutnego, automatycznego ani imperatywnego, lecz stanowią silny wskaźnik dowodowy (*indício qualificado*), który może zostać zakwestionowany w świetle innych dowodów zgromadzonych w sprawie¹⁹⁹. Zgodnie z tym dominującym stanowiskiem maksymalne ilości określone w rozporządzeniu nr 94/96 nie są niezmiennie i mogą zostać odrzucone, jeżeli

¹⁹⁶ *Ibidem*, s. 1.

¹⁹⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Évora z dnia 10 września 2024 r., <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/acordao/28-2024-930368575>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁹⁸ Wyrok Sadu Apelacyjnego w Évora z dnia 13 lipca 2022 r., <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/acordao/92-2022-209744875>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

¹⁹⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Porto z dnia 12 czerwca 2024 r., <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/acordao/468-2024-877836875>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

analiza całokształtu materiału dowodowego – w szczególności opinii biegłych oraz ustaleń dotyczących rzeczywistego wzorca zażywania narkotyków przez oskarżonego – prowadzi do odmiennych wniosków. Ustawodawca, wprowadzając te wartości, nadał im rangę wzmocnionego dowodu, nie pozbawiając jednak sądu prawa do samodzielnej oceny na podstawie zasady swobodnej oceny dowodów oraz zasad doświadczenia życiowego. Jednocześnie w judykaturze odnotowuje się istnienie stanowiska mniejszościowego, zgodnie z którym wartości określone w załączniku do rozporządzenia nr 94/96 powinny być stosowane w sposób automatyczny, niezależnie od indywidualnych cech oskarżonego. Pogląd ten pozostaje jednak w opozycji do dominującej linii orzeczniczej, która akcentuje konieczność ustalenia rzeczywistego, konkretnego wzorca konsumpcji w danej sprawie. W konsekwencji przyjmuje się, że granice ilościowe wynikające z rozporządzenia nr 94/96 posiadają istotną wartość dowodową, porównywalną z opinią biegłego, jednak ich zastosowanie podlega kontroli sądu. Każde odstępstwo od tych wartości wymaga szczegółowego uzasadnienia, opartego na krytycznej analizie dowodów i zgodnego z zasadami logicznego rozumowania²⁰⁰.

Analiza obowiązujących przepisów prawa portugalskiego oraz utrwalonej praktyki ich stosowania prowadzi do wniosku, że dekryminalizacja posiadania narkotyków na własny użytek w niewielkiej ilości nie oznacza legalizacji tych zachowań, lecz ich przesunięcie z obszaru prawa karnego do sfery odpowiedzialności administracyjnej o charakterze prewencyjno-zdrowotnym. System ten opiera się na elastycznej, zindywidualizowanej reakcji państwa, w której kryteria ilościowe pełnią funkcję dowodową, a nie absolutną, natomiast zasadniczym celem interwencji pozostaje ochrona zdrowia publicznego oraz ograniczanie szkód społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

²⁰⁰ Zob.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Porto z dnia 10 lutego 2021 r., <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/acordao/1079-2021-189675275>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Évora z dnia 14 lipca 2020 r., <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/acordao/876-2020-191143175>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lizbonie z dnia 2 kwietnia 2019 r., <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/acordao/2957-2019-190319175>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

XII. Wielka Brytania

dr Julia KOSONOĞA-ZYGMUNT

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej składa się z 4 krajów: Anglii, Walii, Szkocji oraz Irlandii Północnej. Anglia i Walia tworzą jeden wspólny system prawa karnego i sądownictwa, natomiast Szkocja oraz Irlandia Północna posiadają własne porządki prawne i instytucje wymiaru sprawiedliwości. Należy jednak podkreślić, że w określonych dziedzinach – w tym w zakresie kontroli narkotyków oraz substancji psychoaktywnych – obowiązują akty prawne uchwalone na poziomie parlamentu Zjednoczonego Królestwa, mające zastosowanie na całym terytorium państwa.

W obszarze prawa karnego dotyczącego narkotyków i substancji psychoaktywnych zasadnicze znaczenie mają akty ustawowe obowiązujące na poziomie centralnym, przy czym regulacja ta stanowi tzw. materię zastrzeżoną (*reserved matter*). Oznacza to, że kompetencja do stanowienia prawa w tym zakresie nie została przekazana parlamentom zdecentralizowanym, a podstawy normatywne odpowiedzialności karnej są, co do zasady, jednolite dla Anglii, Walii, Szkocji oraz Irlandii Północnej, przy czym w tej ostatniej kwestii legalnego obrotu i posiadania narkotyków w celach medycznych i zawodowych uregulowane są odrębnie. Odmienności pomiędzy poszczególnymi częściami Zjednoczonego Królestwa ujawniają się przede wszystkim na etapie stosowania prawa, a nie jego stanowienia.

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie związane z posiadaniem, wytwarzaniem, obrotem oraz importem i eksportem narkotyków jest ustawa Misuse of Drugs Act 1971 (dalej: MDA lub ustawa o nadużywaniu narkotyków z 1971 r.)²⁰¹. Akt ten tworzy zręby całego systemu prawnokarnej reakcji państwa na używanie oraz obrót narkotykami i wprowadza kluczową kategorię normatywną, jaką są *controlled drugs* („narkotyki”/„substancje kontrolowane”). Pojęcie to ma charakter legalny i odnosi się do substancji objętych kontrolą prawną na podstawie MDA. Zakres *controlled drugs* jest doprecyzowany w systemie

²⁰¹ Misuse of Drugs Act 1971, <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2001/3998/contents>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

załączników (*Schedules*) do MDA, w szczególności w *Schedule 2* poprzez przyporządkowanie substancji do klas A, B oraz C w zależności od oceny stopnia ich szkodliwości. Klasyfikacja ta ma zasadnicze znaczenie normatywne, gdyż determinuje zarówno zakres penalizacji, jak i maksymalne zagrożenie karne za poszczególne przestępstwa. Regulacja sankcyjna została ujęta w *Schedule 4 (Penalties)*, który przypisuje maksymalne kary do poszczególnych typów czynów oraz klas substancji.

Z punktu widzenia odpowiedzialności karnej za posiadanie narkotyków szczególne znaczenie ma sekcja 5 MDA²⁰². Sekcja 5 ust. 1 stanowi, że posiadanie – z zastrzeżeniem wszelkich przepisów sekcji 7 ustawy obowiązujących w danym czasie – przez osobę substancji kontrolowanej jest niezgodne z prawem. Przepis ten ustanawia generalny zakaz posiadania i wyznacza granicę bezprawności zachowania. Dopiero sekcja 5 ust. 2 MDA konstruuje typ czynu zabronionego, przesądzając, że posiadanie narkotyku kontrolowanego z naruszeniem powyższego zakazu stanowi przestępstwo.

Przestępstwo posiadania narkotyku kontrolowanego w rozumieniu sekcji 5 ust. 2 MDA ma charakter przestępstwa formalnego (*conduct offence*), którego znamiona zostały doprecyzowane w orzecznictwie oraz doktrynie *common law*. Odpowiedzialność karna nie jest uzależniona od wystąpienia jakiegokolwiek skutku w postaci zagrożenia zdrowia lub życia, lecz wyłącznie od samego faktu bezprawnego posiadania substancji kontrolowanej. Pojęcie *possession* obejmuje dwa zasadnicze elementy, które można określić jako przedmiotowy (*actus reus*) oraz podmiotowy (*mens rea*). *Actus reus* polega na sprawowaniu faktycznej kontroli (*custody or control*) nad substancją. Nie jest konieczne fizyczne trzymanie narkotyku przy sobie; wystarczające jest, aby sprawca miał możliwość dysponowania substancją, w tym poprzez umieszczenie jej w miejscu, nad którym sprawuje kontrolę, takim jak mieszkanie, pojazd lub inne kontrolowane miejsce. *Mens rea* obejmuje natomiast świadomość posiadania danej substancji. Nie jest wymagane, aby sprawca znał dokładny skład chemiczny ani formalną klasyfikację prawną substancji; wystarczające jest, aby wiedział lub miał uzasadnione podstawy podejrzewać, że znajduje się w posiadaniu substancji o charakterze narkotyku. Zgodnie z sekcją 28 MDA²⁰³ brak wiedzy lub podejrzenia co do charakteru substancji może stanowić podstawę obrony, przy czym ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na oskarżonym.

²⁰² Brzmienie oryginalne sekcji 5 ust. 2 MDA: (1) *Subject to any regulations under section 7 of this Act for the time being in force, it shall not be lawful for a person to have a controlled drug in his possession.* (2) *Subject to section 28 of this Act and to subsection (4) below, it is an offence for a person to have a controlled drug in his possession in contravention of subsection (1) above.*

²⁰³ Brzmienie oryginalne sekcji 28 MDA:
 (1) *This section applies to offences under any of the following provisions of this Act, that is to say section 4(2) and (3), section 5(2) and (3), section 6(2) and section 9.*
 (2) *Subject to subsection (3) below, in any proceedings for an offence to which this section applies it shall be a defence for the accused to prove that he neither knew of nor suspected nor had reason to suspect the existence of some fact alleged by the prosecution which it is necessary for the prosecution to prove if he is to be convicted of the offence charged.*

Prawo brytyjskie nie wyróżnia odrębnego typu czynu zabronionego dla posiadania narkotyku na własny użytek. Ilość substancji oraz cel jej posiadania nie stanowią znamion przestępstwa z sekcji 5 ust. 2 MDA i nabierają znaczenia dopiero na etapie oceny prawnej, w szczególności przy rozróżnieniu pomiędzy posiadaniem prostym a posiadaniem z zamiarem dalszego obrotu, o którym mowa w sekcji 5 ust. 3 MDA, a także przy wymiarze kary. Ustawa nie przewiduje żadnego ustawowego progu ilościowego, który pozwalałby na uznanie posiadania „nieznacznej ilości” narkotyku za czyn niekaralny; w konsekwencji każde posiadanie narkotyku kontrolowanego, niezależnie od jego ilości, wypełnia znamiona czynu zabronionego, o ile nie zachodzi jeden z wyraźnie przewidzianych przez ustawodawcę wyjątków legalizujących takie posiadanie.

Uzupełniająco należy wskazać, że choć ustawa o nadużywaniu narkotyków z 1971 r. nie przewiduje żadnych ustawowych progów ilościowych determinujących karalność posiadania narkotyku kontrolowanego, to ilość posiadanej substancji (*quantity*) może odgrywać istotną rolę na dalszych etapach stosowania prawa. W szczególności ilość stanowi jeden z elementów faktycznych branych pod uwagę przy ocenie, czy zachowanie sprawcy mieści się jeszcze w ramach posiadania prostego (*simple possession*) z sekcji 5 ust. 2 MDA, czy też uzasadnia przypisanie zamiaru dostarczania (*possession with intent to supply*) w rozumieniu sekcji 5 ust. 3 MDA. Znaczenie ilości w tym ujęciu ma jednak charakter wyłącznie dowodowy i sankcyjny, a nie normatywny – w prawie brytyjskim brak jest bowiem wiążących, powszechnie obowiązujących „progów ilościowych” (*threshold quantities*), które automatycznie przesądzałyby o karalności, jej wyłączeniu lub kwalifikacji prawnej czynu. Ilość posiadanej substancji może natomiast stanowić – obok innych okoliczności faktycznych, takich jak sposób porcjowania (*packaging*), posiadanie wagi, gotówki, list kontaktów czy komunikacja handlowa – istotny element materiału dowodowego przy rozróżnieniu pomiędzy posiadaniem prostym a posiadaniem z zamiarem dostarczania. Jednocześnie ilość ta jest uwzględniana na etapie wymiaru kary, w ramach wytycznych sentencyjnych (*Sentencing Council guidelines*) dotyczących przestępstw narkotykowych, a w sprawach o niewielkiej wadze może wpływać

(3) Where in any proceedings for an offence to which this section applies it is necessary, if the accused is to be convicted of the offence charged, for the prosecution to prove that some substance or product involved in the alleged offence was the controlled drug which the prosecution alleges it to have been, and it is proved that the substance or product in question was that controlled drug, the accused –

(a) shall not be acquitted of the offence charged by reason only of proving that he neither knew nor suspected nor had reason to suspect that the substance or product in question was the particular controlled drug alleged; but

(b) shall be acquitted thereof –

(i) if he proves that he neither believed nor suspected nor had reason to suspect that the substance or product in question was a controlled drug; or

(ii) if he proves that he believed the substance or product in question to be a controlled drug, or a controlled drug of a description, such that, if it had in fact been that controlled drug or a controlled drug of that description, he would not at the material time have been committing any offence to which this section applies.

(4) Nothing in this section shall prejudice any defence which it is open to a person charged with an offence to which this section applies to raise apart from this section.

na decyzje o zastosowaniu środków pozasądowych określanych obecnie jako *out-of-court resolutions* (wcześniej: *out-of-court disposals*) w ramach policyjnego uznania (*police discretion*) oraz wytycznych prokuratorskich. Należy przy tym podkreślić, że brak jest w prawie Zjednoczonego Królestwa normatywnie wiążącego „progu ilościowego”, który automatycznie kwalifikowałby dane zachowanie jako niekaralne lub jako przestępstwo dostarczania; propozycje legislacyjne w tym zakresie nie doprowadziły do wprowadzenia takich domniemań, co potwierdza utrzymanie modelu opartego na całościowej ocenie okoliczności konkretnej sprawy (*case-by-case assessment*).

Na tle powyższych uwag należy odróżnić przestępstwo posiadania narkotyku kontrolowanego z sekcji 5 ust. 2 MDA od odrębnego typu czynu zabronionego, jakim jest posiadanie z zamiarem dostarczania – *possession with intent to supply* (sekcja 5 ust. 3 MDA²⁰⁴). Przestępstwo to nie wymaga faktycznego dostarczenia substancji, lecz ustalenia zamiaru jej przekazania innej osobie, przy czym pojęcie *supply* rozumiane jest szeroko i obejmuje nie tylko sprzedaż, lecz również nieodpłatne przekazanie narkotyku. Odróżnienie posiadania prostego od posiadania z zamiarem dostarczania nie opiera się na ustawowych progach ilościowych, lecz na całościowej ocenie okoliczności faktycznych, w tym ilości i rodzaju substancji, sposobu jej przechowywania oraz istnienia dowodów wskazujących na przygotowanie do dystrybucji, zgodnie z wytycznymi Crown Prosecution Service²⁰⁵.

Wysokość sankcji karnej za przestępstwo posiadania narkotyku kontrolowanego nie została określona bezpośrednio w treści sekcji 5 MDA, która nie tylko konstruuje sam typ czynu zabronionego, lecz także wynika z systemowego zestawienia tego przepisu z regulacją sankcyjną zawartą w *Schedule 4* do ustawy (*Penalties*). Załącznik ten przypisuje sankcje do poszczególnych typów przestępstw oraz klas substancji. Zgodnie z tymi regulacjami maksymalny wymiar kary za przestępstwo posiadania narkotyku kontrolowanego (*having possession of a controlled drug*) wynosi:

- do 7 lat pozbawienia wolności w przypadku substancji zaliczonych do klasy A;
- do 5 lat pozbawienia wolności w przypadku substancji klasy B;
- do 2 lat pozbawienia wolności w przypadku substancji klasy C.

²⁰⁴ Brzmienie oryginalne sekcji 5 ust. 3 w MDA: *Subject to section 28 of this Act, it is an offence for a person to have a controlled drug in his possession, whether lawfully or not, with intent to supply it to another in contravention of section 4(1) of this Act.*

²⁰⁵ Szerzej zob.: House of Commons Library, *Misuse of Drugs Regulations 2001: Research Briefing*, CBP-10154, 4 December 2024, s. 12–13, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-10154/CBP-10154.pdf>, dostęp: 4 lutego 2026 r. Do czynników, które mogą wskazywać na zamiar dostarczania narkotyków, zalicza się m.in.: dużą ilość narkotyków nieadekwatną do osobistego użytku; posiadanie narkotyków nieprzetworzonych; posiadanie różnych rodzajów narkotyków; dowody na to, że narkotyk został przygotowany do sprzedaży; sprzęt związany z narkotykami, taki jak wagi, środki rozcieńczające, torebki lub opakowania foliowe.

Jednocześnie w każdym z tych przypadków ustawa przewiduje również możliwość orzeczenia grzywny w nieograniczonej wysokości, alternatywnie albo kumulatywnie z karą pozbawienia wolności.

Przestępstwo posiadania narkotyku kontrolowanego ma charakter *either-way offence*, co oznacza, że może być rozpoznawane zarówno przez sąd magistrański (*Magistrates' Court*), jak i przez sąd koronny (*Crown Court*), w zależności od wagi sprawy i okoliczności konkretnego przypadku. Choć ustawowe maksima kar wskazują na formalną surowość reakcji karnej, rzeczywisty wymiar sankcji ustalany jest przez sąd z uwzględnieniem wytycznych dotyczących wymiaru kary oraz indywidualnych okoliczności sprawy, przy czym ilość posiadanej substancji i kontekst jej posiadania mają znaczenie wyłącznie na etapie oceny stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu, a nie dla samego ustalenia karalności zachowania.

Zakres bezprawności posiadania narkotyków kontrolowanych wyznaczają nie tylko przepisy ustawy o nadużywaniu narkotyków z 1971 r., lecz również przepisy wykonawcze wydane na podstawie tej ustawy, w szczególności *Misuse of Drugs Regulations 2001* (dalej: rozporządzenie wykonawcze do ustawy o nadużywaniu narkotyków z 2001 r.)²⁰⁶ oraz – w odniesieniu do Irlandii Północnej – *Misuse of Drugs Regulations (Northern Ireland) 2002* (dalej: rozporządzenie wykonawcze do ustawy o nadużywaniu narkotyków z 2002 r.)²⁰⁷. O ile ustawa wprowadza generalny zakaz posiadania narkotyków kontrolowanych, o tyle regulacje wykonawcze doprecyzowują sytuacje, w których posiadanie takich substancji pozostaje zgodne z prawem, i w ten sposób określają krąg podmiotów uprawnionych oraz cele, w jakich posiadanie jest dopuszczalne²⁰⁸. Podstawę prawną tego mechanizmu stanowią postanowienia sekcji 7 MDA²⁰⁹, które upoważniają do określenia, w drodze przepisów wy-

²⁰⁶ <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2001/3998/contents>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²⁰⁷ <https://www.legislation.gov.uk/nisr/2002/1/contents/made>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²⁰⁸ House of Commons Library, *Misuse of Drugs Regulations 2001: Research Briefing*, CBP-10154, 4 December 2024, s. 12–13, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-10154/CBP-10154.pdf>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²⁰⁹ Brzmienie oryginalne sekcji 7 MDA:

(1) *The Secretary of State may by regulations –*

(a) *except from section 3(1)(a) or (b), 4(1)(a) or (b) or 5(1) of this Act such controlled drugs as may be specified in the regulations; and*

(b) *make such other provision as he thinks fit for the purpose of making it lawful for persons to do things which under any of the following provisions of this Act, that is to say sections 4(1), 5(1) and 6(1), it would otherwise be unlawful for them to do.*

(2) *Without prejudice to the generality of paragraph (b) of subsection (1) above, regulations under that subsection authorising the doing of any such thing as is mentioned in that paragraph may in particular provide for the doing of that thing to be lawful –*

(a) *if it is done under and in accordance with the terms of a licence or other authority issued by the Secretary of State and in compliance with any conditions attached thereto; or*

(b) *if it is done in compliance with such conditions as may be prescribed.*

(3) *Subject to subsection (4) below, the Secretary of State shall so exercise his power to make regulations under subsection (1) above as to secure –*

(a) *that it is not unlawful under section 4(1) of this Act for a doctor, dentist, veterinary practitioner or veterinary surgeon, acting in his capacity as such, to prescribe, administer, manufacture, compound or supply a controlled drug, or for*

konawczych, przypadków dopuszczalnego posiadania narkotyków kontrolowanych. Realizacją tej delegacji jest rozporządzenie wykonawcze do ustawy o nadużywaniu narkotyków z 2001 r. w Zjednoczonym Królestwie, a w przypadku Irlandii Północnej – rozporządzenie wykonawcze do ustawy o nadużywaniu narkotyków z 2002 r., wprowadzające szczegółowy system legalizacji posiadania określonych substancji kontrolowanych w ściśle określonych celach i warunkach. Rozporządzenia te dzielą substancje na 5 harmonogramów (*Schedules 1-5*), uwzględniając zarówno ich potencjalną szkodliwość, jak i zastosowanie terapeutyczne. Legalne posiadanie narkotyków kontrolowanych jest dopuszczalne przede wszystkim w ramach działalności leczniczej, farmaceutycznej, weterynaryjnej oraz badawczej, pod warunkiem spełnienia szczegółowych wymogów dotyczących uprawnień zawodowych, dokumentacji, recept, licencji oraz zasad przechowywania. W tym sensie pojęcie *controlled drugs* obejmuje nie tylko substancje nielegalne w obrocie pozamedycznym, lecz również leki zawierające substancje psychoaktywne, których posiadanie przez określone osoby i w określonych celach pozostaje zgodne z prawem²¹⁰.

Niezależnie od powyższego ustawa o nadużywaniu narkotyków z 1971 r. przewiduje również szczególną regulację o charakterze wyłączającym bezprawność posiadania w ściśle określonej sytuacji (zawartą w sekcji 5 ust. 4), zgodnie z którą nie popełnia przestępstwa osoba znajdująca się w posiadaniu narkotyku kontrolowanego wyłącznie w celu jego

a pharmacist or a person lawfully conducting a retail pharmacy business, acting in either case in his capacity as such, to manufacture, compound or supply a controlled drug; and

(b) that it is not unlawful under section 5(1) of this Act for a doctor, dentist, veterinary practitioner, veterinary surgeon, pharmacist or person lawfully conducting a retail pharmacy business to have a controlled drug in his possession for the purpose of acting in his capacity as such.

(4) If in the case of any controlled drug the Secretary of State is of the opinion that it is in the public interest –

(a) for production, supply and possession of that drug to be either wholly unlawful or unlawful except for purposes of research or other special purposes; or

(b) for it to be unlawful for practitioners, pharmacists and persons lawfully conducting retail pharmacy businesses to do in relation to that drug any of the things mentioned in subsection (3) above except under a licence or other authority issued by the Secretary of State,

he may by order designate that drug as a drug to which this subsection applies; and while there is in force an order under this subsection designating a controlled drug as one to which this subsection applies, subsection (3) above shall not apply as regards that drug.

(5) Any order under subsection (4) above may be varied or revoked by a subsequent order thereunder.

(6) The power to make orders under subsection (4) above shall be exercisable by statutory instrument, which shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament.

(7) The Secretary of State shall not make any order under subsection (4) above except after consultation with or on the recommendation of the Advisory Council.

(8) References in this section to a person's "doing" things include references to his having things in his possession.

(9) In its application to Northern Ireland this section shall have effect as if for references to the Secretary of State there were substituted references to the Ministry of Home Affairs for Northern Ireland and as if for subsection (6) there were substituted –

(6) Any order made under subsection (4) above by the Ministry of Home Affairs for Northern Ireland shall be subject to negative resolution within the meaning of section 41(6) of the Interpretation Act (Northern Ireland) 1954 as if it were a statutory instrument within the meaning of that Act.

²¹⁰ <https://www.gov.uk/government/publications/review-of-the-psychoactive-substances-act-2016>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

zniszczenia lub niezwłocznego przekazania właściwym organom, w szczególności policji. Regulacja ta ma charakter wąskiego wyjątku materialnoprawnego i nie stanowi generalnej podstawy legalizacji posiadania, lecz odnosi się do sytuacji incydentalnych, w których posiadanie substancji ma charakter przejściowy i instrumentalny. Poza przypadkami wyraźnie przewidzianymi w ustawie oraz w przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie posiadanie narkotyków kontrolowanych wymaga wykazania istnienia szczególnej podstawy prawnej, wynikającej z odpowiednich regulacji szczególnych.

Na tle przedstawionych regulacji należy podkreślić, że brytyjski model odpowiedzialności karnej za posiadanie narkotyków kontrolowanych opiera się na założeniu formalnej penalizacji samego faktu posiadania substancji objętej kontrolą prawną na podstawie ustawy o nadużywaniu narkotyków z 1971 r., przy jednoczesnym pozostawieniu znacznego zakresu elastyczności na etapie stosowania prawa. Ustawodawca świadomie nie wprowadził ani progów ilościowych, ani odrębnego typu czynu zabronionego dla posiadania na własny użytek, przenosząc ciężar indywidualizacji reakcji karnej na etap postępowania karnego oraz wymiaru kary.

Uzupełnieniem tego modelu jest mechanizm tymczasowego obejmowania substancji kontrolą prawną w drodze *Temporary Class Drug Orders* (dalej: TCDO, sekcja 2A MDA), który umożliwia szybkie reagowanie na pojawienie się nowych substancji o potencjalnie wysokiej szkodliwości. Substancje objęte TCDO nie są włączane do systemu klas A-C ani do *Schedule 2 MDA*, lecz podlegają odrębnemu, czasowemu reżimowi kontroli ustanowionemu w sekcji 2A MDA, polegającemu na penalizacji wytwarzania, obrotu oraz importu i eksportu, bez objęcia ich generalnym zakazem posiadania z sekcji 5 MDA. W konsekwencji brak karalności posiadania w tym przypadku nie ma charakteru wyjątku, lecz wynika z konstrukcji zakresu penalizacji w reżimie TCDO. Rozwiązanie to pełni funkcję przejściową pomiędzy całkowitym brakiem regulacji a trwałym objęciem danej substancji systemem klasyfikacji MDA.

Równoległe do reżimu MDA funkcjonuje odrębny system odpowiedzialności prawnej dotyczący nowych substancji psychoaktywnych, ustanowiony ustawą *Psychoactive Substances Act 2016* (dalej: PSA lub ustawa o substancjach psychoaktywnych z 2016 r.)²¹¹. W odróżnieniu od MDA, ten akt prawny, co do zasady, nie penalizuje posiadania substancji psychoaktywnych poza miejscami izolacji, koncentrując się na zwalczaniu podaży poprzez kryminalizację wytwarzania, dostarczania oraz importu i eksportu. Zestawienie regulacji MDA, mechanizmu TCDO oraz PSA wskazuje, że brytyjski system prawa narkotykowego ma charakter wielowarstwowy i etapowy, a przyjęty model reakcji prawnokarnej uzależniony jest od stopnia rozpoznania ryzyka danej substancji oraz od celu regulacyjnego realizowanego przez ustawodawcę.

²¹¹ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/2/contents>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

Z punktu widzenia odpowiedzialności karnej zasadniczą różnicą pomiędzy MDA a PSA jest podejście do samego posiadania. O ile MDA penalizuje posiadanie *controlled drugs*, co do zasady, o tyle PSA nie przewiduje penalizacji posiadania substancji psychoaktywnych w przestrzeni publicznej. Odpowiedzialność karna za posiadanie na gruncie PSA ograniczona została do szczególnej sytuacji, jaką jest posiadanie substancji psychoaktywnej w zakładzie karnym lub innym miejscu izolacji (*custodial institution*), co wynika wprost z sekcji 9 ust. 1 PSA²¹². Penalizacji podlegają natomiast wytwarzanie, dostarczanie, oferowanie oraz import i eksport substancji psychoaktywnych, przy czym w tym zakresie PSA wyraźnie rozdziela przepisy typizujące (sekcje 4–8 PSA) od przepisów sankcyjnych. Wysokość sankcji za czyny z sekcji 4–8 PSA została określona w sekcji 10 ust. 1 PSA (*Penalties*), który przewiduje – w razie skazania (*on conviction on indictment*) – karę pozbawienia wolności do 7 lat albo grzywnę, albo obie te kary łącznie; odrębnie, w sekcji 10 ust. 2 PSA, uregulowano sankcje za przestępstwo z sekcji 9 (posiadanie substancji w zakładzie karnym lub innym miejscu izolacji). W rezultacie PSA realizuje model penalizacji skoncentrowany na eliminowaniu podaży, a nie na karaniu użytkowników jako takich.

Podsumowując, obowiązujący stan prawny w Wielkiej Brytanii charakteryzuje się brakiem ustawowej depenalizacji posiadania nieznacznej ilości narkotyków na własny użytek. W odniesieniu do *controlled drugs*, w rozumieniu ustawy o nadużywaniu narkotyków z 1971 r., posiadanie stanowi, co do zasady, przestępstwo, niezależnie od ilości substancji, a podstawy odpowiedzialności karnej oraz maksymalnego zagrożenia sankcją wynikają z systemowego zestawienia sekcji 5 MDA oraz regulacji sankcyjnej zawartej w *Schedule 4* tej ustawy. Zakres bezprawności posiadania został jednocześnie ograniczony przez przepisy rozporządzenia wykonawczego do ustawy o nadużywaniu narkotyków z 2001 r., które legalizują posiadanie określonych substancji kontrolowanych w ściśle zdefiniowanych kontekstach medycznych, farmaceutycznych i profesjonalnych. Odmienny model przyjęto w odniesieniu do nowych substancji psychoaktywnych, w przypadku którego ustawa o substancjach psychoaktywnych z 2016 r. wprowadza zasadniczą depenalizację posiadania poza miejscami izolacji, przy jednoczesnym utrzymaniu penalizacji zachowań o charakterze podażowym, a podstawy odpowiedzialności karnej i sankcji należy wiązać z regulacją zawartą w sekcji 10 PSA, a nie z samymi przepisami typizującymi czyny zabronione.

²¹² Brzmienie oryginalne sekcji 9 ust. 1 PSA:

- (1) *A person commits an offence if –*
 - (a) *the person is in possession of a psychoactive substance in a custodial institution,*
 - (b) *the person knows or suspects that the substance is a psychoactive substance, and*
 - (c) *the person intends to consume the psychoactive substance for its psychoactive effects.*
- (2) *In this section “custodial institution” has the same meaning as in section 6.*
- (3) *This section is subject to section 11 (exceptions to offences).*

TABELA 3. Kary za posiadanie, produkcję, handel i import poszczególnych substancji według MDA, PSA i mechanizmu TCDO

Reżim prawny/ kategoria	Przykłady substancji	Kara za posiadanie	Kara za produkcję, handel, import
Klasa A (MDA)	Crack, kokaina, MDMA (ecstasy), heroina, LSD, grzyby psylocybinowe, metadon, metamfetamina	Nieograniczona grzywna i/lub do 7 lat pozbawienia wolności	Nieograniczona grzywna i/lub dożywotnie pozbawienie wolności
Klasa B (MDA)	Amfetaminy, konopie, kodeina, ketamina, syntetyczne kannabinoidy, mefedron, GHB, GBL	Nieograniczona grzywna i/lub do 5 lat pozbawienia wolności	Nieograniczona grzywna i/lub do 14 lat pozbawienia wolności
Klasa C (MDA)	Sterydy anaboliczne, benzodiazepiny (diazepam), khat	Nieograniczona grzywna i/lub do 2 lat pozbawienia wolności	Nieograniczona grzywna i/lub do 14 lat pozbawienia wolności
Substancje psychoaktywne (PSA)	Substancje wywołujące efekt psychoaktywny w rozumieniu sekcji 2 PSA	Brak kar (poza posiadaniem w zakładzie karnym – sekcja 9 PSA)	Nieograniczona grzywna i/lub do 7 lat pozbawienia wolności
Substancje objęte TCDO	Etylofenidat, IPPD, HDMP-28	Brak kar (posiadanie, a nie przestępstwo)	Nieograniczona grzywna i/lub do 14 lat pozbawienia wolności

Źródło: opracowanie własne.

Tak ukształtowany formalny model penalizacji posiadania, pozbawiony progów ilościowych i oparty na szerokiej definicji znamion czynu zabronionego, powoduje, że kluczowe znaczenie dla rzeczywistego funkcjonowania systemu mają praktyka organów ścigania oraz instrumenty pozasądowe stosowane na etapie postępowania przygotowawczego.

1. Praktyka ścigania w Anglii i Walii

W Anglii i Walii, mimo formalnej karalności każdego przypadku posiadania narkotyku kontrolowanego w rozumieniu ustawy o nadużywaniu narkotyków z 1971 r., praktyka organów ścigania i prokuratury cechuje się znacznym stopniem zróżnicowania reakcji na posiadanie niewielkich ilości substancji na własny użytek. System ten opiera się na założeniu, że nie każdy przypadek wypełnienia znamion przestępstwa powinien automatycznie prowadzić do wszczęcia i kontynuowania postępowania karnego zakończonego skazaniem, a zasadniczą rolę odgrywa tu ocena proporcjonalności reakcji państwa w realiach konkretnej sprawy.

Na etapie przedprocesowym zasadniczą rolę odgrywa uznanie policyjne (*police discretion*). Zgodnie z aktualną *Authorised Professional Practice*, publikowaną przez College of Policing, policja w Anglii i Walii dysponuje katalogiem środków pozasądowych (*out-of-court resolutions*, wcześniej określanych jako *out-of-court disposals*), umożliwiającymi zakończenie sprawy bez kierowania jej do sądu. Do środków tych należą w szczególności *Community Resolution*, *Simple Caution* oraz – w odniesieniu do nieletnich – *Youth Caution*. Instrumenty te nie prowadzą do skazania, lecz pozwalają na formalną reakcję państwa w sytuacjach, w których wszyczenie pełnego postępowania karnego byłoby nieproporcjonalne, zwłaszcza przy posiadaniu niewiel-

kich ilości narkotyków, braku uprzedniej karalności oraz braku okoliczności wskazujących na działalność handlową²¹³.

Na poziomie prokuratorskim podstawowym punktem odniesienia są wytyczne zawarte w dokumencie *The Code for Crown Prosecutors*²¹⁴, wydanym przez Crown Prosecution Service (CPS). Dokument ten wprowadza tzw. *Full Code Test*, obejmujący etap oceny dowodowej (*evidential stage*) oraz etap oceny interesu publicznego (*public interest stage*). Postępowanie karne może zostać wszczęte lub kontynuowane wyłącznie wówczas, gdy istnieje realna perspektywa skazania, a ściganie jest uzasadnione interesem publicznym. Szczegółowe znaczenie w sprawach narkotykowych mają również wytyczne CPS – *Drug offences: Legal guidance*²¹⁵, które wskazują, że ściganie jest, co do zasady, zwyczajowe w przypadku posiadania jakiegokolwiek ilości narkotyków klasy A, natomiast w odniesieniu do narkotyków klas B i C zwłaszcza wówczas, gdy ilość przekracza poziom uznawany za minimalny. Jednocześnie CPS akcentuje konieczność indywidualnej oceny interesu publicznego, w szczególności w sprawach dotyczących niewielkich ilości konopi indyjskich, z uwzględnieniem takich okoliczności, jak brak uprzedniej karalności, brak zachowań antyspołecznych czy kontekst użycia substancji. Kryteria te nie mają charakteru normatywnego i nie wprowadzają wiążących progów ilościowych, lecz funkcjonują wyłącznie na poziomie prokuratorskiej oceny zasadności wniesienia oskarżenia.

Na etapie sądowym wymiar kary za przestępstwo posiadania narkotyków kontrolowanych kształtowany jest na podstawie wytycznych wydanych przez Sentencing Council for England and Wales, w szczególności dokumentu *Drug Offences: Definitive Guideline*²¹⁶. Wytyczne te nakazują różnicowanie sankcji w zależności od klasy substancji, ilości posiadanej substancji, stopnia winy sprawcy oraz kontekstu posiadania. Choć ilość narkotyku pozostaje irrelevantna dla samej karalności czynu, odgrywa ona kluczową rolę przy ustalaniu poziomu szkodliwości (*harm category*) oraz doborze sankcji.

W rezultacie, mimo że system prawa karnego Anglii i Walii opiera się na formalnej penalizacji posiadania narkotyków kontrolowanych, rzeczywista reakcja państwa ma charakter selektywny i pragmatyczny. Ciężar różnicowania przypadków posiadania na własny użytek został w istotnej mierze przeniesiony z poziomu ustawowego na poziom praktyki organów ścigania, w tym prokuratury, oraz sądów. Model ten bywa w literaturze opisywany jako for-

²¹³ College of Policing, *Authorised Professional Practice (APP): Out-of-court resolutions*, <https://www.college.police.uk/guidance>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²¹⁴ Crown Prosecution Service, *The Code for Crown Prosecutors*, <https://www.cps.gov.uk/publication/code-crown-prosecutors>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²¹⁵ Crown Prosecution Service, *Drug offence: legal guidance, updated 12 June 2024*, <https://www.cps.gov.uk/prosecution-guidance/drug-offences>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²¹⁶ Pełny tekst obowiązujących wytycznych dostępny jest na oficjalnej stronie Sentencing Council for England and Wales: *Drug Offences: Definitive Guideline*, <https://sentencingcouncil.org.uk/resources/common-offences/drug-offences/>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

ma *de facto* depenalizacji lub dywersji (*diversion*), polegająca na ograniczaniu reakcji karnej poprzez szerokie uznanie policyjne i prokuratorskie mimo utrzymania formalnej karalności w prawie materialnym²¹⁷.

2. Praktyka ścigania w Szkocji

W Szkocji stosowanie prawa karnego w sprawach dotyczących posiadania narkotyków kontrolowanych odbywa się w ramach odrębnego systemu procesowego, w którym centralną rolę odgrywa Crown Office and Procurator Fiscal Service (COPFS), działające w ramach niezależnej szkockiej jurysdykcji oskarżycielskiej pod zwierzchnictwem Lord Advocate²¹⁸. Choć materialnoprawne podstawy odpowiedzialności karnej – w szczególności ustawy o nadużywaniu narkotyków z 1971 r. – mają charakter jednolity na poziomie Zjednoczonego Królestwa, decyzje o ściganiu oraz doborze środka reakcji należą do kompetencji szkockiej prokuratury i są podejmowane zgodnie z jej własną polityką oskarżycielską.

W oficjalnych materiałach COPFS wskazuje się, że decyzje o skierowaniu sprawy na drogę postępowania karnego opierają się na dwóch filarach:

- 1) ocenie wystarczalności materiału dowodowego (*sufficiency of evidence*) oraz
- 2) ocenie interesu publicznego (*public interest*).

W konsekwencji prokurator może odstąpić od kierowania sprawy do sądu, jeżeli uzna – mimo formalnego wypełnienia znamion czynu zabronionego – że reakcja sądowa nie jest konieczna lub proporcjonalna w świetle interesu publicznego²¹⁹.

W praktyce szkockiej istotną rolę odgrywają również środki alternatywne wobec ścigania sądowego (w tym zaniechanie ścigania przestępstwa, *diversion from prosecution*, oraz środki przymusu bezpośredniego, *prosecutorial disposals – direct measures*), obejmujące w szczególności grzywnę skarbową (*fiscal fines*) i umożliwiające zakończenie sprawy bez skazania sądowego, zwłaszcza w przypadkach o mniejszej wadze, przede wszystkim w sprawach posiadania niewielkich ilości narkotyków na własny użytek²²⁰.

²¹⁷ Zob. m.in. A. Stevens, C. Hughes, E. Heges, S. Hulm, R. Cassidy, *The penalization, diversion and decriminalization of drug possession: A realist review and programme theory of alternatives to criminalization for simple drug possession*, „International Journal of Drug Policy” 2022, vol. 102, <https://kar.kent.ac.uk/77095/>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²¹⁸ Por. HM Inspectorate of Prosecution in Scotland, *Joint review of diversion from prosecution*, February 2023, <https://www.prosecutioninspectorate.scot/media/3rkm2hyf/joint-review-diversion-prosecution.pdf>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²¹⁹ Por. Crown Office and Procurator Fiscal Service, *Lord Advocate’s guidelines on the use of the police direct measures for adult offenders*, <https://www.copfs.gov.uk/publications/lord-advocate-s-guidelines-on-the-use-of-the-police-direct-measures-for-adult-offenders/html/>, dostęp: 4 lutego 2026 r.; zob. też HM Inspectorate of Prosecution in Scotland, *Joint review of diversion from prosecution*, *op. cit.*

²²⁰ Por. *Ibidem*.

Na etapie orzekania sądowego kontekst posiadania oraz ilość substancji mają znaczenie przede wszystkim przy ustalaniu dolegliwości sankcji. W odróżnieniu od Anglii i Walii, w Szkocji nie funkcjonują szczegółowe wytyczne sentencyjne, dotyczące przestępstw narkotykowych i odpowiadające *definitive guidelines* Sentencing Council for England and Wales. Praktyka sądowa jest natomiast porządkowana przez ogólne wytyczne i materiały Scottish Sentencing Council, dotyczące zasad wymiaru kary oraz dostępnych środków reakcji (*sentencing disposals*), w tym m.in. w ramach sekcji *Disposal and appeals*²²¹.

3. Praktyka ścigania w Irlandii Północnej

W Irlandii Północnej decyzje o ściganiu przestępstw narkotykowych podejmowane są przez Public Prosecution Service for Northern Ireland (dalej: PPS NI), działającą na podstawie oficjalnie opublikowanego *Code for Prosecutors*²²². Dokument ten określa jednolity standard decyzyjny w sprawach karnych, w tym dotyczących posiadania narkotyków kontrolowanych w rozumieniu ustawy o nadużywaniu narkotyków z 1971 r. Zgodnie z tym kodeksem prokurator dokonuje oceny sprawy na podstawie dwóch kumulatywnych kryteriów: testu dowodowego (*evidential test*) oraz testu interesu publicznego (*public interest test*). Nawet w sytuacji, gdy istnieją wystarczające podstawy dowodowe do postawienia zarzutu, PPS NI może odstąpić od ścigania, jeżeli uzna, że prowadzenie postępowania nie służy interesowi publicznemu, w szczególności w sprawach o niewielkiej wadze, obejmujących posiadanie małych ilości substancji na własny użytek, przy braku okoliczności obciążających²²³.

W konsekwencji formalna karalność posiadania współistnieje z selektywną polityką ścigania, ponieważ nawet przy spełnieniu przesłanki dowodowej prokurator może uznać, że wniesienie oskarżenia nie leży w interesie publicznym, co w praktyce prowadzi do częstszego odstępowania od ścigania w sprawach o niewielkiej wadze²²⁴.

W odróżnieniu od Anglii i Walii, w Irlandii Północnej nie funkcjonuje rozbudowany system formalnych środków reakcji policyjnej typu *community resolution*. Nie oznacza to jednak braku instrumentów umożliwiających zakończenie – zależnie od okoliczności – spraw o mniejszej wadze już na etapie czynności policyjnych²²⁵. Równolegle elastyczność reakcji

²²¹ *Scottish Sentencing Council, Disposals and Appeals*, <https://www.scottishsentencingcouncil.org.uk/sentencing-information/disposals-and-appeals>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²²² Public Prosecution Service for Northern Ireland, *Code for Prosecutors*, <https://www.ppsni.gov.uk/publications/code-prosecutors>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

²²³ Public Prosecution Service for Northern Ireland, *Code for Prosecutors*, *op. cit.*, pkt 4.12–4.16.

²²⁴ Public Prosecution Service for Northern Ireland, *Code for Prosecutors*, *op. cit.*

²²⁵ Criminal Justice Inspection Northern Ireland, *The Police Service of Northern Ireland's use of Community Resolution Notices (Policing report)*, 23 October 2025, <https://www.cjini.org/wp-content/uploads/2025/10/CJI-PSNI-Use-of-CRNs-Inspection-Report-Tagged.pdf>, dostęp: 4 lutego 2026 r.

na przestępstwa o niskim stopniu społecznej szkodliwości realizowana jest na poziomie decyzji prokuratorskich, w ramach stosowania testu interesu publicznego²²⁶.

Analiza obowiązującego stanu prawnego i praktyki stosowania prawa w Zjednoczonym Królestwie prowadzi do wniosku, że odpowiedzialność karna za posiadanie narkotyków opiera się na jednolitej, formalnej penalizacji posiadania substancji kontrolowanych na podstawie ustawy o nadużywaniu narkotyków z 1971 r., bez wprowadzania ustawowych progów ilościowych ani odrębnej kategorii posiadania na własny użytek. Jednocześnie rzeczywisty zakres reakcji karnej jest w znacznym stopniu kształtowany na poziomie praktyki organów ścigania i prokuratury poprzez mechanizmy uznania instytucjonalnego, test interesu publicznego oraz środki alternatywne wobec ścigania sądowego. Zróżnicowanie to ujawnia się szczególnie wyraźnie na tle porównania Anglii i Walii, Szkocji oraz Irlandii Północnej, gdzie – mimo jednolitej podstawy materialnoprawnej – modele decyzyjne i instrumenty reakcji karnej różnią się organizacyjnie i proceduralnie. W rezultacie brytyjski system łączy formalną surowość normatywną z pragmatyczną, selektywną praktyką stosowania prawa, w której kluczową rolę odgrywa ocena proporcjonalności i celowości reakcji karnej, a nie ustawowe wyłączenia karalności posiadania niewielkich ilości narkotyków.

System ten został uzupełniony o mechanizm tymczasowego obejmowania substancji kontrolą prawną w drodze *Temporary Class Drug Orders*, który umożliwia szybkie reagowanie na nowe zagrożenia, przy jednoczesnym ograniczeniu penalizacji do zachowań o charakterze podażowym. Równolegle funkcjonuje odrębny reżim dotyczący nowych substancji psychoaktywnych, ustanowiony przez ustawę o substancjach psychoaktywnych z 2016 r., która, co do zasady, depenalizuje posiadanie poza miejscami izolacji, koncentrując reakcję karną na eliminowaniu podaży.

²²⁶ Por. J. Jackson, S. Doran, *Judge without Jury: Diplock Trials in the Adversary System*, Oxford 1995, s. 211–215; por. także Public Prosecution Service for Northern Ireland, *Code for Prosecutors*, op. cit., Chapter 4. *Prosecution Decisions*, pkt 4.1–4.2.

XIII. Francja

mgr Paweł BACHMAT

W systemie prawa francuskiego rozróżnia się dwa reżimy dotyczące sankcjonowania zachowań mających za przedmiot czynności wykonawczej substancje lub rośliny sklasyfikowane jako narkotyki. W reżimie, który źródłowo powiązany jest z francuskim Kodeksem karnym (Code pénal, dalej: C.p.) z dnia 22 lipca 1992 r.²²⁷, uregulowano odpowiedzialność za poważniejsze przestępstwa związane z produkcją i obrotem środkami odurzającymi (art. 222-34 do 222-43 C.p.). Na tej podstawie prawnej kryminalizacją objęto: 1) kierowanie lub organizowanie grupy albo porozumienia mającego na celu popełnienie przestępstw związanych z narkotykami (art. 222-34 C.p.); 2) produkcję lub wytwarzanie narkotyków oraz jego wersję kwalifikowaną znamieniem działania w zorganizowanej grupie przestępczej (art. 222-35 C.p.); 3) przywóz lub wywóz środków odurzających (art. 222-36 C.p.); 4) nielegalne transportowanie, posiadanie, oferowanie, zbywanie, nabywanie, przekazywanie, pośredniczenie w przekazaniu narkotyków i jego wersję kwalifikowaną znamieniem działania w zorganizowanej grupie przestępczej (art. 222-37 C.p.); 5) zatajanie pochodzenia majątku lub dochodów sprawcy jednego z przestępstw wymienionych w art. 222-34 do 222-37 C.p. lub pomoc w operacji obejmującej inwestowanie, ukrywanie lub przekształcanie dochodów z jednego z tych przestępstw (art. 222-38 C.p.); 6) nielegalne dostarczanie lub oferowanie środków odurzających osobie w celu ich osobistego użycia przez nią oraz jego odmianę kwalifikowaną dotyczącą osoby małoletniej lub popełnienia czynu w pobliżu placówki oświatowej (art. 222-39 C.p.).

Za przestępstwa należące do tej grupy przewidziano stosunkowo surowe kary w postaci pozbawienia wolności na oznaczony okres 5, 10 albo 30 lat oraz kumulatywnie orzekanej grzywny w wysokościach 75 000, 150 000, a nawet 7 500 000 euro. Standardowy wymiar kary zostaje obostrzony na podstawie art. 222-37-1 C.p. – w przypadku popełnienia przestępstw określonych w art. 222-35 do 222-37 C.p. przez osobę dorosłą działającą z bezpośrednią lub

²²⁷ Code pénal, Loi n° 92-686 du 22 juillet 1992, Journal Officiel de la République Française (JORF), https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719, dostęp: 13 lutego 2026 r.

pośrednią pomocą lub wsparciem małoletniego w transporcie, posiadaniu, oferowaniu, przekazywaniu, nabywaniu lub sprzedaży narkotyków – odpowiednio do:

- 1) 15 lat pozbawienia wolności, jeśli przestępstwo jest zagrożone karą 10 lat pozbawienia wolności;
- 2) 30 lat pozbawienia wolności, jeśli przestępstwo jest zagrożone karą 20 lat pozbawienia wolności;
- 3) dożywotniego pozbawienia wolności, jeśli przestępstwo jest zagrożone karą 30 lat pozbawienia wolności.

Jednocześnie francuski Kodeks karny zakłada, że pomocnictwo lub pomoc małoletniemu może być rozumiane jako każdy akt nakłaniania, podżegania lub organizowania, który ma na celu włączenie małoletniego do sieci handlu narkotykami niezależnie od tego, czy udział ten jest dobrowolny, czy wymuszony.

Z kolei przypadki używania lub nawoływania do używania substancji lub roślin sklasyfikowanych jako narkotyk kwalifikowane są na podstawie francuskiego Kodeksu zdrowia publicznego (Code de la santé publique, dalej: C.s.p.) z dnia 15 czerwca 2000 r.²²⁸ Jest to kompleksowy akt prawny o fundamentalnym znaczeniu we francuskim systemie ochrony zdrowia, obejmujący regulacją normatywną: organizację systemu ochrony zdrowia, zawody medyczne, leki i produkty medyczne, zdrowie publiczne, a także sprawy dotyczące środków odurzających i substancji psychotropowych. Kwestie związane z odpowiedzialnością karną za nielegalne używanie lub nawoływanie do używania substancji lub roślin sklasyfikowanych jako narkotyk uregulowano w art. L3421-1 do L3421-7 C.s.p. Kryminalizacją objęto:

- 1) używanie jednej z substancji lub roślin sklasyfikowanych jako narkotyki (art. L3421-1 C.s.p.) oraz typ kwalifikowany zakładający popełnienie przestępstwa z art. L3421-1 zdanie pierwsze C.s.p. w trakcie lub w związku z wykonywaniem obowiązków przez osobę sprawującą władzę publiczną lub pełniącą misję publiczną albo przez pracowników przedsiębiorstwa transportu drogowego, kolejowego, morskiego lub lotniczego, zarówno towarowego, jak i pasażerskiego, wykonujących zadania związane z bezpieczeństwem transportu, których lista została ustalona dekretem Rady Stanu (art. L3421-1 C.s.p.);
- 2) nawoływanie do popełnienia przestępstwa określonego w art. L3421-1 C.s.p. lub do popełnienia jednego z przestępstw określonych w art. 222-34 do 222-39 C.p. (art. L3421-4 C.s.p.);
- 3) typ kwalifikowany przestępstwa z art. 3421-4 zdanie pierwsze C.s.p., polegający na bezpośrednim podżeganiu, popełnionym w placówkach oświatowych, szkoleniowych lub pomieszczeniach administracyjnych, a także podczas przyjazdu, wyjazdu uczniów

²²⁸ Code de la santé publique, ordonnance n° 2000-548 du 15 juin 2000 (partie législative), Journal officiel de la République française (JORF) 22.06.2000, https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGI-TEXT000006072665, dostęp: 13 lutego 2026 r.

lub publiczności bądź w bezpośrednim sąsiedztwie takich placówek lub pomieszczeń (art. L3421-4 C.s.p.).

Za przestępstwa należące do tej grupy Kodeks zdrowia publicznego przewiduje kary pozbawienia wolności w wysokościach ściśle określonych (1 roku, 5 lat, 7 lat), a także grzywny – orzekane obok kary pozbawienia wolności – w wysokościach: 3750, 75 000, 100 000 euro. Sprawca przestępstwa z art. 3421-1 zdanie pierwsze C.s.p. może zostać potraktowany łagodniej, tj. ściganie może zostać umorzone na warunkach określonych od art. 495-17 do 495-25 francuskiego Kodeksu postępowania karnego (Code de procédure pénale, dalej: C.p.p.), poprzez zapłatę grzywny w wysokości 200 euro. Obniżona grzywna wynosi 150 euro, a podwyższona grzywna – 450 euro.

Dodatkowo, na podstawie art. L3421-2 C.s.p., w przypadku przewidzianym w art. L 3421-1 C.s.p., sąd orzeka konfiskatę zajętych substancji lub roślin, przy czym konfiskata ta nie może jednak zostać orzeczona, jeżeli przestępstwo zostało popełnione w aptece, a sprawca jest jedynie odpowiedzialnym kierownikiem, chyba że właściciel apteki był współwinny bądź posiadanie tych substancji lub roślin jest nielegalne.

Z kolei w przypadku przestępstwa z art. L3421-4 C.s.p. osoby uznane za winne podlegają również dodatkowej karze w postaci obowiązku ukończenia, w razie potrzeby na własny koszt, kursu uświadamiającego na temat narkotyków (art. L3421-4 *in fine* C.s.p.).

Zgodnie z art. L3421-7 C.s.p. osoby fizyczne uznane za winne przestępstw przewidzianych w drugim akapicie art. L 3421-1 oraz art. L 3421-6 C.s.p. podlegają również karze dodatkowej:

- 1) zawieszenia na okres do 3 lat francuskiej licencji motorowodnej lub certyfikatu kompetencji do prowadzenia francuskich jednostek rekreacyjnych na morzu i na wodach śródlądowych; zawieszenie to nie może ograniczać się do działalności poza działalnością zawodową; nie może być zawieszono, nawet częściowo;
- 2) unieważnienia francuskiej licencji motorowodnej lub certyfikatu kompetencji do prowadzenia francuskich jednostek rekreacyjnych na morzu i na wodach śródlądowych, z zakazem ubiegania się o nową licencję lub certyfikat kompetencji na okres do 3 lat;
- 3) wykonania prac społecznych, o których mowa w art. 131-8 C.p., na warunkach określonych w art. 131-22 do 131-24 C.p.;
- 4) grzywny płatnej w ratach dziennych, o których mowa w art. 131-5 i 131-25 C.p.;
- 5) zakazu, na stałe lub na okres do 5 lat, wykonywania zawodu związanego z transportem;
- 6) zakazu prowadzenia niektórych pojazdów mechanicznych, w tym pojazdów niewymagających prawa jazdy, na okres do 5 lat;
- 7) obowiązku ukończenia, na koszt własny, kursu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- 8) obowiązku ukończenia, na koszt własny, kursu wiedzy o narkotykach.

W prawie francuskim ściganie przypadków posiadania niewielkiej ilości narkotyków na własny użytek nie zostało stypizowane w odrębnym typie. W celu kwalifikowania takich

stanów faktycznych wykorzystuje się przestępstwo z art. L3421-1 C.s.p., polegające na nielegalnym używaniu substancji lub rośliny sklasyfikowanej jako narkotyk²²⁹. W orzecznictwie Chambre criminelle Cour de cassation (francuski Sąd Najwyższy orzekający w sprawach karnych) wielokrotnie odnotowano tezę, że posiadanie narkotyków wyłącznie na własny użytek (*usage illicite*) kwalifikowane jest z art. L3421-1 C.s.p., co wyłącza kwalifikację z art. 222-37 C.p., tj. *détention* kojarzonego z obrotem (handlem) narkotykami. Dla przykładu w wyroku z dnia 14 marca 2017 r. Cour de cassation, criminelle, Chambre criminelle (dalej: Cass. crim.) stwierdził, że kwalifikacja z art. L3421-1 C.s.p. (*usage*) wyłącza zastosowanie art. 222-37 C.p. (*détention*), jeżeli posiadane środki były wyłącznie przeznaczone do osobistej konsumpcji, a ewentualne skazanie za *détention* wymagałoby wykazania faktów niezależnych od konsumpcji osobistej²³⁰. W postanowieniu z dnia 16 września 2014 r. (wydanym w trybie pytania konstytucyjnego) Cass. crim. powtórzył tę zasadę, wskazując, że art. L3421-1 C.s.p. (*usage*) jako przepis szczególny wyłącza art. 222-37 C.p. (*détention*), jeżeli ustalono, że substancje były wyłącznie przeznaczone do konsumpcji osobistej²³¹.

Francuski wymiar sprawiedliwości przyjmuje więc, że stany faktyczne, polegające na posiadaniu niewielkiej ilości narkotyków na własny użytek, objęte są zakresem znamienia używania (*usage*) substancji lub roślin sklasyfikowanych jako narkotyki (*stupéfiants*). W praktyce powstaje jednak trudność, aby rozróżnić przypadki nielegalnego używania (*usage illicite*), obejmującego w sposób dorozumiany posiadanie *ścigane* na podstawie art. L3421-1 C.s.p., od przypadków posiadania (*détention (trafic)*) w celu uprawiania handlu narkotykami, co *ścigane* jest z kolei na podstawie art. 222-37 C.p.²³² Sprawy nie ułatwia fakt, iż w przepisach, co do zasady, nie została określona ustawowa granica wagi, od której zaczyna się i kończy „niewielka ilość” na

²²⁹ Brzmienie oryginalne: Article L3421-1. *L'usage illicite de l'une des substances ou plantes classées comme stupéfiants est puni d'un an d'emprisonnement et de 3750 euros d'amende.*

Si l'infraction est commise dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de ses fonctions par une personne dépositaire de l'autorité publique ou chargée d'une mission de service public, ou par le personnel d'une entreprise de transport routier, ferroviaire, maritime ou aérien, de marchandises ou de voyageurs exerçant des fonctions mettant en cause la sécurité du transport dont la liste est fixée par décret en Conseil d'Etat, les peines sont portées à cinq ans d'emprisonnement et à 75 000 euros d'amende. Pour l'application du présent alinéa, sont assimilés au personnel d'une entreprise de transport les travailleurs mis à la disposition de l'entreprise de transport par une entreprise extérieure.

Pour le délit prévu au premier alinéa du présent article, y compris en cas de récidive, l'action publique peut être éteinte, dans les conditions prévues aux articles 495-17 à 495-25 du code de procédure pénale, par le versement d'une amende forfaitaire d'un montant de 200 €. Le montant de l'amende forfaitaire minorée est de 150 € et le montant de l'amende forfaitaire majorée est de 450 €.

²³⁰ Cour de cassation, criminelle, Chambre criminelle, 14 mars 2017, 16-81.805, Publié au bulletin, <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000034213680/>, dostęp: 13 lutego 2026 r.

²³¹ Cour de cassation, criminelle, Chambre criminelle, 16 septembre 2014, 14-90.036, Publié au bulletin, <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000029564714/>, dostęp: 13 lutego 2026 r.

²³² Brzmienie oryginalne: Article 222-37. *Le transport, la détention, l'offre, la cession, l'acquisition ou l'emploi illicites de stupéfiants sont punis de dix ans d'emprisonnement et de 7 500 000 euros d'amende.*

Est puni des mêmes peines le fait de faciliter, par quelque moyen que ce soit, l'usage illicite de stupéfiants, de se faire délivrer des stupéfiants au moyen d'ordonnances fictives ou de complaisance, ou de délivrer des stupéfiants sur la présentation de telles ordonnances en connaissant leur caractère fictif ou complaisant. Les deux premiers alinéas de l'article 132-23 relatif à la période de sûreté sont applicables aux infractions prévues par le présent article.

własny użytek. Pojęcie *petites quantités* funkcjonuje głównie na poziomie praktyki (policji/prokuratury) i oceny okoliczności sprawy, a posiadanie nawet niewielkiej ilości narkotyków jest we Francji przestępstwem. Przy ocenie konkretnego stanu faktycznego istnieje zatem zawsze ryzyko, że okoliczności sprawy przemawiać będą bardziej za przyjęciem, że sprawca działał bardziej jako uczestnik handlu (obrotu) narkotykami niż indywidualny ich konsument.

Z perspektywy odpowiedzialności sprawcy powyższe rozróżnienie ma kluczowe znaczenie, albowiem w przypadku przypisania odpowiedzialności za nielegalne używanie substancji lub rośliny sklasyfikowanej jako narkotyk, tj. za przestępstwo z art. L3421-1 C.s.p., sprawcy będzie grozić stosunkowo łagodna kara – 1 roku pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 3750 euro. W praktyce jednak takie przypadki kończyć się będą nałożeniem mandatu karnego, na warunkach określonych od art. 495-17 do 495-25 C.p.p., w wysokości 200 euro. Kwota ta może zostać obniżona (przy szybkiej zapłacie) do 150 euro albo podwyższona (w przypadku opóźnienia płatności) do 450 euro. Dla kontrastu, sprawca przestępstwa posiadania narkotyków będący uczestnikiem handlu narkotykami (art. 222-37 C.p.) podlegać będzie już (sic!) karze 10 lat pozbawienia wolności i grzywnie w wysokości 7 500 000 euro.

Zbiorczo rzecz ujmując, należy wskazać, że w orzecznictwie francuskim za przyjęciem kwalifikacji z art. L3421-1 C.s.p., eksponującej posiadanie narkotyków na własny użytek, przemawiały takie okoliczności, jak: niewielka ilość narkotyków (kilka gramów), brak porcjowania na dealerskie pakiety, brak wagi elektronicznej, brak gotówki, przyznanie się do konsumpcji, brak wymiany korespondencji w formie SMS. Co ciekawe, nawet stwierdzenie większej ilości marihuany (kilkadziesiąt gramów konopi) nie przekreślało kwalifikacji z art. L3421-1 C.s.p., jeśli: oskarżony wykazał intensywną konsumpcję, brak było jakichkolwiek dowodów sprzedaży, substancja była przechowywana w jednym opakowaniu, brak było podziału na porcje. Kluczowe przy tym było wykazanie, że ujawnione narkotyki były przeznaczone wyłącznie do konsumpcji osobistej. Z kolei za przyjęciem kwalifikacji z art. 222-37 C.p., zakładającej, że posiadanie narkotyków służyć miało procederowi handlu narkotykami, przemawiały: rozdzielenie substancji na kilkanaście małych woreczków, posiadanie precyzyjnej wagi, notatki z kwotami transakcji, posiadanie gotówki w drobnych nominałach. Nawet przy umiarkowanej ilości (np. 30–50 g konopi) taki zestaw dowodów prowadził do kwalifikacji z art. 222-37 C.p.²³³ Ten kierunek rozróżniania i kwalifikowania przypadków posiadania (używania) narkotyków na własny użytek oraz posiadania dla celów obrotu narkotykami znajduje zasadniczo aprobatę w poglądach doktryny francuskiej²³⁴.

²³³ Cour de cassation, criminelle, Chambre criminelle, 14 mars 2017, n° 16-81.805, Publié au bulletin; Cour de cassation, criminelle, Chambre criminelle, 21 octobre 2015, n° 14-82.832, Publié au bulletin; Cour de cassation, chambre criminelle, 16 septembre 2014, n° 14-90.036 (QPC). Orzeczenia dostępne są na stronie <https://www.legifrance.gouv.fr>.

²³⁴ R. Merle, A. Vitu, *Traité de droit criminel. Droit pénal spécial*, Tome II, 7e éd., Paris 1997, s. 1582–1584; J. Pradel, M. Danti-Juan, *Droit pénal spécial*, 19e éd., Paris 2017, s. 727–729; B. Véron, *Droit pénal spécial*, Paris 2016, s. 612–615.

XIV. Belgia

mgr Paweł BACHMAT

W belgijskim porządku prawnym kluczowym aktem prawnym dedykowanym zwalczaniu przestępstw narkotykowych jest ustawa z dnia 24 lutego 1921 r. – Prawo dotyczące handlu substancjami trującymi, nasennymi, odurzającymi, psychotropowymi, dezynfekującymi lub antyseptycznymi oraz substancjami, które mogą być używane do nielegalnej produkcji substancji odurzających i psychotropowych (Loi concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes, dalej: ustawa o substancjach odurzających i psychotropowych)²³⁵. Ustawa ta obowiązuje ponad 100 lat, z tym że od czasu wejścia w życie była wielokrotnie nowelizowana, przy czym główne zmiany pochodzą z lat 1975 i 2003. Przyjmuje się, że w zasadniczym zarysie ustawa daje podstawę ścigania zachowań nabywania, posiadania, produkcji, sprzedaży, transportu, nakłaniania do używania substancji odurzających i psychotropowych, przewidując kary pozbawienia wolności i grzywny za dopuszczenie się tych zachowań. Należy jednak zauważyć, że przyjęty przez ustawodawcę belgijskiego sposób typizacji nie jest z techniczno-legislacyjnego punktu widzenia ani nazbyt ortodoksyjny, ani czytelny. To w praktyce w znacznym stopniu utrudnia zdekodowanie pełnego obrazu prawnokarnych zakazów. Ustawa o substancjach odurzających i psychotropowych pozostaje w swoistym sprzężeniu normatywnym z innym aktem prawnym dotyczącym problematyki narkotykowej, a mianowicie dekretem królewskim z dnia 6 września 2017 r. regulującym obrót substancjami odurzającymi i psychotropowymi (Arrêté royal réglementant les substances stupéfiantes et psychotropes, dalej: dekret królewski)²³⁶. Oba akty prawne odsyłają do siebie nawzajem, czasem na poziomie daleko idącej ogólności (odesłanie do całości aktu),

²³⁵ Service Public Fédéral Justice, https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/securite_et_criminalite/drogues/base_legale?utm_source=chatgpt.com, dostęp: 25 lutego 2026 r.

²³⁶ Tamże.

w zakresie opisu czynu zabronionego, jak również określenia kary. Dekret królewski określa dodatkowo urzędową listę nielegalnych narkotyków, procedury zwalczania ich handlu, jak również podstawy legalnego użycia środków odurzających i psychotropowych np. w sytuacjach medycznych.

Kolejną specyfiką belgijskiego prawa antynarkotykowego jest wpływ aktów wykonawczych na praktykę ścigania przypadków posiadania i sprzedaży nielegalnych środków odurzających (w tym marihuany), które wprowadzają tzw. stopniowanie priorytetu ścigania. Należą do nich np.: dyrektywa ministerialna z dnia 16 maja 2003 r. w sprawie ścigania posiadania i sprzedaży nielegalnych narkotyków, wspólne rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Prokuratorów w sprawie naruszeń związanych z marihuaną z dnia 25 stycznia 2005 r., rozporządzenie ministerialne z dnia 16 maja 2003 r. w sprawie ścigania posiadania i sprzedaży nielegalnych narkotyków²³⁷.

Zgodnie z art. 2 bis § 1 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych ściganiu podlegają przestępstwa przeciwko przepisom dekretów królewskich, wydanych w wykonaniu ustawy w sprawie środków nasennych, narkotyków i innych substancji psychotropowych mogących powodować uzależnienie, których listę ustala Król, a także uprawa roślin, z których można ekstrahować te substancje. Kara przewidziana za ich popełnienie to pozbawienie wolności od 3 miesięcy do 5 lat i grzywna w wysokości od 1000 do 100 000 euro. W kolejnych paragrafach art. 2 bis ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych przewidziana została z kolei lista okoliczności, których zaistnienie wpłynie na obostrzenie kary wymierzanej za przestępstwa z § 1. Zgodnie z art. 2 bis § 2 kara surowsza, w wymiarze od 5 do 10 lat pozbawienia wolności, zostanie orzeczona w przypadku:

- a) popełnienia przestępstwa wobec małoletniego w wieku 16 lat i starszego;
- b) użycia substancji wymienionych w ust. 1, do którego doszło w wyniku popełnienia przestępstwa i które spowodowało u innej osoby chorobę pozornie nieuleczalną albo niezdolność do pracy trwającą ponad 4 miesiące, całkowitą utratę funkcji narządu, albo poważne okaleczenie.

Zgodnie z art. 2 bis § 3 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych przestępstwa określone w ust. 1 podlegają karze pozbawienia wolności od 10 do 15 lat:

- a) jeżeli zostały popełnione wobec dziecka w wieku powyżej 12 lat i poniżej 16 lat;
- b) jeżeli stanowią akty uczestnictwa w działalności głównej lub pobocznej organizacji;
- c) jeżeli użycie substancji wymienionych w ust. 1 po popełnieniu przestępstwa spowodowało śmierć.

Zgodnie z art. 2 bis § 4 przestępstwa, o których mowa w ust. 1, podlegają karze pozbawienia wolności od 15 do 20 lat pozbawienia wolności:

²³⁷ Szerzej na ten temat zob. https://www.euda.europa.eu/publications/topic-overviews/content/drug-law-penalties-at-a-glance_en, dostęp: 25 lutego 2026 r.

- a) jeżeli zostały popełnione wobec dziecka poniżej 12. roku życia;
- b) jeżeli stanowią akty uczestnictwa w charakterze członka w głównej lub pomocnej działalności organizacji.

Dodatkowo, zgodnie z art. 2 bis § 5 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych, w przypadkach opisanych w § 2-4, może zostać nałożona również grzywna w wysokości od 1000 do 100 000 euro.

Ponadto zgodnie z art. 2 bis § 6 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych karom podlegają odpowiednio osoby (zgodnie z rozróżnieniami dokonanyymi w § 1-5), które odpłatnie lub nieodpłatnie podejmują czynności przygotowawcze do wytwarzania, sprzedaży, dostarczania lub nielegalnego dostarczania substancji wymienionej w § 1 lub do uprawy roślin, z których można uzyskać te substancje.

W art. 2 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych zawarto upoważnienie dla Króla do wydania dekretu przyjętego przez Radę Ministrów, zgodnie z rozróżnieniami i kategoriami ustanowionymi w art. 2 bis § 1 akapit pierwszy, określającego nowe przestępstwa, które, niezależnie od kar przewidzianych w art. 2 bis, podlegać będą karom:

- 1) grzywny w wysokości od 15 do 25 euro za pierwsze przestępstwo;
- 2) grzywny w wysokości od 26 do 50 euro w przypadku recydywy w ciągu roku od pierwszego skazania;
- 3) pozbawienia wolności od 8 dni do 1 miesiąca i grzywny w wysokości od 50 do 100 euro w przypadku kolejnej recydywy w ciągu roku od drugiego skazania;
- 4) pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 1 roku i grzywny w wysokości od 1000 do 100 000 euro lub tylko jednej z tych kar.

Z kolei na podstawie art. 3 § 2 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych kryminalizacji poddano ułatwianie innym korzystania z substancji wymienionych w art. 2 bis § 1 – odpłatnie lub bezpłatnie, poprzez udostępnienie w tym celu pomieszczenia lub w inny sposób – albo podżeganie do takiego korzystania. Grozi za to kara przewidziana w art. 2 bis, stosownie do zawartych w tym przepisie rozróżnień.

W art. 3 § 3 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych określone zostały typy indywidualne sprawców, którymi mogą zostać lekarze, lekarze weterynarii lub osoby wykonujące zawody paramedyczne, którzy niewłaściwie przepisali, podali lub wydali leki zawierające substancje nasenne, odurzające lub psychotropowe, mogące powodować, podtrzymywać lub zaostrzać uzależnienie. Podlegają oni za to karom przewidzianym w art. 2 bis ustawy i zgodnie z dokonanyymi w nim rozróżnieniami. Natomiast § 4 przewiduje wyłączenie odpowiedzialności karnej za tzw. leczenie substytucyjne, które nie może być sankcjonowane na podstawie § 3. Przepis wyjaśnia, że leczenie substytucyjne to każde leczenie polegające na przepisywaniu, podawaniu lub wydawaniu substancji odurzających w postaci leczniczej pacjentowi uzależnionemu od narkotyków, w celu, w ramach terapii, poprawy jego

zdrowia i jakości życia oraz, w miarę możliwości, osiągnięcia u niego stanu odstawienia. Lista substancji odurzających i psychotropowych w postaci leczniczej dopuszczonych do leczenia substytucyjnego jest ustalana przez Króla na wniosek Ministra Zdrowia Publicznego. Na wniosek Ministra Zdrowia Publicznego Król określa, w drodze dekretu królewskiego rozpatrzonego przez Radę Ministrów, warunki dotyczące:

- 1) wydawania i podawania leku;
- 2) rejestracji leczenia przez Ministerstwo Spraw Społecznych, Zdrowia Publicznego i Środowiska, z zastrzeżeniem przestrzegania przepisów dotyczących ochrony prywatności.

Z kolei dekret królewski w art. 61 § 1 reguluje typ polegający na naruszeniu przepisów tego dekretu, za co grożą kary przewidziane art. 2 bis ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych. To samo dotyczy uprawy roślin, z których można uzyskać substancje, o których mowa w tym dekrete (tj. substancje odurzające i psychotropowe). Ponadto zgodnie art. 61 § 2 ust. 1 dekretu królewskiego kolejny typ przestępstwa – polegający na imporcie, wytwarzaniu, transporcie, nabywaniu, posiadaniu, uprawie i produkcji konopi indyjskich, o których mowa w załączniku Ia, na użytek własny bez okoliczności obciążających, o których mowa w art. 2 bis § 2–4 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych – podlega karom przewidzianym w art. 2 ter § 2–4 ustawy. Natomiast w myśl art. 61 § 2 ust. 2 dekretu królewskiego przestępstwa, o których mowa w ust. 1, podlegają karom przewidzianym w art. 2 ter ust. 4 ustawy o substancjach odurzających i psychotropowych, jeżeli zostały popełnione w więzieniu, zakładzie karnym dla nieletnich, szkole, na drogach publicznych lub w miejscu dostępnym dla ogółu społeczeństwa, bez okoliczności obciążających, o których mowa w art. 2 bis ust. 2–4 ustawy.

W prawie belgijskim łagodniejsze podejście dotyczy posiadania marihuany na własny użytek. Posiadanie marihuany na własny użytek w określonych granicach skutkuje ostrzeżeniem policyjnym. Dla porównania, posiadanie innych narkotyków lub większej ilości konopi podlega karze od 3 miesięcy do 5 lat lub grzywnie (art. 2 bis i art. 11 ustawy o środkach odurzających i psychotropowych).

Stosownie do art. 11 § 1 ustawy o środkach odurzających i psychotropowych, w drodze odstępstwa od art. 40 ustawy o funkcji Policji z dnia 5 sierpnia 1992 r., w przypadku stwierdzenia posiadania przez osobę dorosłą określonej ilości marihuany na własny użytek, któremu nie towarzyszy zakłócanie porządku publicznego ani używanie problematyczne, należy sporządzić jedynie protokół policyjny. Zgodnie z art. 40 § 2 „używanie problematyczne” definiuje się jako stopień uzależnienia uniemożliwiający użytkownikowi kontrolowanie spożywania substancji i który objawia się psychicznymi lub fizycznymi dolegliwościami. Z kolei uciążliwością publiczną, zgodnie z § 3 tego artykułu, jest ta, o której mowa w art. 135 ust. 2 pkt 7 nowej ustawy o samorządzie terytorialnym. Zgodnie natomiast z art. 3 pkt 5g Konwencji Narodów Zjednoczonych o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi

i substancjami psychotropowymi z dnia 20 grudnia 1988 r.²³⁸ posiadanie konopi indyjskich w więzieniu, szkole lub placówce pomocy społecznej, a także w ich bezpośrednim sąsiedztwie lub innych miejscach uczęszczanych przez nieletnich w celach edukacyjnych, sportowych lub towarzyskich, jest uważane za uciążliwość publiczną.

Przyjmuje się, że limit posiadania konopi indyjskich na własny użytek wynosi 3 g lub jest to jedna roślina żeńska w uprawie (rozporządzenie ministerialne z dnia 16 maja 2003 r. w sprawie ścigania, posiadania i sprzedaży nielegalnych narkotyków, art. III.2.1)²³⁹.

Istotne jest przy tym, że posiadaczem konopi indyjskich na własny użytek ma być osoba pełnoletnia, tj. osoba powyżej 18. roku życia. Osoby niepełnoletnie nie mogą posiadać ani spożywać konopi indyjskich w żadnej ilości ani w żadnych okolicznościach. W ich przypadku stosuje się ustawę z dnia 8 kwietnia 1965 r. o ochronie młodzieży²⁴⁰.

Uproszczony raport policyjny, wydany po wykryciu posiadania marihuany na własny użytek, jest przekazywany prokuratorowi, który może podjąć decyzję o wszczęciu postępowania i zdecydować o nałożeniu grzywny zgodnie ze schematem z art. 2 tej ustawy o środkach odurzających i psychotropowych, jeśli uzasadni swoją decyzję.

²³⁸ Dz.U. z 1995 r. Nr 15 poz. 69.

²³⁹ Za: https://www.euda.europa.eu/publications/topic-overviews/content/drug-law-penalties-at-a-glance_en, dostęp: 26 lutego 2026 r.

²⁴⁰ Za: https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/securite_et_criminalite/drogues/cannabis?utm_source=chatgpt.com, dostęp: 25 lutego 2026 r.

XV. Holandia

mgr Paweł BACHMAT

W prawie holenderskim podstawowym aktem prawnym regulującym obrót oraz inne formy postępowania z substancjami psychoaktywnymi, uznanymi przez ustawodawcę za niebezpieczne dla zdrowia publicznego, w tym przestępstwa narkotykowe, jest ustawa o opium z dnia 12 maja 1928 r. (Wet op de Opiumwet, dalej: Opiumwet lub ustawa opiumowa)²⁴¹. Opiumwet zastąpiła z dniem wejścia w życie, tj. 1 października 1928 r., wcześniejszą ustawę opiumową, z 1919 r., i od tego czasu obowiązuje po licznych nowelizacjach po dzień dzisiejszy.

Pośród substancji objętych kontrolą ustawa opiumowa rozróżnia narkotyki twarde i narkotyki miękkie, przy czym sprzedaż narkotyków miękkich w kawiarniach jest w Holandii tolerowana pod ścisłymi warunkami. Twarde narkotyki znajdują się w wykazie I tej ustawy. W założeniu są one bardziej szkodliwe dla zdrowia niż narkotyki miękkie, z tego względu Opiumwet zakłada względem nich surowszy rygor²⁴². Przykładami są: heroina, kokaina, amfetamina, ecstasy i GHB. Z kolei narkotyki miękkie znajdują się w wykazie II²⁴³. Ryzyko związane z ich użyciem jest niższe niż w przypadku narkotyków twardych z wykazu I. Przykładami są produkty z konopi indyjskich (haszysz i marihuana) oraz środki nasenne. Na liście znajdują się również środki uspokajające, takie jak valium i seresta. Listy stanowią integralną część ustawy, ale mogą być zmieniane w drodze rozporządzeń wykonawczych.

Opiumwet reguluje również system licencji i zezwoleń (np. dla celów medycznych, naukowych), służących legalnemu wykorzystaniu substancji psychoaktywnych (np. regulacje dotyczące medycznej marihuany), oraz uprawnienia kontrolne organów administracji w tym zakresie.

²⁴¹ Treść ustawy dostępna na portalu Rządu Krajowego (Rijksoverheid) pod adresami: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/drugs/wet-maakt-verschil-harddrugs-en-softdrugs?utm_source=chatgpt.com, dostęp: 27 lutego 2026 r.; <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001941/2026-01-28>, dostęp: 27 lutego 2026 r.

²⁴² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001941/2026-01-28#BijlageI>, dostęp: 27 lutego 2026 r.

²⁴³ Tamże.

Integralnym komponentem ustawy opiumowej są przepisy karne, które wyznaczają zakres kryminalizacji zachowań w odniesieniu do substancji z wykazów I i II. W art. 10, art. 10a, art. 10b, art. 10c, art. 11, art. 11a oraz art. 11b Opiumwet holenderski ustawodawca poddał kryminalizacji następujące zachowania, w odniesieniu do których przedmiotem czynności wykonawczej będą substancje zawarte w wykazach I i II, w tym:

- 1) przygotowanie do produkcji i produkcję (*bereiden, vervaardigen*);
- 2) przetwarzanie;
- 3) uprawę (*telen*);
- 4) sprzedaż, dostarczanie i dystrybucję (*verkopen, afleveren, verstrekken*);
- 5) handel i pośrednictwo;
- 6) transport (*vervoeren*);
- 7) import i eksport (*binnen/buiten het grondgebied brengen*);
- 8) posiadanie (*aanwezig hebben*);
- 9) posiadanie materiałów lub urządzeń przeznaczonych do produkcji;
- 10) reklamę i promocję narkotyków;
- 11) przygotowanie do popełnienia przestępstw narkotykowych.

W palecie kar przewidzianych za popełnienie tych czynów znalazły się: kary pozbawienia wolności na okres 1 miesiąca, 6 miesięcy, 1 roku, do 2 lat, do 4 lat, do 6 lat, do 8 lat, do 12 lat oraz kary grzywny wymierzone w kategoriach drugiej, trzeciej, czwartej oraz piątej²⁴⁴.

Specyfiką realiów holenderskich jest możliwość zakupu/sprzedaży narkotyków w tzw. coffeeshopach na określonych warunkach. W systemie holenderskim przyjmuje się, że jest to praktyka dopuszczona (tolerowana, *gedoogbeleid*), ale niezalegalizowana ustawowo.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na dwie okoliczności. Po pierwsze, co do zasady, według art. 2b, art. 3b, art. 10 ustawy opiumowej przestępstwem jest handel narkotykami, za co grozi kara do 8 lat pozbawienia wolności, oraz ich import (kara pozbawienia wolności od 2 do 12 lat w odniesieniu do narkotyków z wykazu I), a w przypadku dużych ilości – nawet do 6 lat pozbawienia wolności (w odniesieniu do narkotyków z wykazu II). Ponadto samo posiadanie narkotyków jest także karane – w grę wchodzi kara do 1 roku pozbawienia wolności za narkotyki z wykazu I lub do 1 miesiąca pozbawienia wolności za „inne narkotyki” z wykazu II.

Po drugie, prawnym źródłem tolerowania transakcji kupna-sprzedaży narkotyków w coffeeshopach, a w konsekwencji także posiadania narkotyków w określonych okolicznościach faktycznych, jest dyrektywa (wytyczne) w sprawie ustawy opiumowej (dalej:

²⁴⁴ W prawie holenderskim grzywny nie są określane kwotowo w każdej ustawie odrębnie, lecz poprzez system kategorii grzywien (*geldboetecategorieën*) uregulowany w art. 23 holenderskiego Kodeksu karnego z 1881 r. (*Wetboek van Strafrecht*).

Aanwijzing Opiumwet) wydana przez Prokuraturę Królestwa Niderlandów (Openbaar Ministerie)²⁴⁵, która – w określonych przypadkach – stoi na gruncie faktycznej polityki tolerowania (*gedoogbeleid*). W Aanwijzing Opiumwet określono m.in.:

- 1) kiedy wszczynać postępowanie;
- 2) kiedy odstąpić od ścigania;
- 3) jakie ilości uznaje się za przeznaczone „na własny użytek”;
- 4) jakie kary wnioskować (powiązanie z wytycznymi *Richtlijn voor strafvordering*);
- 5) zasady dotyczące coffeeshopów (kryteria AHOJGI);
- 6) podejście do uprawy konopi;
- 7) kwalifikację przy obrocie profesjonalnym i zorganizowanym.

W dyrektywie zawarto m.in. wytyczne, w których określono, że sprzedaż małych ilości konopi w coffeeshopach nie będzie ścigana, jeżeli spełnione są tzw. warunki tolerowania AHOJGI. Należą do nich:

- 1) A – brak reklamy (*geen Affichering*);
- 2) H – brak twardych narkotyków (*geen Harddrugs*);
- 3) O – brak zakłócania porządku (*geen Overlast*);
- 4) J – zakaz sprzedaży nieletnim (*Verbod op verkoop aan minderjarigen*);
- 5) G – limit ilości (maksymalnie 5 g na osobę dziennie);
- 6) I – sprzedaż wyłącznie rezydentom (w części gmin – tzw. *wietpas*).

Wpływ na możliwość funkcjonowania coffeeshopów ma jeszcze władza samorządowa. Istotna jest tu rola burmistrza działającego na podstawie holenderskiej ustawy o samorządzie gminnym (*Gemeentewet*) oraz art. 13b Opiumwet. Zgodnie z tym ostatnim przepisem (tzw. *Damoclesbevoegdheid*) burmistrz ma prawo do zamknięcia lokalu, cofnięcia licencji na jego prowadzenie, zastosowania środków administracyjnych, jeżeli dochodzi do naruszenia zasad.

Coffeeshop funkcjonuje więc na podstawie: 1) lokalnej polityki gminy, 2) decyzji administracyjnej burmistrza, 3) tolerancyjnego podejścia prokuratury, która w określonych warunkach nie podejmuje ścigania.

W tych warunkach, zgodnie z wytycznymi prokuratorskimi, posiadanie produktów z konopi indyjskich w ilości do 5 g zasadniczo skutkuje umorzeniem postępowania, a przestępstwo pozostaje nieścigane, jeśli dotyczy posiadania produktów z konopi indyjskich na własny użytek w ilości do 30 g (art. 2c, art. 3c, art. 10(5) ustawy opiumowej oraz sekcja „Śledztwo i ściganie” Aanwijzing Opiumwet). Zachodzi tu tzw. paradoks *backdoor problem*. Sprzedaż

²⁴⁵ Podstawy wydania zaleceń prokuratorskich (*Aanwijzing*) zawiera, wielokrotnie nowelizowana, holenderska ustawa o organizacji sądownictwa z 1827 r. (*Wet op de rechterlijke organisatie*). Opierając się na niej, Kolegium Prokuratorów Generalnych (*College van procureurs-generaal*) ustala jednolitą politykę ścigania w całym kraju. Treść *Aanwijzing* dostępna pod adresem: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0036356/2015-03-01>, dostęp: 27 lutego 2026 r.

detaliczna do 5 g jest tolerowana, ale hurtowe zaopatrywanie coffeeshopów, co do zasady, pozostaje nielegalne.

Z kolei w przypadku narkotyków twardych zalecenia Prokuratury Królestwa Niderlandów wynikają z jej *Richtlijn voor strafvordering* – oficjalnych wytycznych dotyczących wymiaru kary (polityki sankcyjnej) w sprawach karnych²⁴⁶. Przyjęto w nich, że w przypadku posiadania ograniczonej ilości twardych narkotyków (wykaz I) na własny użytek kryterium ilościowe sprowadza się do 0,5 g/1 pigułki/1 jednostki GHB (5 ml) jako *geringe hoeveelheid voor eigen gebruik* („nieznacznej ilości na własny użytek”). Wówczas orzekany będzie niższy wyrok. Priorytetem powinno być udzielenie pomocy osobie używającej narkotyku poprzez kontakt z kliniką.

²⁴⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0051187/2025-07-07>, dostęp: 27 lutego 2026 r.

Bibliografia

- Alegar Consumo Propio en Casos de Posesión de Drogas: ¿Cuánto es Consumo Propio en España y Cómo Alegarlo Legalmente?*, <https://garciaadegadvocats.es/consumo-propio-drogas-espana/>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.
- Barja de Quiróga López J., Encinar del Pozo M.A., Villegas García M.Á., [w:] *Código penal comentado, con jurisprudencia sistematizada y concordancias*, Madrid 2018.
- Calderón A., Choclán J.A., *Código Penal Comentado*, Barcelona 2005.
- Huumeiden ja huumeläkkeiden takavarikkomäärät kasvoivat rajusti vuonna 2024 – tullirikostorjunnan vaikuttavuus ennätysluvuissa*, <https://tulli.fi/-/huumeiden-ja-huumeläkkeiden-takavarikkomäärät-kasvoivat-rajusti-vuonna-2024-tullirikostorjunnan-vaikuttavuus-ennätysluvuissa#:~:text=Huumeiden%20ja%20huumel%C3%A4%C3%A4kkeiden%20takavarikkom%C3%A4%C3%A4r%C3%A4t%20kasvoivat%20rajusti%20vuonna%202024%20%E2%80%93%20tullirikostorjunnan%20vaikuttavuus%20enn%C3%A4tysluvuissa%20-%20Tulli>, dostęp: 20 lutego 2026 r.
- Jackson J., Doran S., *Judge without Jury: Diplock Trials in the Adversary System*, Oxford 1995.
- Jacobsen J., Taslamán S., *The Norwegian Criminal Regulation of Drugs: An Overview and Some Principled Challenges*, „Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice” 2018, Volume 6, Issue 1, DOI: 10.15845/bjclcj.v6i1.1552.
- Merle R., Vitu A., *Traité de droit criminel. Droit pénal spécial*, Tome II, 7e éd., Paris 1997.
- Muñoz Conde F., *Derecho Penal. Parte Especial*, Valencia 2015.
- Nougier M., *El modelo portugués de decriminalización del uso de drogas*, [w:] *Enfoques innovadores frente a las leyes en materia de drogas y encarcelamiento*, https://www.wola.org/wp-content/uploads/2017/05/DONE-12-Portuguese-Decrim_SPA_FINAL-.pdf, dostęp: 22 stycznia 2026 r.
- Nova Lei da Droga: O Que Mudou e Como Agir com Segurança*, <https://quor.pt/criminal/nova-lei-da-droga-portugal/>, dostęp: 22 stycznia 2026 r.

- Pohl Ł., *Kwalifikacja prawna form popełnienia czynu zabronionego (uwagi na tle kodeksu karnego z 1997 r.)*, [w:] *Współczesne oblicza prawa karnego, prawa wykroczeń, kryminologii i polityki kryminalnej. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Violetcie Konarskiej-Wrzosek*, red. J. Bojarski, N. Daško, J. Lachowski, T. Oczkowski, Warszawa 2023.
- Pohl Ł., *Prawo karne. Wykład części ogólnej*, Warszawa 2025.
- Pohl Ł., *Raz jeszcze o zasadności usunięcia teorii jedności przestępstwa z Kodeksu karnego – odpowiedź na polemikę*, „Prawo w Działaniu” 2024, t. 57.
- Pohl Ł., *Struktura normatywna przepisu o tzw. przestępstwie wieloodmianowym (Zagadnienia jedności i wielości przestępstw)*, „Państwo i Prawo” 2006, z. 10.
- Pradel J., Danti-Juan M., *Droit pénal spécial*, Paris 2017.
- Ramón Ribas E., [w:] *Comentarios a la parte especial del Derecho penal*, editor G. Quintero Olivares, coordinador F. Morales Prats, Pamplona 2016.
- Rättsliga påföljder av diverse narkotikabrott, <https://lawline.se/answers/rattsliga-pafoljder-av-diverse-narkotikabrott>, dostęp: 20 lutego 2026 r.
- Stevens A., Hughes C., Heges E., Hulm S., Cassidy R., *The penalization, diversion and decriminalization of drug possession: A realist review and programme theory of alternatives to criminalization for simple drug possession*, „International Journal of Drug Policy” 2022, vol. 102, <https://kar.kent.ac.uk/77095/>, dostęp: 4 lutego 2026 r.
- Storgaard A., *Narkotikaforbrydelse*, <https://lex.dk/narkotikaforbrydelse>, dostęp: 20 lutego 2026 r.
- Tabla de sanciones por drogas – Cantidad Droga/Delito [2025], <https://lawfidence.com/tabla-de-sanciones-por-drogas/>, dostęp: 20 lutego 2026 r.
- Véron B., *Droit pénal spécial*, Paris 2016.
- Wróbel W., Zoll A., *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2010.
- Zieliński M., *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2010.